

گزارش اقتصادی شاپراک

آذر ۱۴۰۳. شماره ۱۱۴

اللهم صل على محمد
والعائلة الطيبة

شماره
شرکت مجله الکترونیکی پرداخت کارت اعتباری

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۶.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۷.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۹.....	۲-۱-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۲.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۳.....	۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP
۲۵.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک
۲۵.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۶.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۸.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۹.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۰.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۵.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۸.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۹.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۴۰.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۰.....	۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان
۴۵.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۶.....	۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور
۴۷.....	۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور
۴۸.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۹.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۲.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۴.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

- ۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۹
- ۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۰
- ۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۰
- ۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک ۶۳
- ۳-۴- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸
- ۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۴-۱-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۰
- ۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۴
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۸
- ۴-۱-۱- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۱
- ۴-۱-۲- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۳
- ۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۵
- ۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۸۷
- ۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۸۸
- ۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۱
- ۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها در بعد کشوری ۹۴
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۹۸
- ۴-۳-۵- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۰
- ۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۱۰۴
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۶
- ۵-۱- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۶
- ۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۷
- ۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۸
- ۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۱
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۳
- ۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۵
- ۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۵
- ۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۶

۱۱۷.....	۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار
۱۱۹.....	۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک
۱۲۰.....	۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار
۱۲۲.....	۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده
۱۲۹.....	۶- جمع‌بندی
۱۳۷.....	۷- واژه‌نامه

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۴۰۰ لغایت آبان ۱۴۰۳..... ۱۸
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۳..... ۲۲
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۳..... ۲۶
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۳..... ۲۷
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- آذر ۱۴۰۳..... ۳۱
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- آبان و آذر ۱۴۰۳..... ۳۴
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- آذر ۱۴۰۳ و ۱۴۰۲..... ۳۵
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک- آذر ۱۴۰۳..... ۳۶
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها- آذر ۱۴۰۳..... ۳۶
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات- آبان و آذر ۱۴۰۳..... ۳۷
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات- آذر ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳..... ۳۸
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان- آذر نسبت به آبان ۱۴۰۳..... ۴۱
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان- آذر ۱۴۰۳..... ۴۲
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال- آذر ۱۴۰۳..... ۴۴
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور- آذر ۱۴۰۳..... ۴۵
- شکل ۱۴-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان- آذر ۱۴۰۳..... ۴۸
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال)- آذر ۱۴۰۳..... ۵۰
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال)- آذر ۱۴۰۳..... ۵۱
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال)- آذر ۱۴۰۳..... ۵۱
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۱..... ۵۳
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات- آذر ۱۴۰۳..... ۵۵
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ- آذر ۱۴۰۳..... ۵۶
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق- آذر ۱۴۰۳..... ۶۱
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها- آذر ۱۴۰۳..... ۶۲
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۳..... ۶۵
- شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۳..... ۶۵

- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۳ ..... ۶۹
- شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۳ ..... ۷۰
- شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۳ ..... ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۳ ..... ۷۴
- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر ۱۴۰۳ ..... ۷۶
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر ۱۴۰۳ ..... ۷۸
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آبان و آذر ۱۴۰۳ ..... ۸۰
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌ها - آذر ۱۴۰۳ ..... ۹۰
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - آذر ۱۴۰۳ ..... ۹۳
- شکل ۴-۱۰ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - آذر ۱۴۰۳ ..... ۹۶
- شکل ۴-۱۱ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - آذر ۱۴۰۳ ..... ۹۸
- شکل ۴-۱۲ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - آذر ۱۴۰۳ ..... ۱۰۰
- شکل ۴-۱۳ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تاکنون ۱۰۲
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۴۰۳ ..... ۱۰۷
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۴۰۳ ..... ۱۰۸
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - آذر ۱۴۰۳ ..... ۱۱۷
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۳ ..... ۱۲۴
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۳ ..... ۱۲۵
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - آذر ۱۴۰۳ ..... ۱۲۶
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۳ ..... ۱۲۷

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۳.....	۱۷
جدول ۱-۲	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۳.....	۱۹
جدول ۱-۳	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۳.....	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته.....	۳۰
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- آذر ۱۴۰۳.....	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی- آذر ۱۴۰۳.....	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی- آذر ۱۴۰۳.....	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار- آذر ۱۴۰۳.....	۳۳
جدول ۱۰-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش در سرویس‌های "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ"- آذر ۱۴۰۳.....	۳۳
جدول ۱۱-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال- آذر ۱۴۰۳.....	۳۹
جدول ۱۲-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- آذر ۱۴۰۳.....	۴۰
جدول ۱۳-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی- آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۴۱
جدول ۱۴-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال- آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۴۳
جدول ۱۵-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- آذر ۱۴۰۳.....	۴۶
جدول ۱۶-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۳
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۴
جدول ۱۸-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها- آذر ۱۴۰۳.....	۶۰
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها- آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته.....	۶۱
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی- آذر ۱۴۰۳.....	۶۲
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا- آذر ۱۴۰۳ و ماه گذشته.....	۶۳
جدول ۵-۳	کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی.....	۶۴

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۶۶
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش- آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۷۱
جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۷۳
جدول ۴-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۷۵
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۷۷
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP- آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۷۹
جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۱
جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- آذر ۱۴۰۳.....	۸۲
جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۸۳
جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- آذر ۱۴۰۳.....	۸۴
جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۸۴
جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۸۶
جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار- آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۸۷
جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان آذر ۱۴۰۳.....	۸۹
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان- آذر ۱۴۰۳.....	۹۲
جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۹۵
جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۹۷
جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - آذر ۱۴۰۳.....	۹۹
جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- آذر ۱۴۰۳.....	۱۰۳
جدول ۴-۱۹ نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - آذر ۱۴۰۳.....	۱۰۴
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۳.....	۱۰۹
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - آذر ۱۴۰۳.....	۱۱۱
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - آذر ۱۴۰۳.....	۱۱۳
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- آبان و آذر ۱۴۰۳.....	۱۱۴
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آذر ۱۴۰۳.....	۱۱۶
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آذر ۱۴۰۳.....	۱۱۸
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده- آذر ۱۴۰۳.....	۱۱۹
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آذر ۱۴۰۳.....	۱۲۰

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-آبان و آذر ۱۴۰۳..... ۱۲۱

جدول ۱۰-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده -آذر ۱۴۰۳..... ۱۲۲

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۱۱۴ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپراک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپراک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپراک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپراک در آذر ۱۴۰۳
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

سهیم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک		
▲	۹۸/۸۳٪	خرید کالا و خدمات
▼	۱/۱۷٪	پرداخت قبض و خرید شارژ
سهیم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک		
▼	۸۹/۸۸٪	خرید کالا و خدمات
▲	۵/۴۸٪	پرداخت قبض و خرید شارژ
▲	۴/۶۳٪	مانده گیری
ضریب نفوذ منطقه‌ای		
سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور		
▼	۱,۹۶۳/۲۷	کل ابزارها
▼	۱,۷۲۹/۸۵	کارتخوان فروشگاهی
▼	۱/۰۶	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۲۳۲/۳۶	ابزار پذیرش اینترنتی
سرانه تراکنش‌های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور		
▼	۶۸/۱۵	کل ابزارها
▼	۶۱/۸۸	کارتخوان فروشگاهی
▼	۱/۵۲	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۴/۷۶	ابزار پذیرش اینترنتی
نفوذ منطقه‌ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		
▼	۱,۸۰۹,۹۶۵	بیشترین تعداد تهران
▼	-۱۱,۱۶۴	بیشترین تغییر تهران
▼	۰/۲۱۵	بیشترین سرانه مازندران
▲	۸۳/۷۲	بیشترین سرانه تعداد تراکنش هرمزگان
نسبت دهکی مبالغ تراکنش‌های شاپرکی		
▼	۴۹۵/۷۰	نسبت متوسط دهک دوم به دهک اول

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

سهیم از نقدینگی	
▲	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی ۱۶/۳۶ درصد
▼	نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی ۱/۵۹ درصد

۲ شاخص‌های عملکردی شاپرک در آذر ماه ۱۴۰۳

آمار عملکردی	
▼	تعداد تراکنش‌های شاپرک ۴,۲۱۳,۲۹۶,۱۸۷ تراکنش
▲	ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۴,۸۴۱,۳۴۰,۰۵۷ میلیون ریال
رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش‌ها	
▼	رشد اسمی ماهانه آذر ۱۴۰۳ نسبت به آبان ۱۴۰۳ ۰/۸۸٪
▼	رشد حقیقی ماهانه آذر ۱۴۰۳ نسبت به آبان ۱۴۰۳ -۱/۱۰٪
▲	رشد اسمی ماهانه آذر ۱۴۰۳ نسبت به آذر ۱۴۰۲ ۴۲/۳۲٪
▲	رشد حقیقی ماهانه آذر ۱۴۰۳ نسبت به آذر ۱۴۰۲ ۸/۳۲٪
سهیم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها	
▲	ابزار پذیرش اینترنتی ۶/۹۸٪
▲	ابزار پذیرش موبایلی ۲/۲۲٪
▼	کارتخوان فروشگاهی ۹۰/۷۹٪

گزارش اقتصادی شاپرک

۳

کیفیت انجام خدمات پرداخت

سهیم تراکنش‌های موفق

درصد تراکنش‌های موفق به کل تراکنش‌ها	۹۲/۶۸٪
درصد تراکنش‌های موفق شاپرک به کل تراکنش‌ها	۹۹/۷۸٪

سهیم هر یک از خطاهای رخ داد در تراکنش‌ها

خطای پذیرندگی	۰/۷۷٪
خطای شاپرکی	۳/۰۵٪
خطای صادر کنندگی	۷/۵۴٪
خطای کاربری	۸۸/۳۵٪
خطای کسب و کار	۰/۲۹٪

کیفیت ارائه خدمات

سطح کیفیت ارائه خدمات شبکه	۹۹/۱۵٪
سطح کیفیت ارائه خدمات شاپرک	۹۹/۷۸٪

تراکنش‌های ناتمام

درصد تراکنش‌های معوق از کل تراکنش‌ها	۰/۱۲٪
درصد تغییرات تراکنش‌های معوق	-۱۷/۳۰٪

۴

شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در آذر ۱۴۰۳

شاخص اثربخشی مبلغی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	فرابردازان آروند امید	۳/۲۲۴
پایین‌ترین میزان شاخص	فن آوا کارت	۰/۴۷۹

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها

بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۰۰٪
پایین‌ترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۲۲٪

سهیم کارتهای فعال کم و فاقد تراکنش از پایانه‌های فعال

بیشترین سهم	الکترونیک کارت دماوند	۳۲/۵۵٪
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سامان	۱۰/۰۱٪

ستون اول مربوط به شرکت‌های PSP و ستون دوم مربوط به بانک‌های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش‌های بازار

سهم مبلغی	پرداخت الکترونیک سامان	۲۲/۷۲٪	بانک ملت	۱۵/۹۲٪
سهم تعدادی	پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۷۰٪	بانک سپه	۱۷/۷۳٪

بالاترین سهم مبلغ تراکنش‌ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	پرداخت الکترونیک سامان	۳۴/۰۲٪	بانک ملت	۱۵/۷۸٪
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت	۴۸/۳۶٪	بانک ملت	۵۲/۲۵٪
کارتخوان فروشگاه‌ها	به پرداخت ملت	۱۸/۹۶٪	بانک ملت	۱۵/۹۱٪

بالاترین سهم تعداد تراکنش‌ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت	۲۸/۸۵٪	بانک ملت	۳۹/۲۵٪
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت	۴۶/۰۱٪	بانک ملت	۵۲/۰۰٪
کارتخوان فروشگاه‌ها	پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۸۴٪	بانک سپه	۱۹/۲۰٪

شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۴۸۸	۱,۹۰۱
ابزار پذیرش موبایلی	۳,۲۵۴	۳,۴۷۵
کارتخوان فروشگاه‌ها	۱,۲۴۳	۹۱۹

بالاترین سهم بانک‌های صادر کنند از تعداد کارت‌های تراکنش‌دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	۱۳/۹۷٪
کارت اعتباری	بانک ملت	۱۵/۳۲٪
کارت برداشت نقدی	بانک ملی ایران	۲۰/۶۸٪

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

در این بخش، جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا آبان ۱۴۰۳) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۳

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
آذر ۱۴۰۲	۷۴,۹۸۰,۰۰۰	۱۰,۴۲۸,۳۰۵	۱۳/۹۱٪
دی ۱۴۰۲	۷۵,۷۱۹,۰۰۰	۱۰,۵۵۸,۱۱۳	۱۳/۹۴٪
بهمن ۱۴۰۲	۷۷,۷۹۵,۹۰۰	۱۱,۰۰۵,۸۶۶	۱۴/۱۵٪
اسفند ۱۴۰۲	۷۸,۷۷۴,۵۰۰	۱۳,۸۹۱,۲۲۷	۱۷/۶۳٪
فروردین ۱۴۰۳	۷۹,۶۸۲,۹۰۰	۹,۷۲۸,۵۳۰	۱۲/۲۱٪
اردیبهشت ۱۴۰۳	۸۱,۲۹۶,۷۰۰	۱۲,۲۴۰,۶۱۲	۱۵/۰۶٪
خرداد ۱۴۰۳	۸۳,۵۳۹,۹۰۰	۱۲,۴۲۶,۴۲۴	۱۴/۸۷٪
تیر ۱۴۰۳	۸۵,۴۹۱,۵۰۰	۱۲,۴۷۸,۰۸۲	۱۴/۶۰٪
مرداد ۱۴۰۳	۸۷,۹۷۸,۹۰۰	۱۳,۲۵۱,۴۳۶	۱۵/۰۶٪
شهریور ۱۴۰۳	۹۰,۷۰۵,۱۰۰	۱۳,۸۷۶,۷۶۲	۱۵/۳۰٪
مهر ۱۴۰۳	۹۲,۳۳۴,۵۰۰	۱۴,۲۱۲,۲۸۰	۱۵/۳۹٪
آبان ۱۴۰۳	۹۳,۹۲۲,۱۰۰	۱۴,۷۱۲,۰۰۴	۱۵/۶۶٪

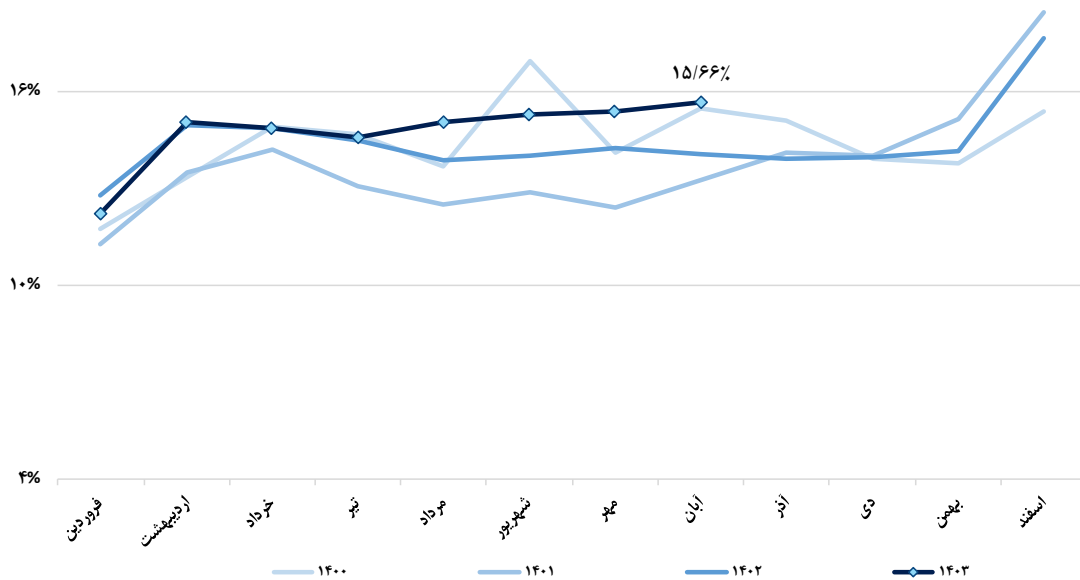
در آبان ۱۴۰۳ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۵/۶۶ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه مهر ۱۴۰۳، افزایش ۰/۲۷ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در آبان ۱۴۰۳، ارزش تراکنش های شاپراک افزایش ۳/۵۲ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۷۲ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش های شاپراکی به نقدینگی نسبت به ماه مهر ۱۴۰۳ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا آبان ۱۴۰۳ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش های شاپراک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره ی زمانی سال ۱۴۰۰ لغایت آبان ۱۴۰۳ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش های شاپراک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۴۰۰ لغایت آبان ۱۴۰۳

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۳

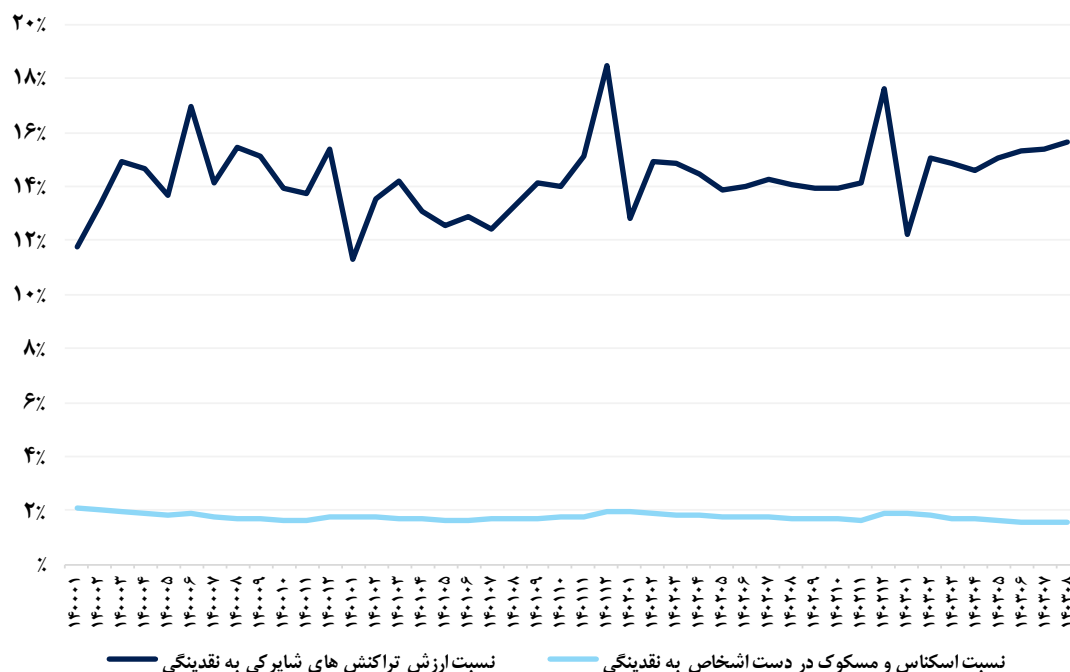
نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱/۶۹٪	۱.۲۶۸.۰۰۰	۷۴.۹۸۰.۰۰۰	آذر ۱۴۰۲
۱/۶۸٪	۱.۲۷۵.۸۰۰	۷۵.۷۱۹.۰۰۰	دی ۱۴۰۲
۱/۶۵٪	۱.۲۸۶.۰۰۰	۷۷.۷۹۵.۹۰۰	بهمن ۱۴۰۲
۱/۸۶٪	۱.۴۶۸.۸۰۰	۷۸.۷۷۴.۵۰۰	اسفند ۱۴۰۲
۱/۸۷٪	۱.۴۸۸.۴۰۰	۷۹.۶۸۲.۹۰۰	فروردین ۱۴۰۳
۱/۸۰٪	۱.۴۶۰.۱۰۰	۸۱.۲۹۶.۷۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۳
۱/۷۲٪	۱.۴۳۵.۹۰۰	۸۳.۵۳۹.۹۰۰	خرداد ۱۴۰۳
۱/۶۹٪	۱.۴۴۳.۰۰۰	۸۵.۴۹۱.۵۰۰	تیر ۱۴۰۳
۱/۶۳٪	۱.۴۳۴.۶۰۰	۸۷.۹۷۸.۹۰۰	مرداد ۱۴۰۳
۱/۵۹٪	۱.۴۴۲.۲۰۰	۹۰.۷۰۵.۱۰۰	شهریور ۱۴۰۳
۱/۵۸٪	۱.۴۵۹.۸۰۰	۹۲.۳۳۴.۵۰۰	مهر ۱۴۰۳
۱/۵۸٪	۱.۴۸۰.۲۰۰	۹۳.۹۲۲.۱۰۰	آبان ۱۴۰۳

در آبان ۱۴۰۳، ۱/۵۸ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در مهر ۱۴۰۳ کاهش ۰/۱- درصدی را تجربه نموده است. در آبان ۱۴۰۳ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۷۲ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۴۰ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را به کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۴۰۰ تا آبان ۱۴۰۳) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۱۱/۷۷ درصد در فروردین ماه ۱۴۰۰ به ۱۵/۶۶ درصد در آبان ۱۴۰۳ افزایش یافته است. این در حالی است که نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۲/۰۷ درصد به ۱/۵۸ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۴۹ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد.

۱-۲- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید

کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیکی کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۳ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

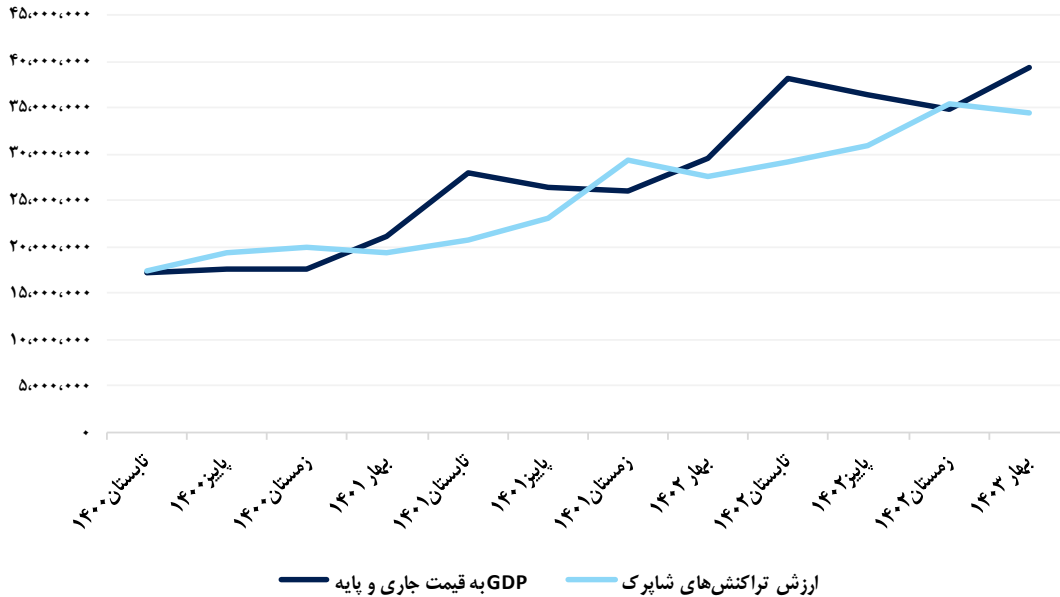
در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۴ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۳ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۵

---

^۳ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند. ^۴ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۵ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۴۰۳ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۳

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی بازه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۶ در جدول ۱-۳ ارائه شده است.

جدول ۱-۳ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۳

ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۱۷,۴۴۶,۲۲۶	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۲۵,۰۴۱	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	پاییز ۱۴۰۰
۲۰,۰۶۸,۱۶۶	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	زمستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۶۷,۲۳۳	۲۱,۲۱۸,۹۴۵	بهار ۱۴۰۱
۲۰,۸۲۵,۶۹۶	۲۸,۰۳۸,۸۰۴	تابستان ۱۴۰۱
۲۳,۰۹۴,۰۲۹	۲۶,۵۲۴,۷۵۷	پاییز ۱۴۰۱
۲۹,۳۶۹,۱۹۶	۲۶,۰۴۱,۳۴۸	زمستان ۱۴۰۱
۲۷,۶۷۰,۸۲۳	۲۹,۶۳۰,۱۵۱	بهار ۱۴۰۲
۲۹,۱۶۲,۶۷۰	۳۸,۲۵۴,۲۵۸	تابستان ۱۴۰۲
۳۰,۹۳۹,۰۱۰	۳۶,۴۱۱,۲۸۶	پاییز ۱۴۰۲
۳۵,۴۵۵,۲۰۷	۳۴,۹۴۶,۹۳۴	زمستان ۱۴۰۲
۳۴,۳۹۵,۵۶۶	۳۹,۲۶۶,۴۴۵	بهار ۱۴۰۳

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

^۶ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به زمستان ۱۴۰۲ می‌باشد.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک

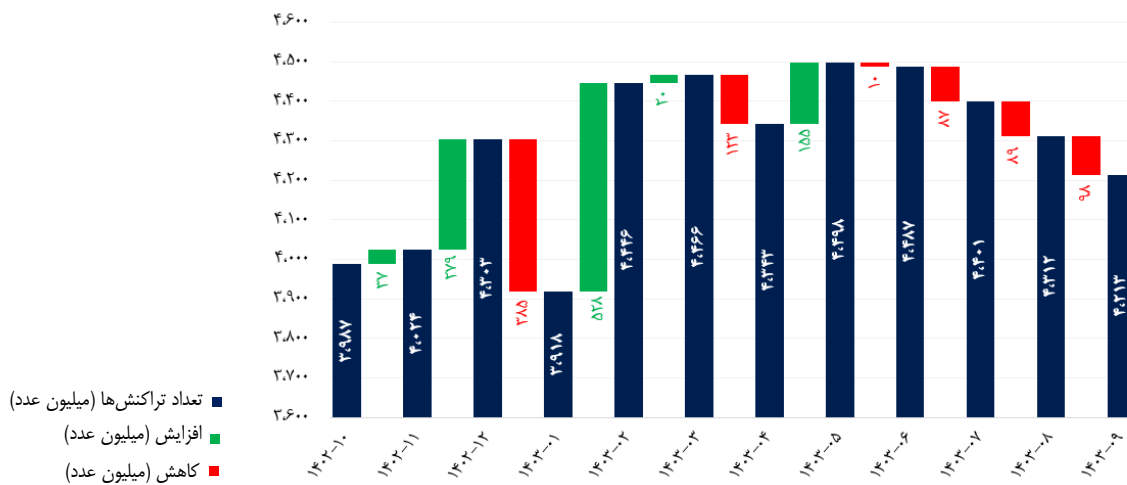
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

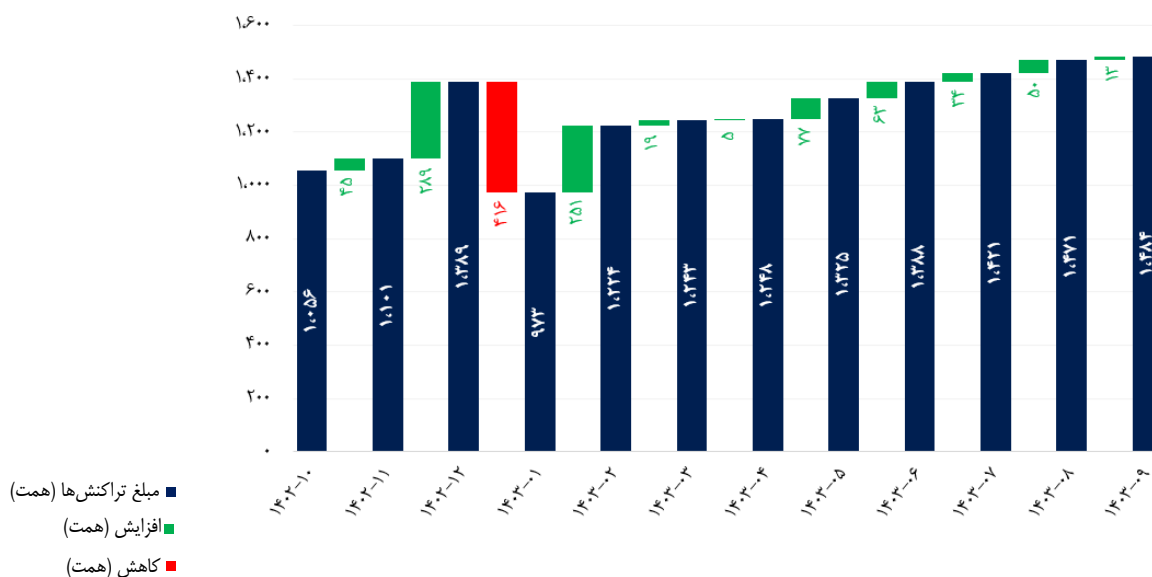
در شکل ۱-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به آذر ماه ۱۴۰۳ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش تعداد تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اردیبهشت و فروردین ۱۴۰۳ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۳

در شکل ۲-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به آذر ماه ۱۴۰۳ پرداخته شده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و فروردین ۱۴۰۳ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۳

در آذر ماه ۱۴۰۳ بالغ بر ۴,۲۱۳ میلیون تراکنش با ارزش ۱۴,۸۴۱ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به آبان ماه رشد ۲/۲۸- درصدی در تعداد و ۰/۸۸ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در آذر ماه ۱۴۰۳ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲- مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	آبان ۱۴۰۳	آذر ۱۴۰۳	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۳۱۱,۵۷۳,۹۳۳	۴,۲۱۳,۲۹۶,۱۸۷	-۲/۲۸٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۴,۷۱۲,۰۰۳,۸۳۱	۱۴,۸۴۱,۳۴۰,۰۵۷	۰/۸۸٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در آذر ۱۴۰۳ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲- مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲

نوع	آذر ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۳	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳	۴,۲۱۳,۲۹۶,۱۸۷	۲/۶۱٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۰,۴۲۸,۳۰۵,۲۴۹	۱۴,۸۴۱,۳۴۰,۰۵۷	۴۲/۳۲٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های آذر ۱۴۰۳ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲ از نظر تعدادی ۲/۶۱ و از نظر ریالی ۴۲/۳۲ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد به منظور ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۷ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۸ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	آبان ۱۴۰۳	آذر ۱۴۰۳	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۴,۷۱۲,۰۰۳,۸۳۰/۷۵	۱۴,۸۴۱,۳۴۰,۰۵۶/۵۲	۰/۸۸٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۵,۲۶۳,۶۸۶,۵۲۲/۶۳	۵,۲۰۵,۶۶۱,۱۹۱/۳۴	-۱/۱۰٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۲۷۹/۵	۲۸۵/۱	۲/۰۰٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد).

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته با رشد ۰/۸۸ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها رشد ۱/۱۰- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۷ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)
^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

درصد تغییرات	آذر ۱۴۰۳	آذر ۱۴۰۲	ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)
۴۲/۳۲٪	۱۴،۸۴۱،۳۴۰،۰۵۶/۵۲	۱۰،۴۲۸،۳۰۵،۲۴۸/۸۵	ارزش اسمی تراکنش‌ها
۸/۳۲٪	۵،۲۰۵،۶۶۱،۱۹۱/۳۴	۴،۸۰۵،۶۷۰،۶۲۱/۵۹	ارزش حقیقی تراکنش‌ها
۳۱/۳۸٪	۲۸۵/۱۰	۲۱۷/۰۰	شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۴۲/۳۲ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده ۸/۳۲ درصد می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی^۹ در آذر ۱۴۰۳ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

^۹ ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	آذر ۱۴۰۳	آبان ۱۴۰۳	
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۴۳۶,۴۹۹	۱,۴۱۵,۴۹۶	۱/۴۸%
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۵۵۲	۶,۶۰۱	-۰/۷۴%
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۶۹۴,۲۶۶	۱۰,۷۳۱,۷۰۲	-۰/۳۵%
مجموع ابزارها	۱۲,۱۳۷,۳۱۷	۱۲,۱۵۳,۷۹۹	-۰/۱۴%

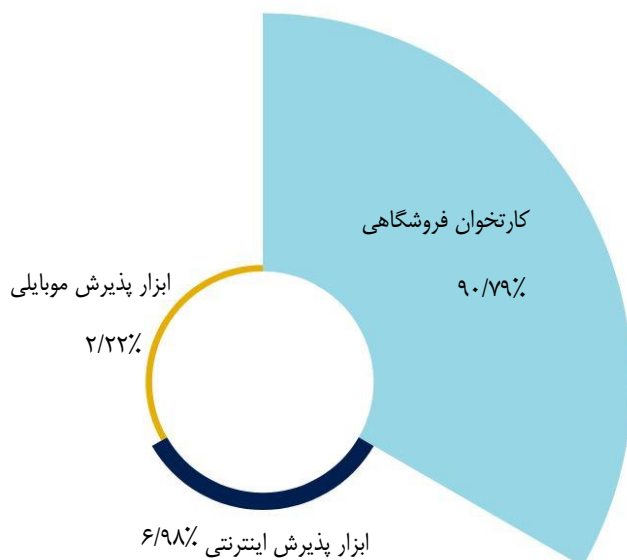
بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به آبان ماه رشد ۰/۱۴- درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، کاهش ۰/۳۵- درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در آذر ۱۴۰۳ نسبت به آبان ۱۴۰۳ ماه رشد ۱/۴۸ درصدی را تجربه نموده‌اند. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- آذر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	آبان ۱۴۰۳		آذر ۱۴۰۳	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۴۱۵,۴۹۶	۱۱/۶۵%	۱,۴۳۶,۴۹۹	۱۱/۸۴%
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۶۰۱	-۰/۰۵%	۶,۵۵۲	۰/۰۵%
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۷۳۱,۷۰۲	۸۸/۳۰%	۱۰,۶۹۴,۲۶۶	۸۸/۱۱%
مجموع ابزارها	۱۲,۱۵۳,۷۹۹	۱۰۰/۰۰%	۱۲,۱۳۷,۳۱۷	۱۰۰/۰۰%

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاهی با سهم ۹۰/۷۹ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۳ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۳

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. همچنین به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۴۳۶,۴۹۹	۲۹۴,۱۹۸,۹۶۷	۲۰۵
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۵۵۲	۹۳,۶۶۶,۴۶۹	۱۴,۲۹۶
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۰,۶۹۴,۲۶۶	۳,۸۲۵,۴۳۰,۷۵۱	۳۵۸
مجموع ابزارها	۱۲,۱۳۷,۳۱۷	۴,۲۱۳,۲۹۶,۱۸۷	۳۴۷

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در آذر ۱۴۰۳، ۳۴۷ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۷/۶۲ واحدی (۲/۱۵- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد

تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در آذر ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۱/۰۸ درصدی از ۲۰۳ تراکنش در آبان ۱۴۰۳ به ۲۰۵ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴،۲۹۶ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۴۷/۱۸ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۸/۵۰ واحد کاهش نسبت به آبان ۱۴۰۳ به ۳۵۸ عدد در آذر ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱،۴۳۶،۴۹۹	۳،۷۸۸،۵۴۸،۶۸۴	۲،۶۳۷/۳۵
ابزار پذیرش موبایلی	۶،۵۵۲	۲۱،۱۶۰،۴۱۸	۳،۲۲۹/۶۱
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۰،۶۹۴،۲۶۶	۱۱،۰۳۱،۶۳۰،۹۵۴	۱،۰۳۱/۵۵
مجموع ابزارها	۱۲،۱۳۷،۳۱۷	۱۴،۸۴۱،۳۴۰،۰۵۷	۱،۲۲۲/۷۹

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در آذر ۱۴۰۳ ماه با افزایش ۱۵۸/۳۵ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۲،۶۳۷/۳۵ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۲۷/۳۴ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳،۲۲۹/۶۱ میلیون ریال به ازای هر ابزار در آذر ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۱،۰۳۱/۵۵ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۱۰/۴۰ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

در جدول ۲-۹ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش تراکنش‌دار پرداخته شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - آذر ۱۴۰۳

متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	تعداد ابزار تراکنش‌دار	ابزار پذیرش
۳۷،۷۵۰/۳	۳،۷۸۸،۵۴۸،۶۸۴	۱۰۰،۳۵۸	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۴۰،۱۳۵/۲	۲۱،۱۶۰،۴۱۸	۱۵۱	ابزار پذیرش موبایلی
۱،۲۶۵/۸	۱۱،۰۳۱،۶۳۰،۹۵۴	۸،۷۱۵،۴۲۳	کارتخوان فروشگاه‌ها
۱،۶۸۳/۴۷	۱۴،۸۴۱،۳۴۰،۰۵۷	۸،۸۱۵،۹۳۲	مجموع ابزارها

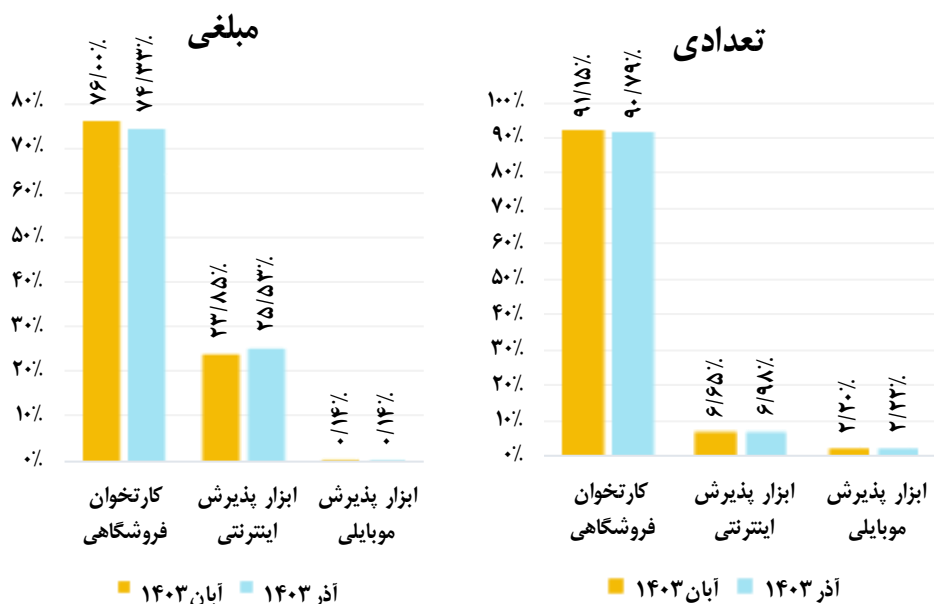
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در آذر ۱۴۰۳ ماه با افزایش ۱،۰۶۹/۳۲ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳۷،۷۵۰/۳ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار با کاهش ۷۸۵/۸۹ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱۴۰،۱۳۵/۲ میلیون ریال به ازای هر ابزار در آذر ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها تراکنش‌دار نیز با توجه به جدول ۲-۹ برابر با ۱،۲۶۵/۸ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۱۵/۸۷ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۱۰ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۱۰ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش در سرویس‌های "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" - آذر ۱۴۰۳

متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	ابزار پذیرش
۱۳/۸۹	۳،۷۸۸،۵۴۸،۶۸۴	۲۷۲،۷۸۳،۶۷۳	ابزار پذیرش اینترنتی
۰/۲۳	۲۱،۱۶۰،۴۱۸	۹۳،۶۶۶،۴۲۷	ابزار پذیرش موبایلی
۳/۰۲	۱۱،۰۳۱،۶۳۰،۹۵۴	۳،۶۵۱،۵۷۱،۵۶۴	کارتخوان فروشگاه‌ها
۳/۶۹	۱۴،۸۴۱،۳۴۰،۰۵۷	۴،۰۱۸،۰۲۱،۶۶۴	مجموع ابزارها

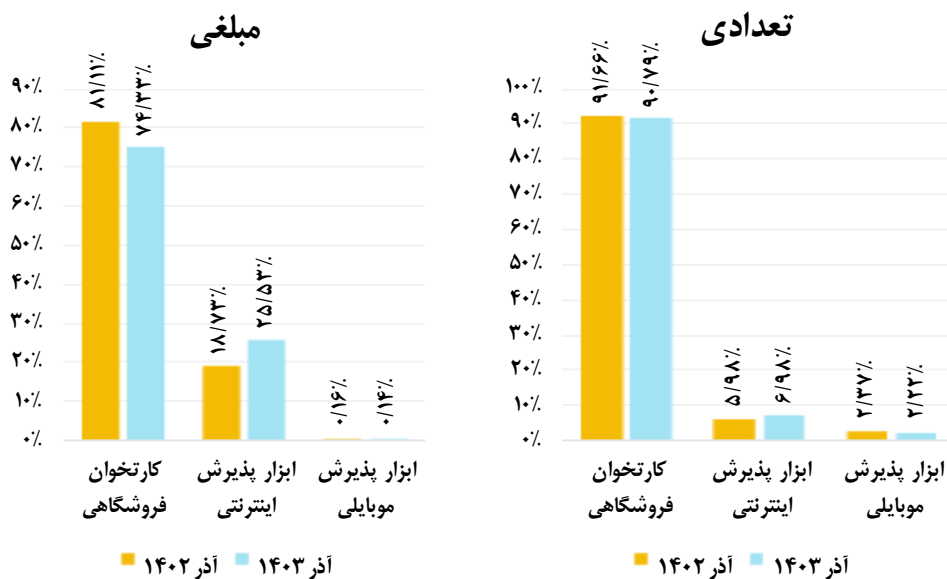
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان و آذر ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه در آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۳۶ و ۱/۶۷ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۳۳ و ۱/۶۸ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب افزایش ۰/۰۳ و کاهش ۰/۰۰۱ درصدی مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای آذر ۱۴۰۳ و مقایسه آن با آذر ۱۴۰۲ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۳ و ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها در آذر ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۸۶ و ۶/۷۷ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۱/۰۰ و ۶/۷۹ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۱۴ و ۰/۱۸ درصدی همراه بوده است.

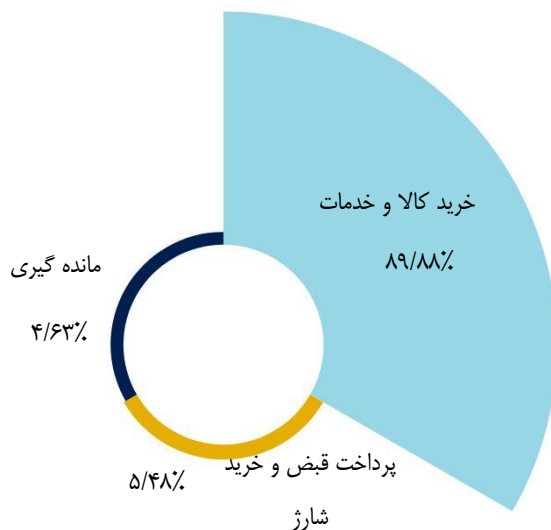
۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۲-۶ و شکل ۲-۷ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در آذر ۱۴۰۳، ۸۹/۸۸ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۳۲۳

درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۶۳ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - آذر ۱۴۰۳

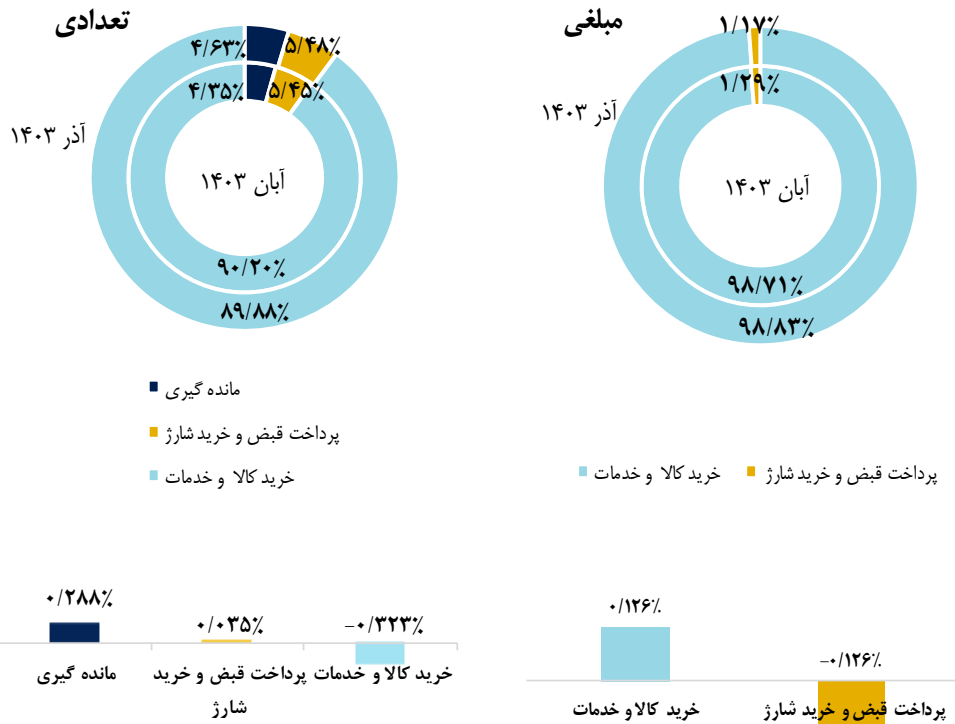
شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۸۳ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه آذر ۱۴۰۳ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۳

گزارش اقتصادی شاپرک

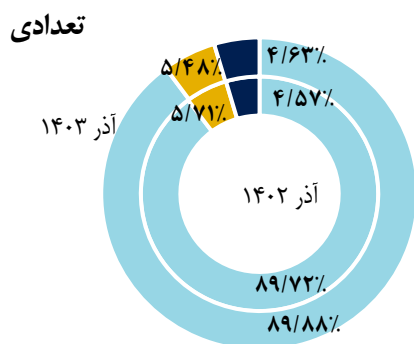
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

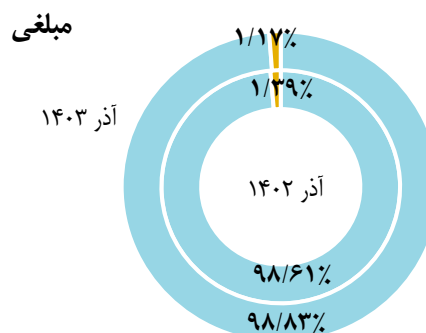
شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات -آبان و آذر ۱۴۰۳

در شکل ۲-۸ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمت "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده، همچنین خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۳۲۳ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۳۵ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۰/۲۸۸ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در آذر ماه با افزایش ۰/۱۲۶ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

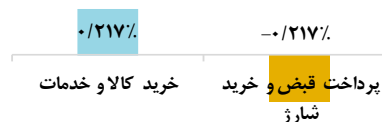
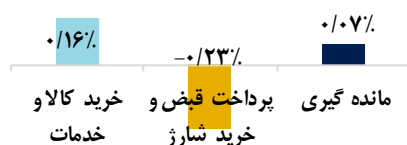
در شکل ۲-۹ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی آذر ۱۴۰۲ بررسی شده است.

- خرید کالا و خدمات
- پرداخت قبض و خرید شارژ
- مانده گیری

- پرداخت قبض و خرید شارژ
- خرید کالا و خدمات

شکل ۲-۹ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر ۱۴۰۲ و آذر ۱۴۰۳

بر اساس شکل ۲-۹ ملاحظه می شود همزمان با افزایش ۰/۱۶ درصدی سهم تعداد تراکنش های "خرید کالا و خدمات" در آذر ۱۴۰۳ نسبت به آذر ۱۴۰۲، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۲۱۷ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۲۳ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش های مانده گیری نیز افزایش ۰/۰۷ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه ای

شاخص نفوذ منطقه ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۰} مصرف کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۱ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آذر ۱,۹۶۳/۲۷ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاههای با تعداد ۱,۷۲۹/۸۵ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱/۰۶ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۳۲/۳۶ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاههای، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداختها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاههای که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۱ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - آذر ۱۴۰۳

ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	تعداد ابزار	ابزار پذیرش
۲۳۲/۳۶	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱,۴۳۶,۴۹۹	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۰۶		۶,۵۵۲	ابزار پذیرش موبایلی
۱,۷۲۹/۸۵		۱۰,۶۹۴,۲۶۶	کارتخوان فروشگاههای
۱,۹۶۳/۲۷		۱۲,۱۳۷,۳۱۷	کل ابزارها

^{۱۰} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در آذر ماه سال جاری در جدول ۲-۱۲ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- آذر ۱۴۰۳

سرانه تراکنش‌های هر ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	تعداد تراکنش‌ها	ابزار پذیرش
۴/۷۶	۶۱،۸۲۱،۸۵۴	۲۹۴،۱۹۸،۹۶۷	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۵۲		۹۳،۶۶۶،۴۶۹	ابزار پذیرش موبایلی
۶۱/۸۸		۳،۸۲۵،۴۳۰،۷۵۱	کارتخوان فروشگاهی
۶۸/۱۵		۴،۲۱۳،۲۹۶،۱۸۷	کل ابزارها

همانطور که در جدول ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در آذر ماه سال جاری ۶۸/۱۵ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۶۱/۸۸ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر

استان

در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاهی، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال و تغییرات آن در آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

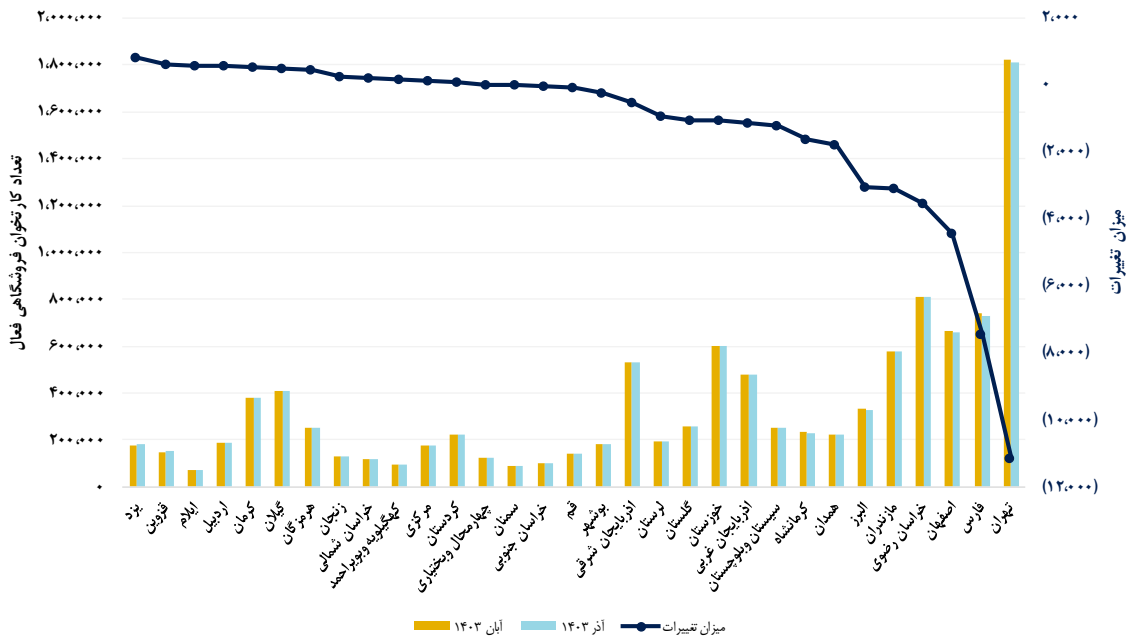
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۳ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی - آبان و آذر ۱۴۰۳

نام استان	آبان ۱۴۰۳	آذر ۱۴۰۳	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱،۸۲۱،۱۲۹	۱،۸۰۹،۹۶۵	-۱۱،۱۶۴	-۰/۶۱٪
خراسان رضوی	۸۱۱،۹۷۳	۸۰۸،۴۴۰	-۳،۵۳۳	-۰/۴۴٪
فارس	۷۳۸،۹۲۵	۷۳۱،۴۶۹	-۷،۴۵۶	-۱/۰۱٪
اصفهان	۶۶۴،۲۳۳	۶۵۹،۷۸۱	-۴،۴۵۲	-۰/۶۷٪
خوزستان	۶۰۰،۰۵۲	۵۹۸،۹۸۸	-۱،۰۶۴	-۰/۱۸٪

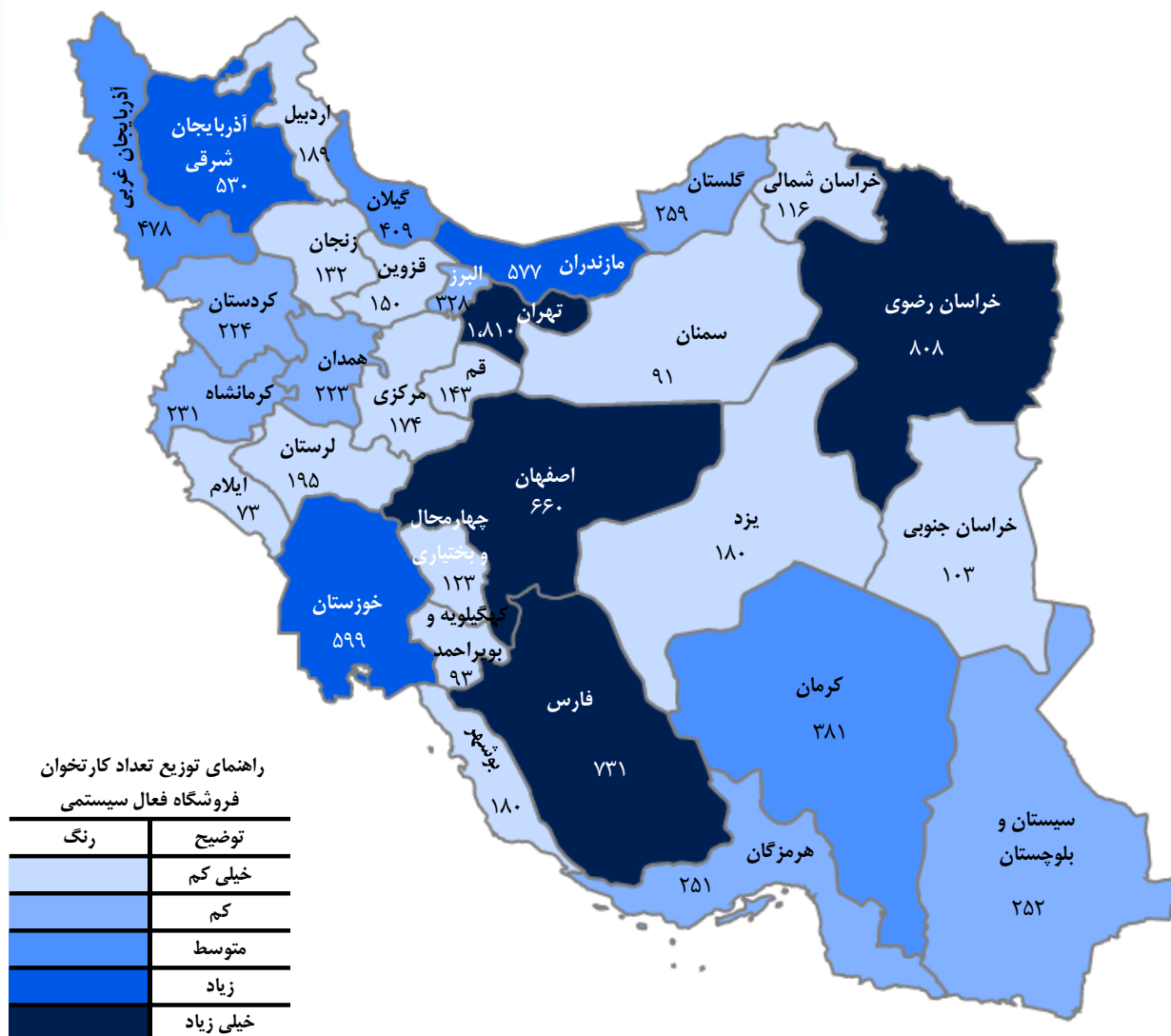
همانگونه که در جدول ۲-۱۳ مشاهده می‌شود، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در آذر ۱۴۰۳ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۳، شکل ۲-۱۰ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در آذر ۱۴۰۳ نسبت به آبان ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۰ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - آذر نسبت به آبان ۱۴۰۳

در آذر ۱۴۰۳ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۸۲۸ افزایش متعلق به استان یزد می‌باشد. شکل ۲-۱۱ پراکندگی تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۱۱ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - آذر ۱۴۰۳

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۴ ارائه شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۴ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آبان و آذر ۱۴۰۳

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	آبان ۱۴۰۳	آذر ۱۴۰۳	درصد تغییرات
ایلام	۰/۱۶۰	۰/۱۶۱	۰/۸۲٪
یزد	۰/۲۱۱	۰/۲۱۲	۰/۴۶٪
قزوین	۰/۱۵۰	۰/۱۵۱	۰/۴۲٪
اردبیل	۰/۱۹۱	۰/۱۹۱	۰/۳۰٪
خراسان شمالی	۰/۱۸۱	۰/۱۸۱	۰/۱۹٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۷۶	۰/۱۷۶	۰/۱۸٪
زنجان	۰/۱۶۱	۰/۱۶۱	۰/۱۸٪
هرمزگان	۰/۱۹۶	۰/۱۹۷	۰/۱۸٪
کرمان	۰/۱۶۱	۰/۱۶۲	۰/۱۴٪
گیلان	۰/۱۹۴	۰/۱۹۴	۰/۱۲٪
مرکزی	۰/۱۵۳	۰/۱۵۳	۰/۰۷٪
کردستان	۰/۱۸۰	۰/۱۸۰	۰/۰۳٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۷۲	۰/۱۷۲	۰/۰۱٪
سمنان	۰/۱۶۲	۰/۱۶۲	۰/۰۱٪
خراسان جنوبی	۰/۱۸۲	۰/۱۸۲	-۰/۰۴٪
قم	۰/۱۴۷	۰/۱۴۷	-۰/۰۶٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۷۳	۰/۱۷۳	-۰/۱۰٪
بوشهر	۰/۲۰۶	۰/۲۰۶	-۰/۱۳٪
خوزستان	۰/۱۷۲	۰/۱۷۱	-۰/۱۸٪
آذربایجان غربی	۰/۱۹۳	۰/۱۹۳	-۰/۲۴٪
گلستان	۰/۱۸۷	۰/۱۸۶	-۰/۴۰٪
خراسان رضوی	۰/۱۶۹	۰/۱۶۸	-۰/۴۴٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۴۳	۰/۱۴۳	-۰/۴۷٪
لرستان	۰/۱۴۵	۰/۱۴۴	-۰/۴۸٪
مازندران	۰/۲۱۶	۰/۲۱۵	-۰/۵۳٪
تهران	۰/۱۷۰	۰/۱۶۸	-۰/۶۱٪
اصفهان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۲	-۰/۶۷٪
کرمانشاه	۰/۱۵۰	۰/۱۴۹	-۰/۷۰٪
همدان	۰/۱۶۵	۰/۱۶۳	-۰/۸۰٪
البرز	۰/۱۵۳	۰/۱۵۲	-۰/۹۱٪
فارس	۰/۱۹۴	۰/۱۹۲	-۱/۰۱٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

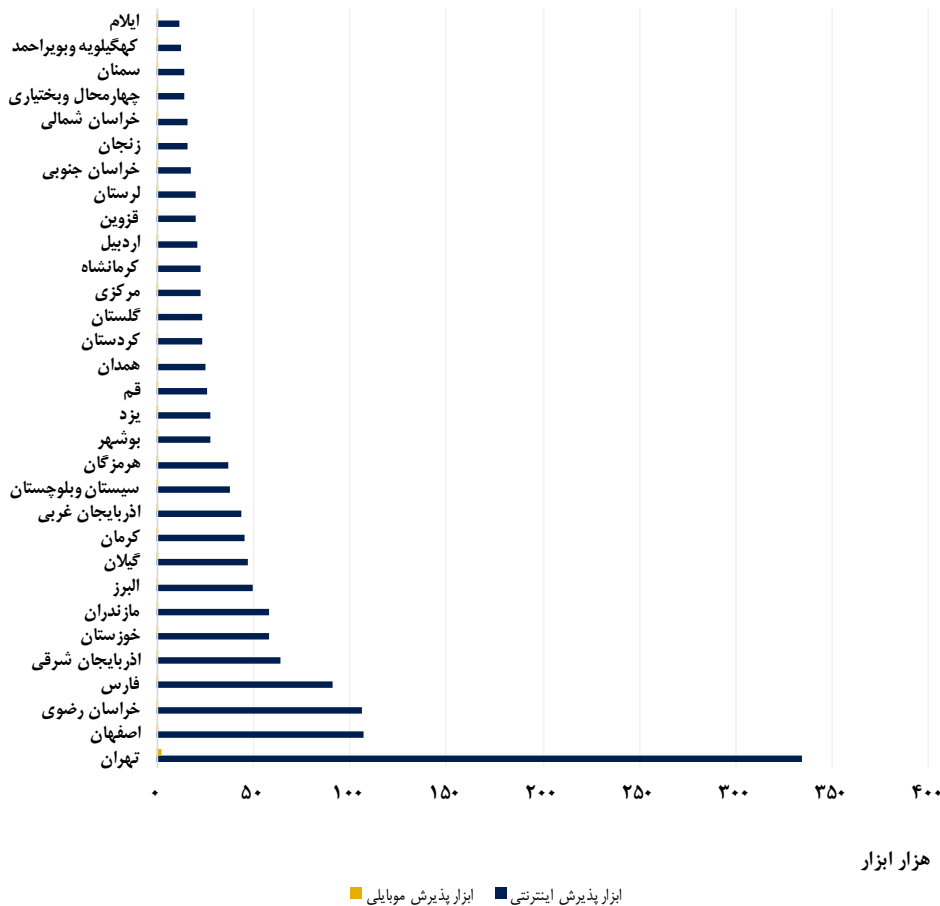
شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر ۱۴۰۳

همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در آذر ۱۴۰۳، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۷۳۰ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۷۳۰ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - آذر ۱۴۰۳

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول ۲-۱۵، عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه آبان و آذر ۱۴۰۳ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

جدول ۲-۱۵ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- آذر ۱۴۰۳

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	آبان ۱۴۰۳	آذر ۱۴۰۳	آبان ۱۴۰۳	آذر ۱۴۰۳	
اذربایجان شرقی	۱۷۴۶۸۸۸۱۲	۱۷۰۸۳۹۰۳۹۴	۵۲۰۶۳۹۰۷۰۲	۵۱۹۰۹۳۸۰۱۱	-۲/۲۰٪
اذربایجان غربی	۱۴۹۰۲۲۰۵۱۷	۱۴۶۰۳۷۱۰۹۹۷	۴۳۶۰۳۳۹۰۵۲۷	۴۲۶۰۵۹۶۰۳۹۳	-۱/۹۱٪
اردبیل	۶۳۶۰۷۰۸۷۵	۶۲۰۴۷۶۰۳۸۱	۱۵۹۰۸۸۸۰۰۸۲	۱۵۵۰۱۲۶۰۹۳۷	-۱/۷۸٪
اصفهان	۲۳۴۰۱۶۸۸۶۰	۲۲۵۰۵۳۰۸۵۵	۷۳۳۶۰۴۰۹۷۵	۷۱۹۰۵۳۸۰۰۷۱	-۳/۶۹٪
البرز	۱۳۸۸۲۹۰۳۶۲	۱۳۳۰۹۷۳۶۰۳	۳۸۲۰۷۹۲۸۰۰۹	۳۸۴۰۲۹۴۶۸۹	-۳/۵۰٪
ایلام	۲۶۰۲۵۴۰۷۱۱	۲۵۰۸۴۶۰۴۴۳	۵۹۰۵۳۹۰۴۶۹	۵۸۰۹۰۳۰۳۵۴	-۱/۵۶٪
بوشهر	۶۰۰۳۱۰۶۱۰	۶۰۰۱۷۷۰۵۹۰	۱۶۵۰۱۷۰۸۶۴	۱۷۲۰۱۷۶۶۳۹	-۱/۲۲٪
تهران	۱۰۰۹۴۰۰۲۰۷۲۲۴	۱۰۰۷۰۰۱۱۳۰۴۰۴	۵۰۹۱۳۶۸۳۶۶۹	۶۰۱۲۸۰۹۶۰۵۱۵	-۲/۱۸٪
چهارمحال و بختیاری	۳۶۰۰۷۷۰۴۵۸	۳۵۰۲۸۱۰۹۳۹	۹۵۰۲۹۷۰۱۸۱	۹۲۰۴۹۷۰۴۶۷	-۲/۲۱٪
خراسان جنوبی	۲۸۰۰۱۱۰۷۴۱	۲۷۰۰۸۴۶۲۸	۶۳۰۶۷۶۰۹۶۵	۶۴۰۷۱۱۰۲۸۶	-۳/۳۱٪
خراسان رضوی	۳۰۵۰۹۶۱۶۴۴	۲۹۶۰۴۵۹۰۷۹۲	۸۳۱۰۵۳۱۰۹۱۱	۸۲۴۰۱۰۵۶۷۵	-۳/۱۱٪
خراسان شمالی	۳۷۰۵۲۵۰۹۶۶	۳۶۰۱۹۸۰۷۱۲	۸۱۰۵۳۲۰۴۳۴	۷۶۰۴۱۲۰۸۸۵	-۳/۵۴٪
خوزستان	۲۴۱۰۳۳۵۰۵۷۴	۲۳۵۰۷۲۹۰۹۶۸	۶۱۹۰۷۱۹۰۱۹۲	۶۲۱۰۷۸۴۰۹۷۸	-۲/۳۲٪
زنجان	۴۶۰۹۱۳۰۱۲۹	۴۵۰۴۸۰۰۹۴۱	۱۲۶۰۸۱۰۸۵۸	۱۱۸۰۳۳۰۷۳۴	-۳/۰۵٪
سمنان	۳۰۰۸۴۲۰۵۴۶	۲۹۰۶۶۷۰۴۵۸	۷۲۰۹۶۹۰۱۶۱	۷۱۰۹۳۷۰۶۸۴	-۳/۸۱٪
سیستان و بلوچستان	۱۲۱۰۰۵۶۰۰۰۴	۱۲۰۰۷۸۶۰۵۰۲	۲۵۸۰۷۹۴۰۹۳۲	۲۶۶۰۸۶۶۰۲۴۲	-۱/۲۲٪
فارس	۲۷۴۰۳۸۳۰۹۸۶	۲۶۷۰۲۶۶۰۰۱۸	۷۶۹۰۶۶۴۰۸۱۱	۷۵۹۰۰۵۲۰۲۴۰	-۲/۵۹٪
قزوین	۶۰۰۳۳۲۰۸۲۹	۵۸۰۹۲۳۰۲۳۴	۱۵۱۰۵۲۹۰۶۰۷	۱۴۷۰۱۸۰۳۳۵	-۲/۳۴٪
قم	۶۶۰۷۸۸۰۰۷۱	۶۴۰۵۲۰۰۱۰۵	۱۷۳۰۸۰۹۰۱۹۳	۱۷۴۰۰۴۵۰۸۳۹	-۳/۴۰٪
کردستان	۷۲۰۱۶۹۰۲۰۹	۷۰۰۲۲۱۰۷۷۵	۱۹۰۰۷۰۲۰۳۷۰	۱۷۶۰۴۲۹۰۸۱۹	-۲/۷۰٪
کرمان	۱۳۸۰۳۵۱۰۲۱۴	۱۳۴۰۲۹۷۰۱۵۸	۳۹۱۰۶۴۰۵۲۱	۳۹۴۰۵۵۶۰۳۷۹	-۲/۹۳٪
کرمانشاه	۸۳۰۲۰۵۰۴۸۴	۸۱۰۴۸۶۰۱۹۹	۲۲۲۰۶۳۶۰۴۶۵	۲۱۳۰۲۲۲۰۱۱۶	-۲/۰۷٪

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	آبان ۱۴۰۳	آذر ۱۴۰۳	آبان ۱۴۰۳	آذر ۱۴۰۳	
کهگیلویه و بویراحمد	۳۳,۹۸۸,۵۸۵	۳۴,۷۶۵,۹۵۵	۶۷,۲۳۸,۲۸۰	۶۶,۶۲۴,۷۴۲	-۲/۲۴%
گلستان	۸۴,۰۵۹,۴۰۱	۸۶,۱۹۸,۸۹۸	۲۲۴,۴۸۶,۳۰۵	۲۱۱,۲۹۹,۸۵۳	-۲/۴۸%
گیلان	۱۳۲,۶۳۲,۰۱۴	۱۳۳,۵۴۵,۱۶۲	۳۸۲,۷۳۷,۷۷۴	۳۸۷,۹۱۰,۹۳۶	-۰/۶۸%
لرستان	۷۲,۲۵۸,۴۴۸	۷۳,۷۱۶,۳۳۶	۱۷۵,۰۰۴,۳۶۳	۱۶۶,۸۹۷,۸۶۱	-۱/۹۸%
مازندران	۱۶۳,۳۷۰,۸۷۹	۱۶۶,۵۴۸,۰۳۶	۵۵۵,۵۹۷,۵۹۴	۵۵۳,۲۲۴,۹۳۳	-۱/۹۱%
مرکزی	۵۸,۴۸۷,۳۵۷	۶۰,۴۰۳,۶۰۴	۱۵۳,۲۳۵,۵۷۵	۱۵۰,۴۴۴,۲۴۱	-۳/۱۷%
هرمزگان	۱۴۰,۴۹۹,۱۰۳	۱۳۸,۷۶۷,۸۳۷	۳۳۸,۶۶۲,۸۹۷	۳۶۱,۸۰۸,۵۸۷	۱/۲۵%
همدان	۷۵,۲۰۳,۱۲۳	۷۷,۳۹۰,۷۶۴	۲۰۲,۲۱۸,۳۳۲	۱۸۸,۷۶۱,۶۰۹	-۲/۸۳%
یزد	۵۴,۰۶۳,۱۸۱	۵۶,۱۹۸,۰۱۵	۱۹۰,۸۳۸,۰۱۲	۱۸۷,۶۹۹,۰۰۶	-۳/۸۰%

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای آذر ۱۴۰۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - آذر ۱۴۰۳

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، فارس و بوشهر در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، چهارمحال وبختیاری و مرکزی کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در آذر ۱۴۰۳ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

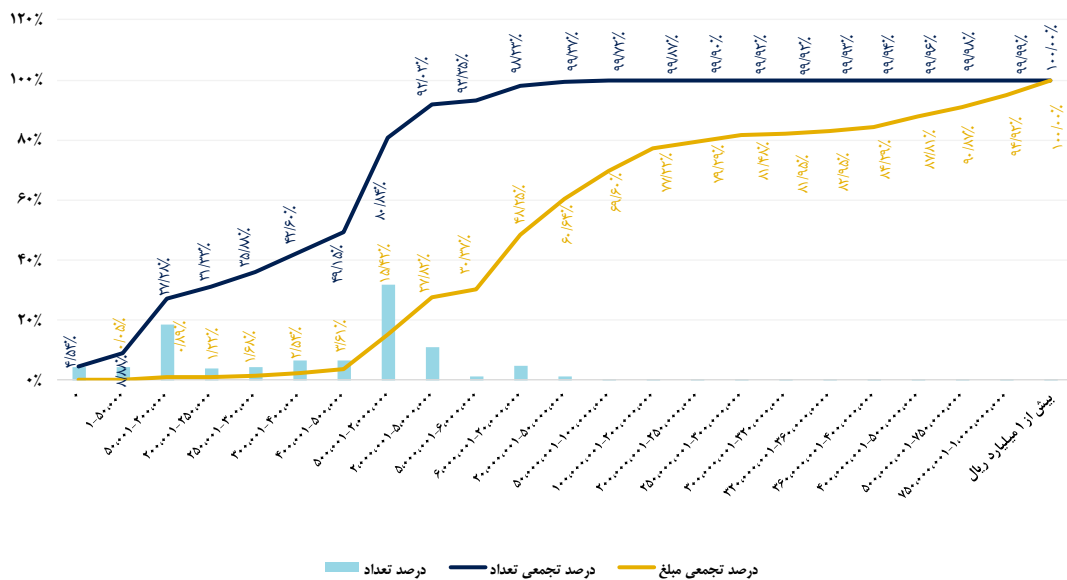

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در آذر ۱۴۰۳ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این دامنه‌ها با توجه دامنه مبلغی کارمزد تراکنش‌ها به شرح زیر می‌باشد:

- زیر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
  - بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
  - بین ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
  - بیش از ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۴/۵۴ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در آذر ۱۴۰۳:
- ۸۸/۸۰ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال داشته‌اند.
  - ۶/۵۲ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
  - ۰/۱۳ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

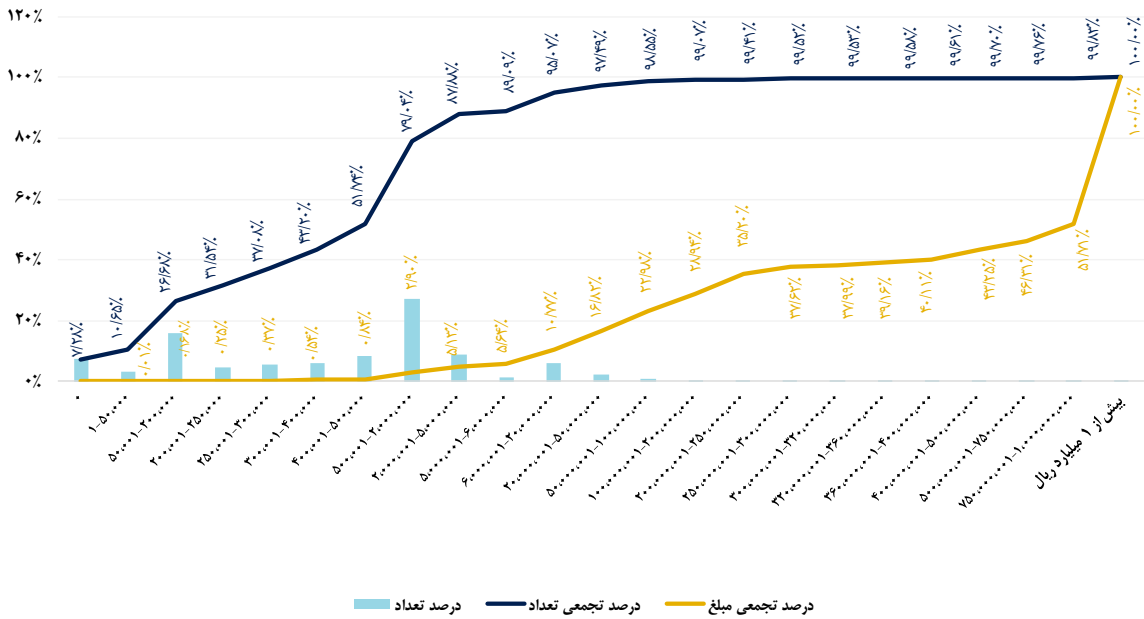

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - آذر ۱۴۰۳

در آذر ماه ۱۴۰۳، تعداد تراکنش‌های با مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۳,۳۹۷,۰۸۲,۶۵۸ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۲۴۹,۵۹۲,۳۴۸ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۴,۸۹۶,۵۵۸ عدد تراکنش می‌باشد.

شکل ۲-۱۶ ترسیم‌کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است. سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی ۷/۲۸ درصد می‌باشد.

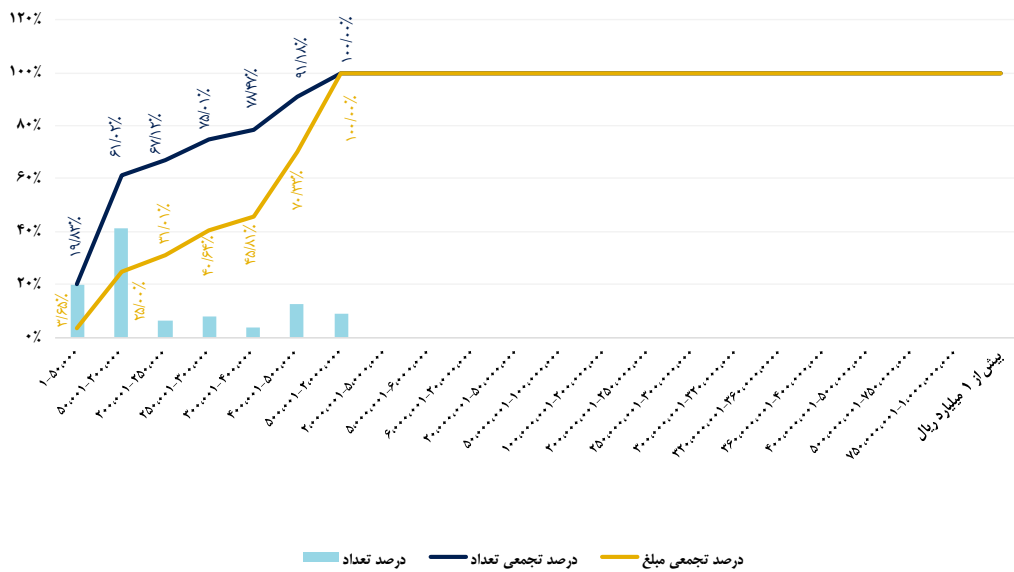
گزارش اقتصادی شاپرک

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - آذر ۱۴۰۳

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۸۱/۸۱ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۵/۹۸ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی (بر حسب ریال) - آذر ۱۴۰۳

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۱۹/۸۳ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال و ۴۷/۳۰ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه با استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ ۵۰، ۱۰۰، ۲۰۰ و ۲۵۰ هزار ریالی و همچنین استفاده فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی بین ۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۱ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۶ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در آذر ماه ۱۴۰۳ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۲ ارائه نموده است.

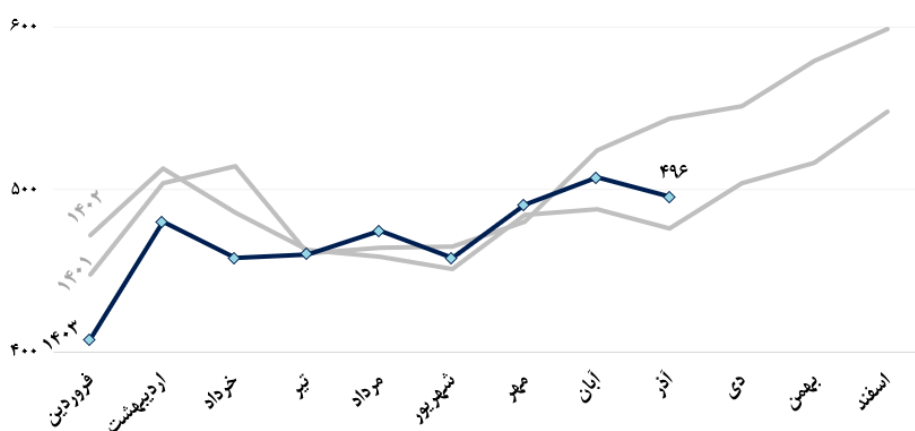
^{۱۱} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۶ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه		مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی	
درصد تغییرات	آذر ۱۴۰۳	آذر ۱۴۰۲	درصد تغییرات	آذر ۱۴۰۳		آبان ۱۴۰۳
۴۰/۲۰٪	۲۹,۲۳۲,۳۴۹	۲۰,۸۵۰,۰۲۸	۲/۹۱٪	۲۹,۲۳۲,۳۴۹	۲۸,۴۰۵,۴۴۹	میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۳۴/۶۲٪	۵۸,۹۷۲	۴۳,۸۰۵	۵/۳۳٪	۵۸,۹۷۲	۵۵,۹۸۷	میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
۴/۱۴٪	۴۹۵/۷۰	۴۷۵/۹۷	-۲/۳۰٪	۴۹۵/۷۰	۵۰۷/۳۶	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۴/۱۴ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۲/۳۰- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۲/۹۱ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۵/۳۳ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۲/۳۰- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

شکل ۲-۱۸ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۱

با توجه به شکل ۲-۱۸، نسبت دهکی در آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در آذر ۱۴۰۳ نسبت به آبان رشد ۱۱/۶۷- واحدی را تجربه نموده و برابر با ۴۹۶ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

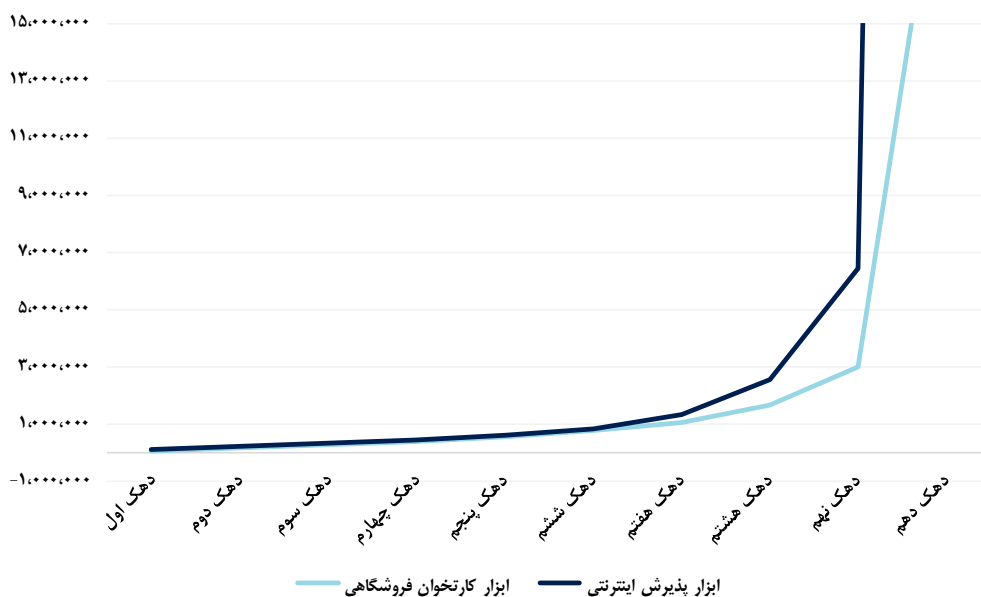
در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۱۷-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۷-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۸۱,۵۶۴/۸۹	۵۸,۷۸۱/۹۵	دهک اول
۲۰۴,۴۸۳/۰۴	۱۳۹,۱۱۶/۷۸	دهک دوم
۳۰۴,۲۷۷/۱۷	۲۳۷,۴۰۹/۶۱	دهک سوم
۴۳۰,۴۳۹/۳۸	۳۵۶,۵۹۵/۴۵	دهک چهارم
۵۶۹,۰۸۲/۷۲	۵۱۳,۲۴۵/۲۲	دهک پنجم
۸۴۴,۱۸۸/۹۵	۷۳۸,۷۳۱/۶۶	دهک ششم
۱,۳۱۶,۳۳۵/۱۵	۱,۰۶۶,۰۳۵/۸۱	دهک هفتم
۲,۵۲۷,۵۹۴/۳۸	۱,۶۶۵,۶۶۰/۰۲	دهک هشتم
۶,۴۱۴,۴۴۸/۸۵	۲,۹۹۸,۶۲۸/۷۱	دهک نهم
۱۶۵,۰۳۹,۸۲۸/۹۱	۲۲,۷۹۱,۹۲۶/۵۶	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت "خرید کالا و خدمات" اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۶۰ درصد تراکنش‌ها (۶ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به "خرید کالا و خدمات" با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است. اطلاعات جدول ۱۷-۲ در شکل ۱۹-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمات خرید کالا و خدمات - آذر ۱۴۰۳

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۶۵,۰۳۹,۸۲۸/۹۱ ریال بوده است.

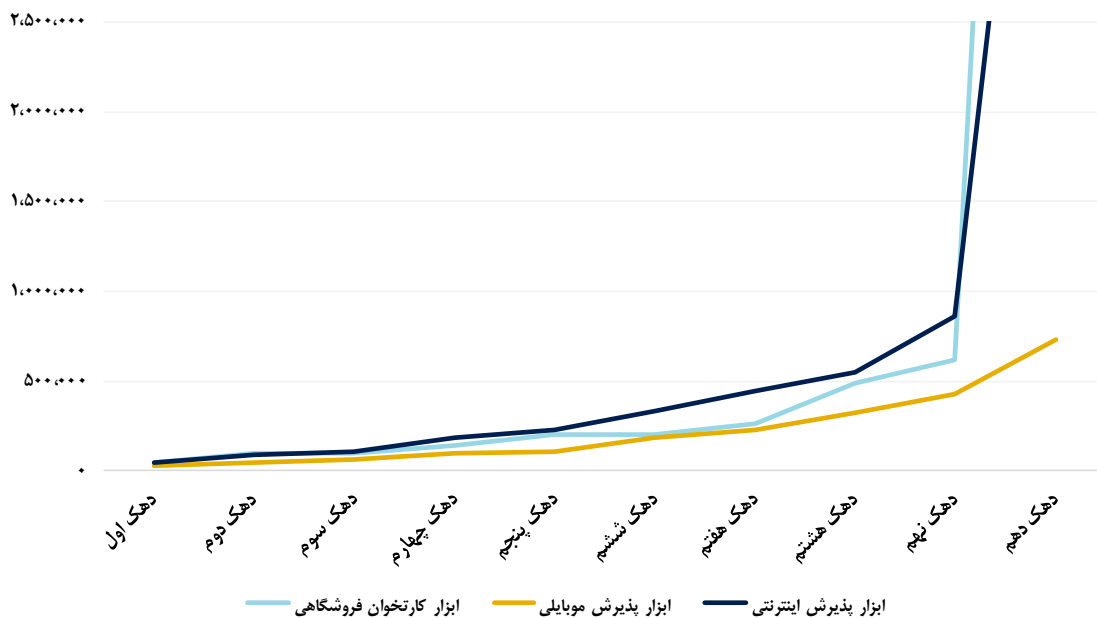
جدول ۲-۱۸ اطلاعات مربوط به متوسط مبلغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۸ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبلغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۴۵,۸۵۶/۳۲	۳۳,۲۸۶/۹۴	۴۷,۷۴۴/۶۰	دهک اول
۹۱,۹۷۴/۲۸	۵۰,۰۴۳/۸۲	۹۹,۴۷۰/۲۳	دهک دوم
۱۰۷,۹۹۳/۰۳	۶۱,۷۰۶/۰۸	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۱۸۲,۴۶۹/۷۸	۹۹,۹۹۶/۶۲	۱۴۵,۶۵۹/۷۸	دهک چهارم
۲۲۷,۶۰۳/۸۹	۱۱۱,۹۸۶/۳۲	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک پنجم
۳۳۱,۰۱۳/۷۰	۱۸۷,۴۰۱/۱۹	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم
۴۴۲,۸۳۴/۷۲	۲۳۲,۳۹۳/۰۳	۲۶۰,۸۰۱/۷۷	دهک هفتم
۵۴۵,۹۱۲/۰۱	۳۲۰,۴۷۶/۱۸	۴۹۳,۱۰۵/۵۳	دهک هشتم
۸۵۸,۹۸۱/۶۵	۴۳۲,۶۵۶/۴۹	۶۲۱,۴۵۷/۲۴	دهک نهم
۵,۷۱۷,۰۸۷/۲۵	۷۲۹,۱۷۸/۵۷	۱۱,۰۳۰,۱۹۲/۳۵	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۸ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه‌های، خرید کارت شارژ ۱۰۰،۰۰۰ و ۲۰۰،۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۵۰،۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۲۰ و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ - آذر ۱۴۰۳

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۵,۷۱۷,۰۸۷/۲۵ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۱۱,۰۳۰,۱۹۲/۳۵ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۷۲۹,۱۷۸/۵۷ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می‌باشد.

با توجه به اصلاح سند نگاشت بین کدهای خطا و دسته بندی کدهای خطا تعداد خطاهای شاپرکی مورد بازبینی قرار گرفته و اصلاح شده است.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی ترین هدف شرکت های ارائه دهنده آن خدمات می باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت مندی مصرف کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت ها می باشد. کاهش خطاها و تراکنش های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می گردد در ادامه شاخص هایی برای سنجش این هدف ارائه می گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۲}، "خطای پذیرندگی"^{۱۳}، "خطای شاپرکی"^{۱۴}، "خطای کاربری"^{۱۵} و "خطای کسب و کار"^{۱۶} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۶۸ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۳۲ درصدی خطاهای رخ داده در آذر ۱۴۰۳ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۳

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۲۱۳,۲۹۶,۱۸۷	۹۲/۶۸٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۳۲,۵۴۳,۴۴۴	۷/۳۲٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۵۴۵,۸۳۹,۶۳۱	۱۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در آذر ۱۴۰۳ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۲} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۳} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

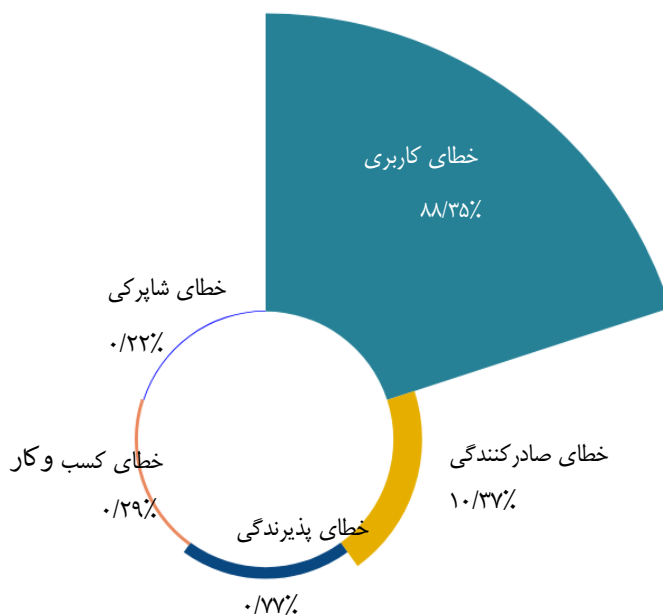
^{۱۶} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته

درصد تغییرات	آذر ۱۴۰۳	آبان ۱۴۰۳	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۱۸/۴۴%	۲,۵۷۱,۵۴۱	۳,۱۵۳,۰۸۱	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۶۱%	۲۹۳,۸۰۲,۲۱۸	۲۹۵,۶۱۱,۰۳۵	خطای کاربری	
-۱۱/۶۵%	۳۴,۴۸۳,۲۶۵	۳۹,۰۳۰,۶۱۰	خطای صادرکنندگی	
-۲۸/۹۰%	۷۳۷,۴۰۵	۱,۰۳۷,۱۹۲	خطای شاپرکی	
+۰/۱۰%	۹۴۹,۰۱۵	۹۴۸,۰۵۴	خطای کسب و کار	
-۲/۱۳%	۳۳۲,۵۴۳,۴۴۴	۳۳۹,۷۷۹,۹۷۲	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	
-۲/۲۸%	۴,۲۱۳,۲۹۶,۱۸۷	۴,۳۱۱,۵۷۳,۹۳۳	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-۲/۲۷%	۴,۵۴۵,۸۳۹,۶۳۱	۴,۶۵۱,۳۵۳,۹۰۵	تعداد کل تراکنش‌ها	

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

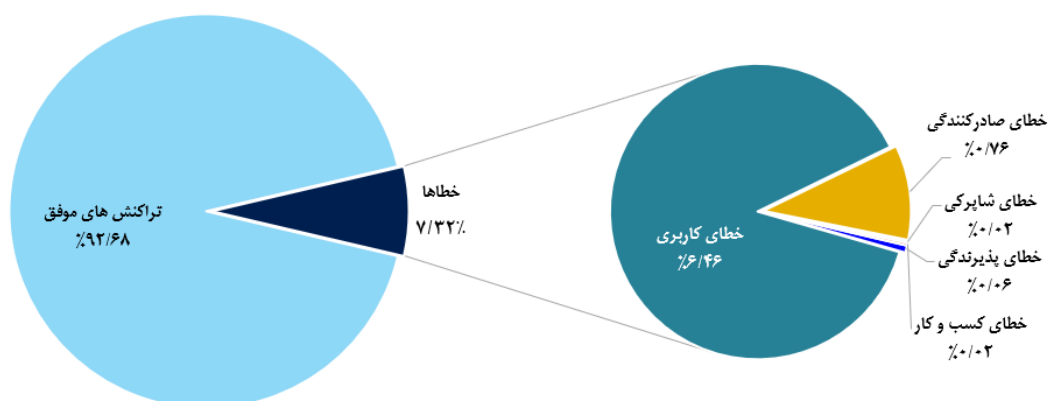
شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - آذر ۱۴۰۳

همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۱-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۸/۳۵ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - آذر ۱۴۰۳

سهم	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا	
۹۲/۶۸٪	۴,۲۱۳,۲۹۶,۱۸۷	تراکنش های موفق	موفق
۰/۰۶٪	۲,۵۷۱,۵۴۱	خطای پذیرندگی	ناموفق
۶/۴۶٪	۲۹۳,۸۰۲,۲۱۸	خطای کاربری	
۰/۷۶٪	۳۴,۴۸۳,۲۶۵	خطای صادرکنندگی	
۰/۰۲٪	۷۳۷,۴۰۵	خطای شاپرکی	
۰/۰۲٪	۹۴۹,۰۱۵	خطای کسب و کار	
۱۰۰/۰۰٪	۴,۵۴۵,۸۳۹,۶۳۱	تعداد کل تراکنش ها	

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل زیر به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - آذر ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می شود، کمترین سهم در تراکنش های خطا دار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۲ درصدی از کل تراکنش ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۲۲ درصدی را در بین تراکنش های خطا دار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش های خطا در آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - آذر ۱۴۰۳ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنشها آذر ۱۴۰۳	سهم از کل تراکنشها آبان ۱۴۰۳	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۰۱۱%	۰/۰۶%	۰/۰۷%	خطای پذیرندگی	ناموفق
۰/۱۰۸%	۶/۴۶%	۶/۳۶%	خطای کاربری	
-۰/۰۸۱%	۰/۷۶%	۰/۸۴%	خطای صادرکنندگی	
-۰/۰۰۶%	۰/۰۲%	۰/۰۲%	خطای شاپرکی	
۰/۰۰۰%	۰/۰۲%	۰/۰۲%	کسب و کار	
۰/۰۱۰%	۷/۳۳%	۷/۳۰%	تعداد کل تراکنشهای ناموفق	
-۰/۰۱۰%	۹۲/۶۸%	۹۲/۷۰%	تعداد کل تراکنشهای موفق	موفق
-	۱۰۰/۰۰%	۱۰۰/۰۰%	تعداد کل تراکنشها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش سهم تعداد خطای کاربری، کسب و کار و کاهش خطای پذیرندگی، صادرکنندگی و شاپرکی در آذر ۱۴۰۳ نسبت به آبان ماه می باشد.

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنشهای موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنشهای موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنشها محاسبه می کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

آذر ۱۴۰۳		آبان ۱۴۰۳		آذر ۱۴۰۲		تراکنش‌های موفق
کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش‌ها	
۹۹/۱۵٪	۴,۵۰۷,۰۹۸,۴۰۵	۹۹/۰۵٪	۴,۶۰۷,۱۸۴,۹۶۸	۹۹/۱۳٪	۴,۳۸۷,۳۹۵,۵۷۱	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۷}
۹۹/۹۸٪	۴,۶۵۰,۳۱۶,۷۱۳	۹۹/۹۸٪	۴,۷۲۶,۰۶۲,۰۱۰	۹۹/۹۹٪	۴,۳۹۹,۸۳۷,۳۳۵	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۸}
-	۴,۵۴۵,۸۳۹,۶۳۱	-	۴,۶۵۱,۳۵۳,۹۰۵	-	۴,۴۲۵,۶۸۲,۱۸۰	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۸ درصدی خدمات شرکت شاپرک در آذر ۱۴۰۳ می‌باشد که نسبت به آذر ۱۴۰۲ و آبان ۱۴۰۳ به ترتیب رشد ۰/۰۰۵- و ۰/۰۰۶ درصدی داشته است.

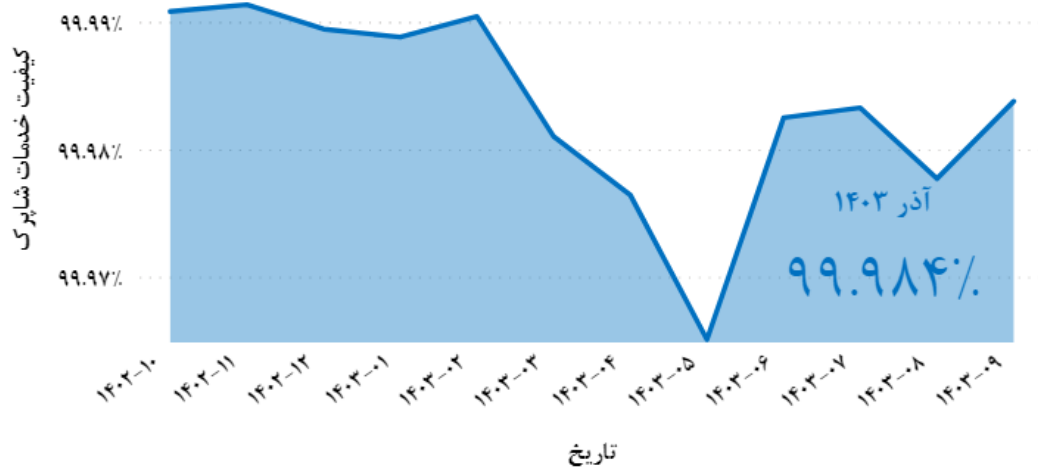
در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۳-۴ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به آذر ۱۴۰۳ قابل مشاهده است.

^{۱۷} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران رخ داده‌اند.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

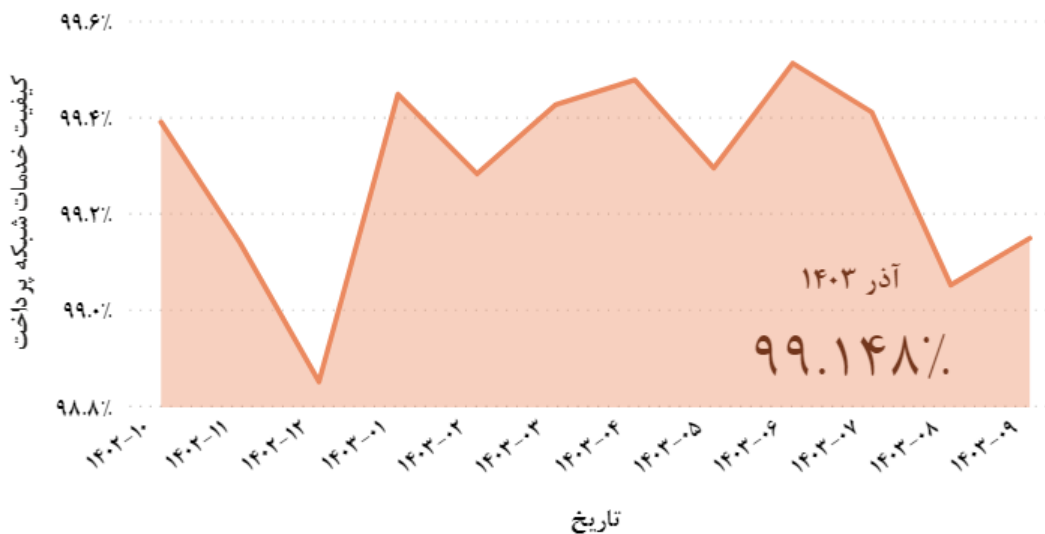

گزارش اقتصادی شاپرک

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۳

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپرک به ترتیب در ماه‌های مرداد ۱۴۰۳ و بهمن ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۳

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و شهریور ۱۴۰۳ مشاهده می‌شود.

۳-۴- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۱۹} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آبان و آذر ۱۴۰۳

تغییرات	آذر ۱۴۰۳	آبان ۱۴۰۳	وضعیت تراکنش
-۱۷/۳۰٪	۵۰۵،۰۸۴	۶۱۰،۷۴۲	تعداد تراکنش‌های مغایرتی
-۲/۲۸٪	۴،۲۱۳،۲۹۶،۱۸۷	۴،۳۱۱،۵۷۳،۹۳۳	تعداد کل تراکنش‌های موفق
-۰/۰۰۲۲٪	۰/۰۱۲٪	۰/۰۱۴٪	نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام (مغایرتی) آذر ماه نسبت به آبان ماه با کاهش ۱۷/۳۰ درصدی همراه بوده است. همزمان با کاهش ۲/۲۸ درصدی تعداد کل تراکنش‌های موفق در آذر ۱۴۰۳ نسبت به آبان ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۲۲ درصدی را تجربه نموده است.

^{۱۹} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکتهای PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکتهای مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آنها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکتهای ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکتهای PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکتهای در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکتهای در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

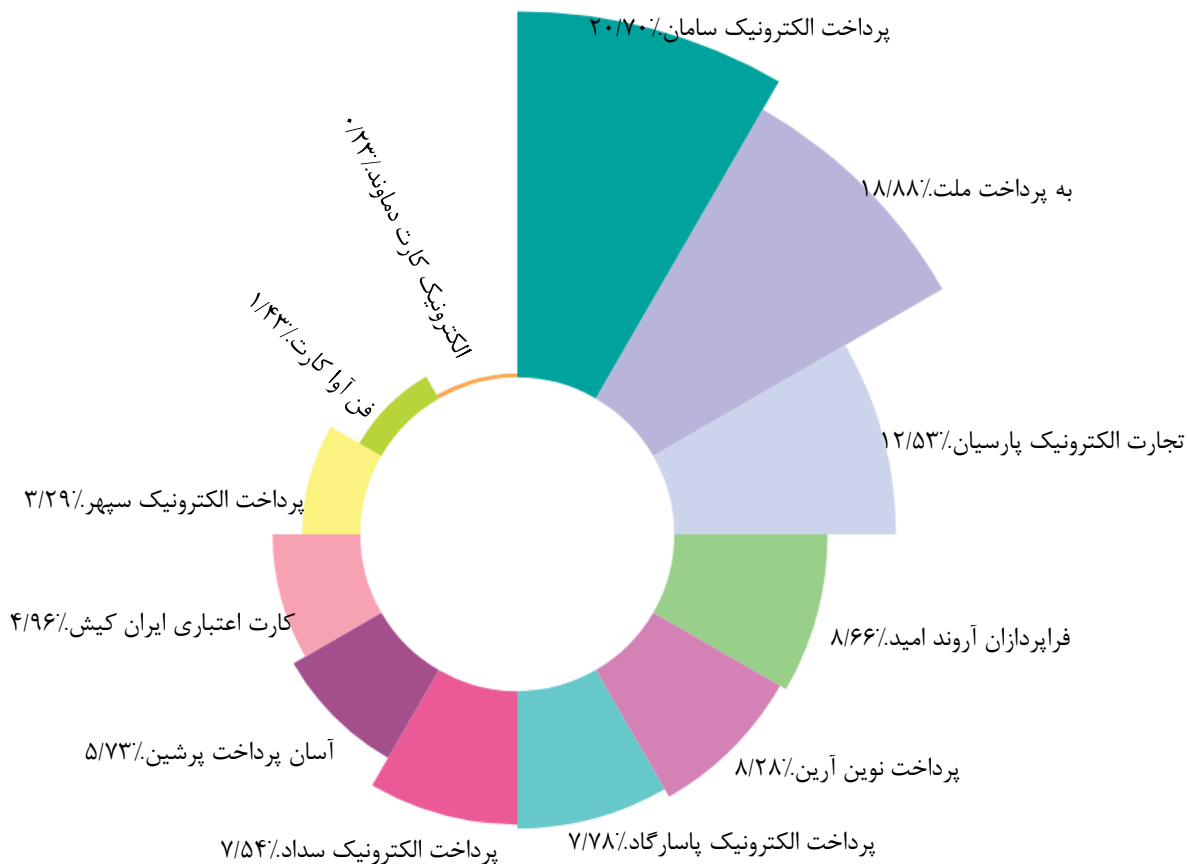
۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخدادهای تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

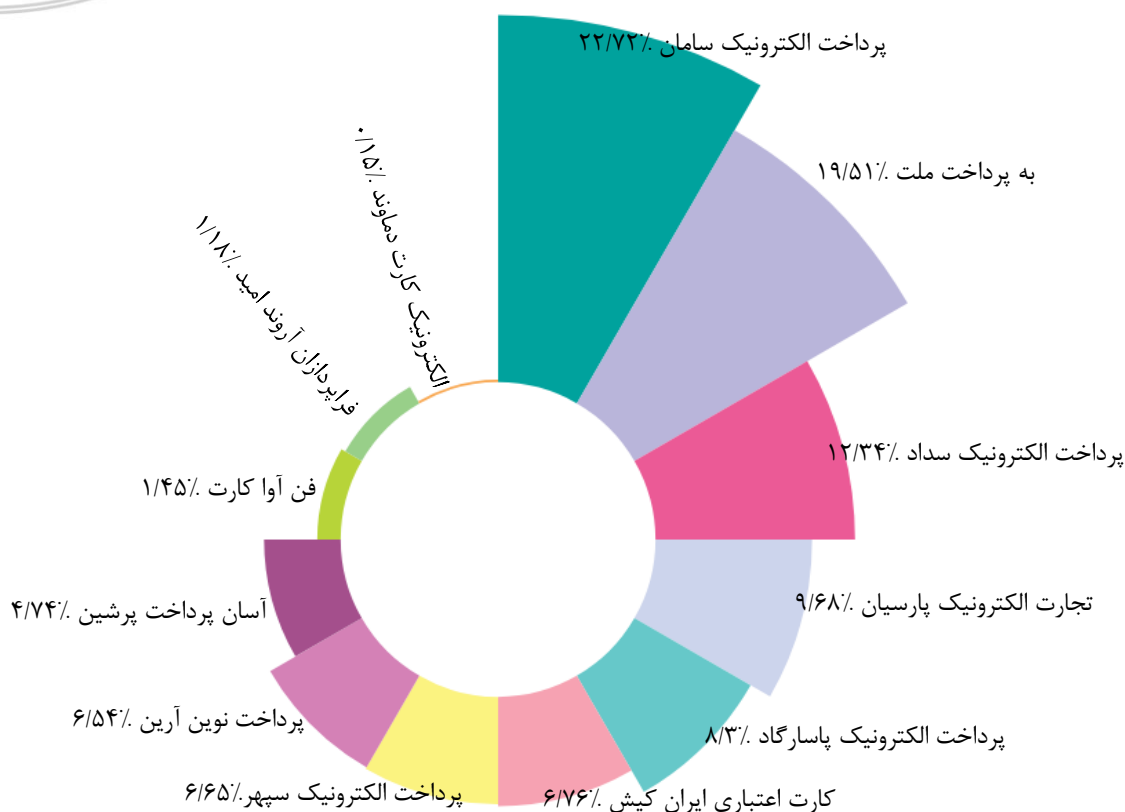
۴-۱-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار

تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۴-۱ و ۴-۲ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۳

شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۳

در شاخص سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها، شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به ترتیب با سهم ۲۰/۷۰ و ۲۲/۷۲ درصدی جایگاه اول را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم تعدادی و مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" - دومین شرکت بازار - با این شرکت به ترتیب حدود ۱/۸۲ و ۳/۲۱ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش آبان ماه سال ۱۴۰۳ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم مبلغی، بین دو شرکت "پرداخت نوین آرین" و "پرداخت الکترونیک سپهر" جابجایی صورت گرفته است. در سهم تعداد تراکنش‌ها جابجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار

می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

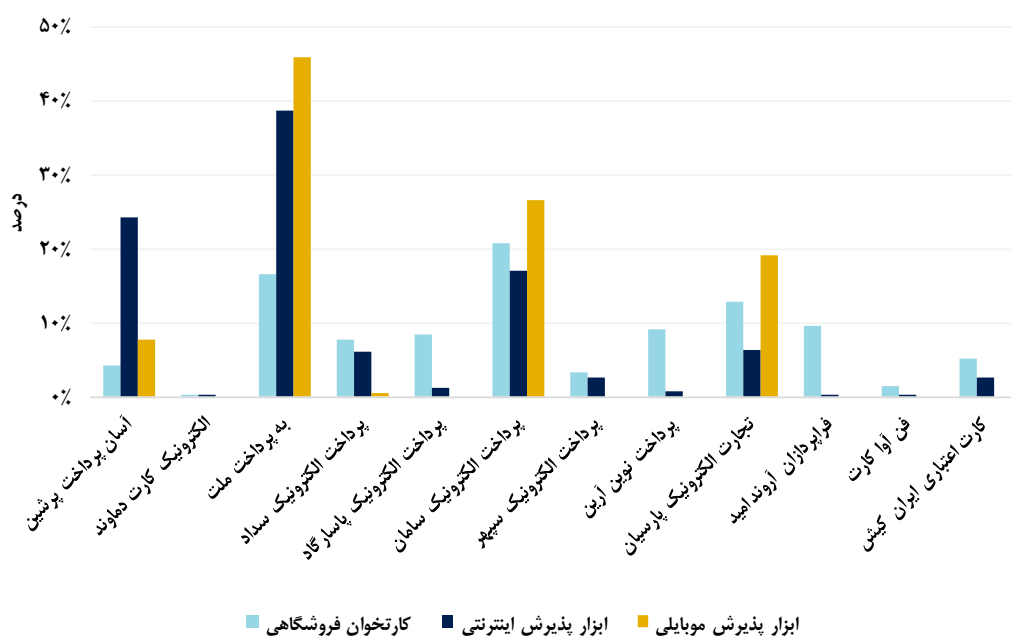
شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در آذر ماه با پوشش ۲۰/۸۴ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، همانند ماه گذشته بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. شرکت "به پرداخت ملت" نیز در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب با کسب ۳۸/۸۵ و ۴۶/۰۱ درصد از سهم بازار دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار می‌باشد.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش- آبان و آذر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۳۱%	۴/۲۵%	-۰/۰۶%	۲۴/۴۱%	۲۴/۳۸%	-۰/۰۳%	۸/۴۴%	۷/۷۲%	-۰/۷۱%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۵%	۰/۲۵%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۱۶/۵۶%	۱۶/۶۸%	۰/۱۲%	۳۸/۸۶%	۳۸/۸۵%	۰/۰۰%	۴۵/۳۹%	۴۶/۰۱%	۰/۶۲%
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۸۰%	۷/۸۲%	۰/۰۲%	۶/۳۳%	۶/۱۳%	-۰/۱۹%	۰/۴۸%	۰/۴۳%	-۰/۰۵%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۶۹%	۸/۴۷%	-۰/۲۲%	۱/۱۵%	۱/۲۷%	۰/۱۲%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۷۴%	۲۰/۸۴%	۰/۱۰%	۱۶/۸۱%	۱۷/۰۵%	+۰/۲۵%	۲۶/۳۵%	۲۶/۶۰%	۰/۲۵%
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۳۳%	۳/۴۳%	۰/۱۱%	۲/۷۴%	۲/۵۷%	-۰/۱۶%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت نوین آریا	۸/۸۶%	۹/۰۶%	۰/۲۰%	۰/۵۶%	۰/۷۱%	۰/۱۵%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۰۴%	۱۲/۸۴%	-۰/۲۰%	۶/۵۲%	۶/۳۰%	-۰/۲۲%	۱۹/۳۵%	۱۹/۲۴%	-۰/۱۱%
فراپدازان آرونید امید	۹/۵۵%	۹/۵۴%	-۰/۰۲%	۰/۰۵%	۰/۰۶%	۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
فن آوا کارت	۱/۶۲%	۱/۵۸%	-۰/۰۴%	۰/۰۱%	۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۲۷%	۵/۲۶%	-۰/۰۱%	۲/۵۸%	۲/۶۶%	۰/۰۸%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها با ۰/۲۲ درصد کاهش به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" تعلق دارد. بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی با رقم ۰/۲۵ درصد افزایش به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با رقم ۰/۷۱ درصد کاهش دارای بالاترین اختلاف در بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز می‌باشد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۴-۳ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۳

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۱۴۰۳ در جدول ۲-۴ شده است. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۹۶ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. این شرکت در آذر ماه نیز از مبالغ ابزار پذیرش موبایلی با پوشش ۴۸/۳۶ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد. در ابزار پذیرش اینترنتی نیز شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۳۴/۰۲ درصدی دارای بالاترین سهم در این ابزار می‌باشد.

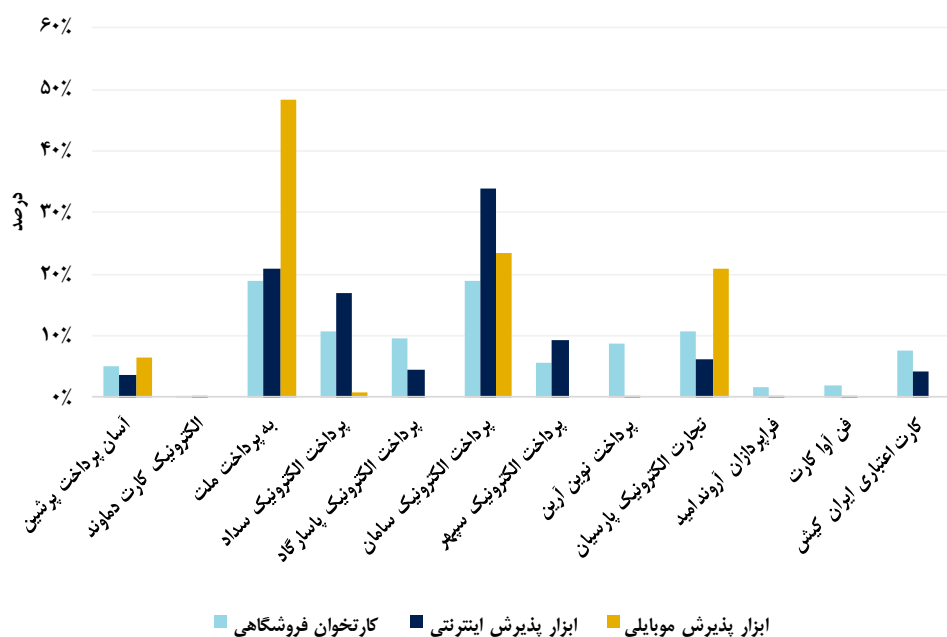
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آبان و آذر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۲۹%	۵/۱۳%	-۰/۱۷%	۳/۷۳%	۳/۶۰%	-۰/۱۳%	۶/۵۸%	۶/۴۸%	-۰/۱۱%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۰%	۰/۲۰%	-۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۱۸/۶۱%	۱۸/۹۶%	۰/۳۵%	۲۲/۰۹%	۲۰/۹۴%	-۱/۱۵%	۴۷/۷۳%	۴۸/۳۶%	+۰/۶۳%
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۸۸%	۱۰/۸۱%	-۰/۰۷%	۱۶/۵۳%	۱۶/۸۳%	۰/۳۰%	۱/۱۲%	۰/۸۰%	-۰/۳۱%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۰۰%	۹/۶۲%	-۰/۳۹%	۵/۶۶%	۴/۵۱%	-۱/۱۶%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۴۶%	۱۸/۸۳%	۰/۳۸%	۳۲/۴۰%	۳۴/۰۲%	۱/۶۱%	۲۳/۲۳%	۲۳/۳۹%	۰/۱۶%
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۷۶%	۵/۷۳%	-۰/۰۳%	۸/۷۵%	۹/۳۵%	۰/۶۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت نوین آراین	۸/۵۲%	۸/۶۸%	۰/۱۵%	۰/۳۷%	۰/۳۶%	-۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۸۹%	۱۰/۸۵%	-۰/۰۴%	۶/۷۶%	۶/۲۱%	-۰/۵۵%	۲۱/۳۴%	۲۰/۹۶%	-۰/۳۸%
فراپردازان آرون‌امید	۱/۵۲%	۱/۵۷%	۰/۰۵%	۰/۰۳%	۰/۰۳%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
فن آوا کارت	۲/۰۵%	۱/۹۴%	-۰/۱۱%	۰/۰۶%	۰/۰۳%	-۰/۰۳%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
کارت اعتباری ایران کیش	۷/۷۹%	۷/۶۸%	-۰/۱۱%	۳/۶۲%	۴/۱۲%	۰/۵۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته با کاهش ۰/۳۹ درصدی به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" تعلق دارد. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش اینترنتی با افزایش ۱/۶۱ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" با ۰/۶۳ درصد افزایش نیز دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در آذر ۱۴۰۳ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۳

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپدازان آروند امید" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۱۴۰۳ در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۱/۰۲ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، در این ماه نیز بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. این شرکت همچنین در حوزه تراکنش‌های مانده‌گیری با در اختیار داشتن ۱۷/۴۵ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را دارد. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" با کسب ۲۵/۴۵ درصد از سهم بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد.

گزارش اقتصادی شاپرک

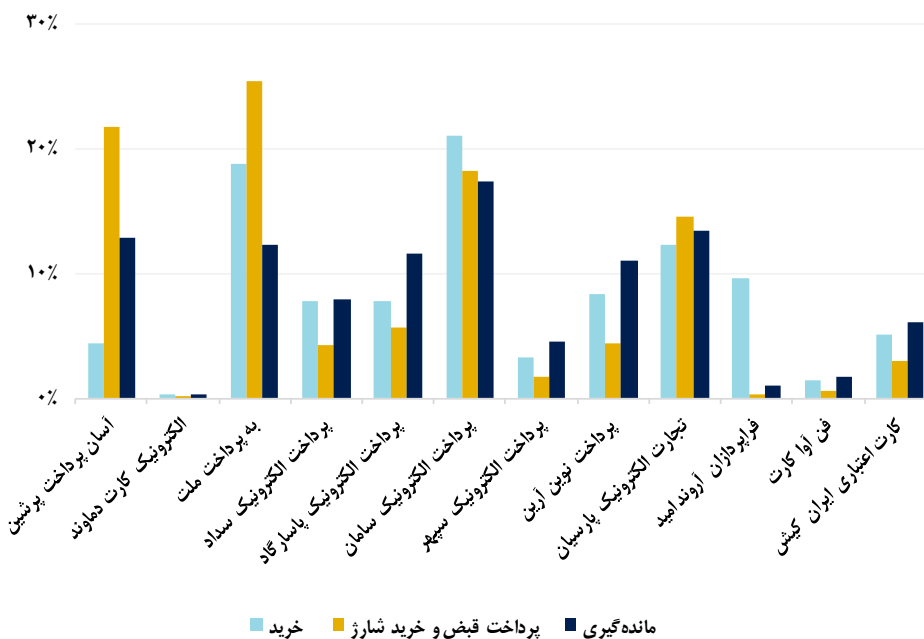
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آبان و آذر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۴۲٪	۴/۳۹٪	-۰/۰۳٪	۲۱/۹۸٪	۲۱/۸۰٪	-۰/۱۸٪	۱۲/۷۱٪	۱۲/۸۰٪	+۰/۰۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۴٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۶۰٪	۱۸/۸۱٪	+۰/۲۱٪	۲۴/۸۹٪	۲۵/۴۵٪	+۰/۵۶٪	۱۲/۴۱٪	۱۲/۳۶٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۰٪	۷/۷۲٪	+۰/۰۲٪	۴/۵۲٪	۴/۲۵٪	-۰/۲۷٪	۸/۰۰٪	۷/۸۸٪	-۰/۱۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۹۶٪	۷/۷۱٪	-۰/۲۴٪	۵/۶۸٪	۵/۵۹٪	-۰/۰۹٪	۱۱/۶۶٪	۱۱/۵۸٪	-۰/۰۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۸۸٪	۲۱/۰۲٪	+۰/۱۴٪	۱۸/۳۴٪	۱۸/۲۵٪	-۰/۰۹٪	۱۷/۶۴٪	۱۷/۴۵٪	-۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۲۵٪	۳/۳۳٪	+۰/۰۸٪	۱/۵۸٪	۱/۶۷٪	+۰/۰۹٪	۴/۳۴٪	۴/۵۲٪	+۰/۱۸٪
پرداخت نوین آراین	۸/۲۳٪	۸/۳۷٪	+۰/۱۵٪	۴/۳۱٪	۴/۴۳٪	+۰/۱۲٪	۱۰/۵۹٪	۱۱/۰۰٪	+۰/۴۱٪
تجارت الکترونیک پارسین	۱۲/۵۸٪	۱۲/۳۵٪	-۰/۲۳٪	۱۴/۷۶٪	۱۴/۵۹٪	-۰/۱۷٪	۱۳/۸۲٪	۱۳/۴۱٪	-۰/۴۱٪
فراپردازان آروند امید	۹/۵۹٪	۹/۵۷٪	-۰/۰۲٪	۰/۳۳٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۰٪	۰/۹۵٪	+۰/۰۵٪
فن آوا کارت	۱/۵۱٪	۱/۴۷٪	-۰/۰۵٪	۰/۶۴٪	۰/۶۲٪	-۰/۰۲٪	۱/۶۸٪	۱/۷۵٪	+۰/۰۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۰۵٪	۵/۰۳٪	-۰/۰۲٪	۲/۸۸٪	۲/۹۳٪	+۰/۰۵٪	۵/۹۹٪	۶/۰۴٪	+۰/۰۵٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی در تراکنش‌های خرید در ماه آذر نسبت به آبان با کاهش ۰/۲۴ درصدی به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" تعلق دارد. در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۰/۵۶ درصدی دارای بیشترین اختلاف سهم تعدادی می‌باشد. بیشترین اختلاف سهم تعدادی در تراکنش‌های مانده‌گیری نیز به طور مشترک در دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "تجارت الکترونیک پارسین" به ترتیب با افزایش و کاهش ۰/۴۱ درصدی می‌باشد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

همچنین علاوه بر این سه سرویس، در این ماه ۸،۰۹۸ عدد تراکنش "درخواست تایید رمز کارت" و "۳،۵۸۷ عدد تراکنش "درخواست چکیده صورتحساب" در شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند"، "فراپردازان آروند امید"، "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" و "پرداخت الکترونیک سپهر" ثبت شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر ۱۴۰۳

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۱۴۰۳ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در آذر ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۲/۸۲ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ آذر ماه با سهم مبلغی ۱۶/۲۳ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

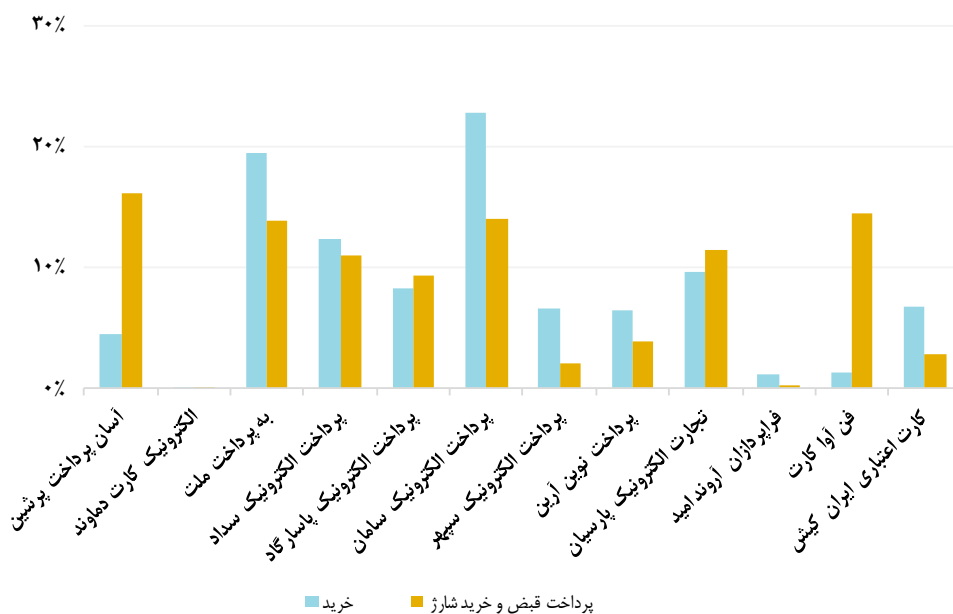
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آبان و آذر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۷۸٪	۴/۶۰٪	-۰/۱۸٪	۱۵/۶۳٪	۱۶/۲۳٪	۰/۵۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۶٪	۰/۱۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۹/۵۷٪	۱۹/۵۷٪	۰/۰۱٪	۱۲/۹۶٪	۱۳/۹۸٪	۱/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۲/۲۳٪	۱۲/۳۵٪	۰/۱۲٪	۱۱/۰۶٪	۱۱/۰۲٪	-۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۹۶٪	۸/۲۸٪	-۰/۶۷٪	۸/۹۲٪	۹/۴۵٪	۰/۵۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۸۹٪	۲۲/۸۲٪	+۰/۹۳٪	۱۴/۴۵٪	۱۴/۰۹٪	-۰/۳۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۵۲٪	۶/۷۰٪	۰/۱۸٪	۲/۱۳٪	۲/۰۵٪	-۰/۰۸٪
پرداخت نوین آراین	۶/۶۱٪	۶/۵۷٪	-۰/۰۴٪	۳/۶۵٪	۳/۹۶٪	۰/۳۱٪
تجارت الکترونیک پارسپان	۹/۹۰٪	۹/۶۶٪	-۰/۲۴٪	۱۱/۸۳٪	۱۱/۵۳٪	-۰/۳۰٪
فراپردازان آروند امید	۱/۱۸٪	۱/۱۹٪	۰/۰۱٪	۰/۲۳٪	۰/۲۶٪	۰/۰۳٪
فن آوا کارت	۱/۳۸٪	۱/۲۹٪	-۰/۰۹٪	۱۶/۲۸٪	۱۴/۵۸٪	-۱/۶۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۶/۸۳٪	۶/۸۱٪	-۰/۰۲٪	۲/۸۲٪	۲/۸۲٪	-۰/۰۱٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در آذر ماه و ماه جاری با ۰/۹۳ درصد افزایش در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با کاهش ۱/۶۹ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در آذر ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر ۱۴۰۳

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی آبان و آذر ۱۴۰۳ را منعکس نموده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

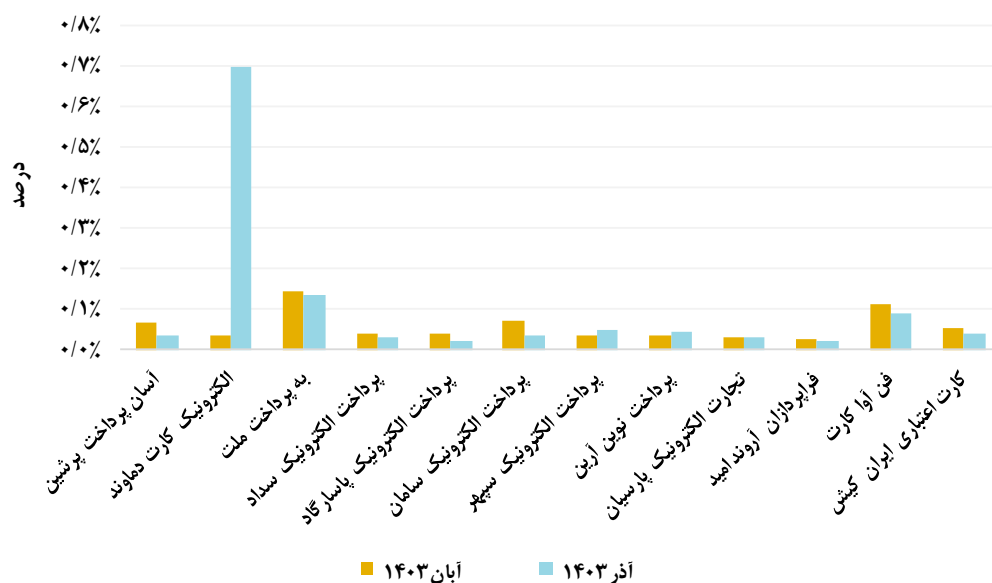
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - آبان و آذر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	آبان	آذر	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۶۷٪	۰/۰۳۵٪	-۰/۰۳۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳۶٪	۰/۷۰۰٪	۰/۶۶۴٪
به پرداخت ملت	۰/۱۴۵٪	۰/۱۳۸٪	-۰/۰۰۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۴۳٪	۰/۰۳۱٪	-۰/۰۱۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۴۲٪	۰/۰۲۲٪	-۰/۰۲۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۷۳٪	۰/۰۳۷٪	-۰/۰۳۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۳۸٪	۰/۰۵۱٪	۰/۰۱۳٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۳۷٪	۰/۰۴۳٪	۰/۰۰۷٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۳۳٪	۰/۰۳۳٪	۰/۰۰۶٪
فراپردازان آروند امید	۰/۰۲۶٪	۰/۰۲۵٪	-۰/۰۰۱٪
فن آوا کارت	۰/۱۱۵٪	۰/۰۹۱٪	-۰/۰۲۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۵۳٪	۰/۰۴۲٪	-۰/۰۱۱٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه آذر شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، با رقمی برابر با ۰/۰۲۲ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کسب رقم ۰/۷۰۰ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت به ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به گونه‌ای بوده که سبب کاهش ۱۸/۴۷ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آبان و آذر ۱۴۰۳

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۰۳۶ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" رخ داده است. همچنین شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رقم ۰/۶۶۴ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۱- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۰} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۱} شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه‌گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای آذر ماه محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار

^{۲۰} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۱} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کارو مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. درواقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال - هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی		کارتخوان فروشگاهی		شاخص H-H و شرکت PSP
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	
۶۰	۸	۵۹۴	۲۴	۱۸	۴	آسان پرداخت پرشین
.	.	.	.	.	.	الکترونیک کارت دماوند
۲,۱۱۷	۴۶	۱,۵۰۹	۳۹	۲۷۸	۱۷	به پرداخت ملت
.	.	۳۸	۶	۶۱	۸	پرداخت الکترونیک سداد
.	.	۲	۱	۷۲	۸	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۷۰۷	۲۷	۲۹۱	۱۷	۴۳۴	۲۱	پرداخت الکترونیک سامان
.	.	۷	۳	۱۲	۳	پرداخت الکترونیک سپهر
.	.	۱	۱	۸۲	۹	پرداخت نوین آراین
۳۷۰	۱۹	۴۰	۶	۱۶۵	۱۳	تجارت الکترونیک پارسیان
.	.	.	.	۹۱	۱۰	فراپردازان آروند امید
.	.	.	.	۲	۲	فن آوا کارت
.	.	۷	۳	۲۸	۵	کارت اعتباری ایران کیش
۳,۲۵۴	-	۲,۴۸۸	-	۱,۲۴۳	-	جمع

در آذر ماه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۲۴۳ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۴۸۸ و ۳,۲۵۴ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف، شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در آذر ماه نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - آبان و آذر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش موبایلی			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاهی			HHI
اختلاف	آذر	آبان	اختلاف	آذر	آبان	اختلاف	آذر	آبان	
۵۴	۳,۲۵۴	۳,۲۰۰	۲	۲,۴۸۸	۲,۴۸۶	۳	۱,۲۴۳	۱,۲۴۰	شاخص H-H

در ماه آذر شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در هر سه ابزار پذیرش افزایش داشته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر بیشتر شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. کاهش این شاخص نیز بیانگر کاهش تمرکز در شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت دارای سهم بالا و افزایش سهم سایر شرکت‌های بازار است.

۴-۱-۲ - اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هر یک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای آذر ۱۴۰۳ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- آذر ۱۴۰۳

مانده‌گیری		پرداخت قبض و خرید		خرید		شاخص H-H و شرکت PSP
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	
۱۶۴	۱۳	۴۷۵	۲۲	۱۹	۴	آسان پرداخت پرشین
۰	۰	۰	۰	۰	۰	الکترونیک کارت دماوند
۱۵۳	۱۲	۶۴۸	۲۵	۳۵۴	۱۹	به پرداخت ملت
۶۲	۸	۱۸	۴	۶۰	۸	پرداخت الکترونیک سداد
۱۳۴	۱۲	۳۱	۶	۶۰	۸	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۳۰۴	۱۷	۳۳۳	۱۸	۴۴۲	۲۱	پرداخت الکترونیک سامان
۲۰	۵	۳	۲	۱۱	۳	پرداخت الکترونیک سپهر
۱۲۱	۱۱	۲۰	۴	۷۰	۸	پرداخت نوین آراین
۱۸۰	۱۳	۲۱۳	۱۵	۱۵۳	۱۲	تجارت الکترونیک پارسیان
۱	۱	۰	۰	۹۲	۱۰	فراپردازان آروند امید
۳	۲	۰	۱	۲	۱	فن آوا کارت
۳۶	۶	۹	۳	۲۵	۵	کارت اعتباری ایران کیش
۱,۱۷۹	-	۱,۷۵۰	-	۱,۲۸۷	-	جمع

در آذر ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۲۸۷، ۱,۷۵۰ و ۱,۱۷۹ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های سرویس‌های مذکور در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آبان و آذر ۱۴۰۳

مانده‌گیری	پرداخت قبض و خرید شارژ		خرید		HHI				
	آذر	آبان	آذر	آبان					
اختلاف	آذر	آبان	اختلاف	آذر	آبان	شاخص H-H			
-۹	۱,۱۷۹	۱,۱۸۸	۱۱	۱,۷۵۰	۱,۷۳۹	۷	۱,۲۸۷	۱,۲۸۰	

در ماه آذر شاخص هرفیندال-هیرشمن در دو سرویس خرید و پرداخت قبض و شارژ افزایش و مانده‌گیری کاهش داشته است. این تغییرات در هیچ‌یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را نسبت به ماه پیشین تغییر نداده است.

۲-۴- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص های حوزه ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می باشد. با توجه به آینده ی صنعت پرداخت در حوزه ی پرداخت های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه ی اطلاعات در خصوص کارتخوان های فروشگاه های، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش دار مورد بررسی قرار گرفته است.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه ی سرمایه گذاری هر یک از شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش می شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می گیرد. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان های فروشگاه های، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه آبان و آذر ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱۱، ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۶/۳۳ درصدی به عنوان دارنده ی بالاترین تعداد کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی محسوب می گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" نیز با سهم بازار ۵۰/۵۹ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت ها با بازتعریف بعضی از کارتخوان های فروشگاه های خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز بخش قابل توجهی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل ۵۰/۸۷ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آبان و آذر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارخوان			سهم از تعداد ابزار پذیرش			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۸۸٪	۴/۹۲٪	۰/۰۳٪	۲۴/۵۴٪	۲۴/۸۴٪	۰/۳۰٪	۵۰/۷۷٪	۵۰/۸۷٪	۰/۱۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۱٪	۰/۵۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۱/۴۸٪	۱۱/۸۶٪	۰/۳۸٪	۳/۴۶٪	۳/۵۶٪	۰/۰۹٪	۲۷/۶۰٪	۲۷/۴۱٪	-۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۳۶٪	۷/۵۱٪	۰/۱۶٪	۱/۳۸٪	۱/۳۵٪	-۰/۰۳٪	۰/۵۸٪	۰/۵۸٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۷/۱۵٪	۱۶/۳۳٪	-۰/۸۳٪	۲/۲۴٪	۲/۲۱٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۱۳٪	۱۴/۳۶٪	۰/۲۳٪	۶/۹۳٪	۷/۱۴٪	۰/۲۱٪	۱۴/۵۳٪	۱۴/۶۵٪	۰/۱۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۱۹٪	۶/۳۶٪	۰/۱۸٪	۶/۰۶٪	۶/۳۱٪	۰/۲۵٪	۰/۳۵٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۱۳/۴۰٪	۱۳/۳۲٪	-۰/۰۸٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسین	۱۰/۶۸٪	۱۰/۵۲٪	-۰/۱۵٪	۵۱/۵۴٪	۵۰/۵۹٪	-۰/۹۵٪	۴/۰۴٪	۴/۰۸٪	۰/۰۳٪
فراپردازان آروند امید	۲/۹۰٪	۲/۹۶٪	۰/۰۶٪	۰/۱۶٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۲۲٪	۳/۲۹٪	۰/۰۸٪	۰/۱۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۱۱٪	۸/۰۴٪	-۰/۰۶٪	۳/۴۳٪	۳/۵۹٪	۰/۱۶٪	۱/۷۱٪	۱/۶۵٪	-۰/۰۶٪

در سهم تعدادی کارخوانهای فروشگاهی، در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با ۰/۸۳ درصد کاهش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" با کاهش ۰/۹۵ درصدی مشاهده می‌شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" با کاهش ۰/۱۹ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارخوانهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی آبان و آذر ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۶/۷۷ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۳۷/۵۷ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین این شرکت با ۵۳/۶۴ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار-آبان و آذر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۵۵٪	۴/۵۲٪	-۰/۰۳٪	۵/۸۴٪	۶/۳۶٪	-۰/۵۱٪	۶/۰۰٪	۷/۲۸٪	۱/۲۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۱٪	۰/۴۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۱/۷۹٪	۱۲/۰۱٪	۰/۲۲٪	۱۷/۱۱٪	۱۶/۵۶٪	-۰/۵۵٪	۲۰/۰۰٪	۱۷/۸۸٪	-۲/۱۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۱۷٪	۷/۹۶٪	-۰/۲۱٪	۴/۷۷٪	۳/۹۸٪	-۰/۷۹٪	۱۰/۰۰٪	۹/۹۳٪	-۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۷/۱۷٪	۱۶/۷۷٪	-۰/۴۰٪	۳/۰۸٪	۲/۸۷٪	-۰/۲۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۲۳٪	۱۵/۲۳٪	-۰/۰۱٪	۳۲/۵۴٪	۳۷/۵۷٪	۵/۰۳٪	۵۰/۶۷٪	۵۳/۶۴٪	۲/۹۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۱۷٪	۶/۲۷٪	۰/۱۰٪	۲۹/۴۶٪	۲۶/۰۸٪	-۳/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۱۲/۵۶٪	۱۲/۸۴٪	۰/۲۸٪	۰/۴۷٪	۰/۴۴٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۹۸٪	۹/۹۰٪	-۰/۰۸٪	۳/۷۱٪	۳/۶۴٪	-۰/۰۸٪	۱۳/۳۳٪	۱۱/۲۶٪	-۲/۰۸٪
فراپردازان آروند امید	۲/۶۶٪	۲/۷۵٪	۰/۰۸٪	۰/۳۳٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۹۴٪	۲/۹۹٪	۰/۰۴٪	۰/۰۷٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۳۶٪	۸/۳۶٪	۰/۰۰٪	۲/۶۱٪	۲/۱۳٪	-۰/۴۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کاهش ۰/۴۰ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته‌اند. در سهم بازار ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش دار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به ترتیب با افزایش ۵/۰۳ و ۲/۹۸ درصدی بالاترین تفاضل را داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۲۲} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP

^{۲۲} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در آذر ماه نزدیک به ۹۱ درصد بوده که حدود ۷۴ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد

تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در آذر ماه در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تقریباً در اکثر استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نمایند.

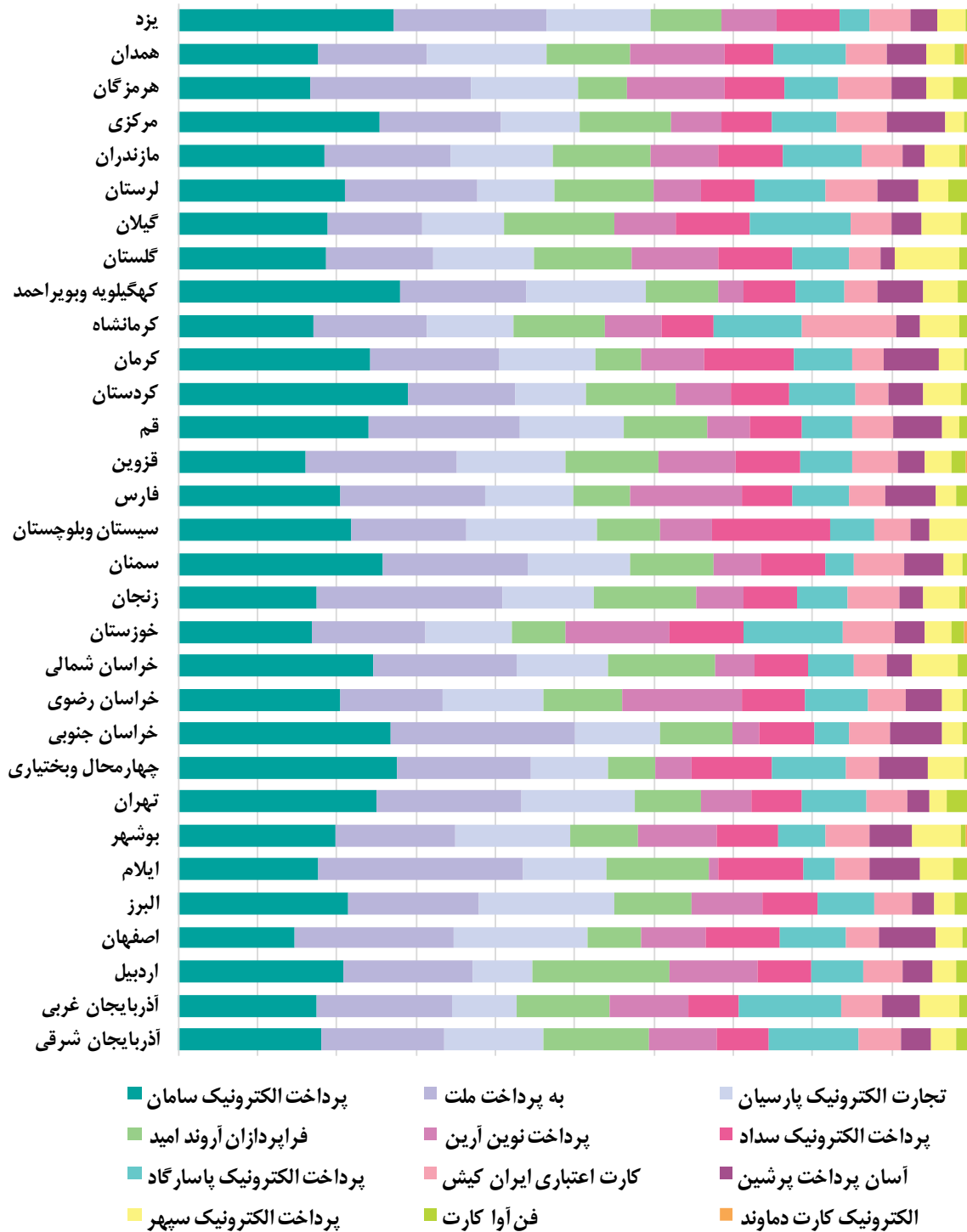

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان آذر ۱۴۰۳

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	بد پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپرازان آروند امید	فی آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۳/۷۴٪	-/۱۱٪	۱۵/۵۵٪	۶/۶۵٪	۱۱/۴۴٪	۱۷/۹۷٪	۳/۲۸٪	۸/۴۱٪	۱۲/۶۱٪	۱۳/۲۹٪	۱/۶۶٪	۵/۳۰٪
آذربایجان غربی	۴/۶۹٪	-/۱۴٪	۱۷/۰۸٪	۶/۲۳٪	۱۳/۰۷٪	۱۷/۴۲٪	۵/۰۹٪	۱۰/۰۹٪	۸/۲۱٪	۱۱/۶۱٪	۱/۲۷٪	۵/۱۱٪
اردبیل	۳/۸۱٪	-/۲۰٪	۱۶/۳۷٪	۶/۷۲٪	۶/۵۴٪	۲۰/۷۰٪	۲/۹۶٪	۱۱/۱۷٪	۷/۵۴٪	۱۷/۳۳٪	۱/۶۰٪	۵/۰۷٪
اصفهان	۷/۰۳٪	-/۲۸٪	۱۹/۹۴٪	۹/۲۶٪	۸/۳۳٪	۱۴/۶۹٪	۳/۳۵٪	۸/۲۴٪	۱۷/۰۵٪	۶/۶۶٪	-/۸۴٪	۴/۳۴٪
البرز	۲/۸۳٪	-/۲۵٪	۱۶/۶۸٪	۷/۰۱٪	۷/۱۵٪	۲۱/۳۰٪	۲/۶۰٪	۹/۰۴٪	۱۶/۹۴٪	۹/۷۴٪	۱/۸۳٪	۴/۶۳٪
ایلام	۶/۴۵٪	-/۰۳٪	۲۵/۷۶٪	۱۰/۶۹٪	۴/۰۵٪	۱۷/۶۵٪	۴/۰۶٪	۱/۲۴٪	۱۰/۵۹٪	۱۲/۹۵٪	۲/۲۷٪	۴/۲۷٪
بوشهر	۵/۴۴٪	-/۷۳٪	۱۵/۱۷٪	۷/۶۳٪	۶/۰۰٪	۱۹/۷۶٪	۶/۱۰٪	۱۰/۰۷٪	۱۴/۵۷٪	۸/۴۴٪	-/۶۰٪	۵/۵۱٪
تهران	۲/۸۵٪	-/۱۸٪	۱۸/۲۹٪	۶/۴۳٪	۸/۱۵٪	۲۴/۹۵٪	۲/۱۲٪	۶/۲۳٪	۱۴/۳۲٪	۸/۴۴٪	۲/۹۱٪	۵/۱۲٪
چهارمحال و بختیاری	۶/۲۳٪	-/۱۴٪	۱۷/۰۳٪	۱۰/۱۵٪	۹/۳۷٪	۲۷/۴۸٪	۴/۵۸٪	۴/۶۴٪	۹/۷۷٪	۵/۸۵٪	-/۶۷٪	۴/۰۹٪
خراسان جنوبی	۶/۴۶٪	-/۱۶٪	۲۳/۳۳٪	۷/۰۲٪	۴/۴۶٪	۲۶/۷۵٪	۲/۶۶٪	۳/۳۶٪	۱۰/۶۳٪	۹/۱۴٪	-/۸۶٪	۵/۱۸٪
خراسان رضوی	۴/۵۵٪	-/۱۷٪	۱۲/۹۰٪	۷/۹۶٪	۷/۸۵٪	۲۰/۴۶٪	۲/۶۷٪	۱۵/۲۳٪	۱۲/۷۷٪	۹/۸۰٪	-/۸۶٪	۴/۱۷۸٪
خراسان شمالی	۳/۰۷٪	-/۲۸٪	۱۷/۹۵٪	۶/۵۷٪	۵/۸۲٪	۲۴/۶۳٪	۵/۸۷٪	۵/۰۰٪	۱۱/۵۳٪	۱۳/۶۷٪	۱/۳۰٪	۴/۳۰٪
خوزستان	۳/۷۶٪	-/۷۹٪	۱۴/۲۴٪	۹/۳۰٪	۱۲/۵۰٪	۱۶/۸۴٪	۳/۳۷٪	۱۳/۱۸٪	۱۰/۹۰٪	۶/۸۰٪	۱/۶۵٪	۶/۶۸٪
زنجان	۳/۰۰٪	-/۷۲٪	۲۳/۴۶٪	۶/۶۸٪	۶/۴۶٪	۱۷/۴۵٪	۴/۵۲٪	۵/۹۵٪	۱۱/۵۷٪	۱۲/۹۲٪	-/۷۴٪	۶/۵۵٪
سمنان	۵/۰۹٪	-/۰۱٪	۱۸/۳۱٪	۸/۱۷٪	۳/۵۲٪	۲۵/۶۷٪	۲/۲۵٪	۵/۸۶٪	۱۳/۰۰٪	۱۰/۶۴٪	۱/۱۱٪	۶/۳۷٪
سیستان و بلوچستان	۲/۴۸٪	-/۰۳٪	۱۴/۴۱٪	۱۵/۰۹٪	۵/۵۱٪	۲۱/۸۰٪	۵/۰۰٪	۶/۵۴٪	۱۶/۶۵٪	۷/۸۵٪	-/۲۰٪	۴/۴۵٪
فارس	۶/۳۵٪	-/۱۸٪	۱۸/۲۷٪	۶/۵۰٪	۷/۱۲٪	۲۰/۴۴٪	۲/۶۲٪	۱۴/۱۱٪	۱۱/۱۳٪	۷/۰۸٪	۱/۶۱٪	۴/۵۹٪
قزوین	۳/۳۴٪	-/۶۱٪	۱۹/۱۱٪	۸/۰۲٪	۶/۵۶٪	۱۶/۰۵٪	۳/۲۶٪	۹/۸۰٪	۱۳/۶۳٪	۱۱/۷۹٪	۱/۹۳٪	۵/۸۹٪
قم	۶/۱۸٪	-/۰۱٪	۱۹/۲۳٪	۶/۵۱٪	۶/۳۷٪	۲۳/۹۲٪	۲/۲۴٪	۵/۴۳٪	۱۳/۱۳٪	۱۰/۳۶٪	۱/۴۷٪	۵/۱۶٪
کردستان	۴/۳۵٪	-/۱۳٪	۱۳/۴۷٪	۷/۴۸٪	۸/۱۹٪	۲۸/۹۹٪	۴/۸۹٪	۶/۸۲٪	۹/۰۰٪	۱۱/۳۸٪	۱/۰۷٪	۴/۲۳٪
کرمان	۶/۹۵٪	-/۰۴٪	۱۶/۱۸٪	۱۱/۳۳٪	۷/۲۵٪	۲۴/۲۷٪	۳/۱۶٪	۷/۹۹٪	۱۲/۱۴٪	۵/۸۰٪	-/۹۰٪	۴/۰۰٪
کرمانشاه	۳/۰۰٪	-/۰۳٪	۱۴/۴۷٪	۶/۵۸٪	۱۱/۱۱٪	۱۶/۹۳٪	۴/۹۲٪	۷/۱۸٪	۱۰/۸۴٪	۱۱/۴۸٪	۱/۵۲٪	۱۱/۹۴٪
کهگیلویه و بویراحمد	۵/۶۹٪	-/۰۳٪	۱۶/۰۴٪	۶/۶۳٪	۶/۱۴٪	۲۷/۸۷٪	۴/۴۰٪	۳/۲۴٪	۱۵/۱۱٪	۹/۰۳٪	۱/۶۹٪	۴/۱۴٪
گلستان	۱/۶۷٪	-/۲۳٪	۱۳/۵۳٪	۹/۴۴٪	۷/۱۸٪	۱۸/۵۷٪	۸/۲۴٪	۱۰/۷۶٪	۱۲/۸۰٪	۱۲/۲۸٪	۱/۱۹٪	۴/۰۲٪
گیلان	۳/۶۹٪	-/۲۵٪	۱۱/۸۵٪	۹/۳۶٪	۱۲/۷۸٪	۱۸/۸۴٪	۴/۹۹٪	۷/۷۷٪	۱۰/۴۵٪	۱۳/۷۹٪	۱/۰۸٪	۵/۱۵٪
لرستان	۵/۳۱٪	-/۰۰٪	۱۶/۷۴٪	۶/۷۷٪	۸/۷۸٪	۲۱/۰۰٪	۳/۷۱٪	۶/۱۳٪	۹/۷۸٪	۱۲/۳۷٪	۲/۸۶٪	۶/۵۵٪
مازندران	۲/۸۲٪	-/۵۹٪	۱۶/۰۰٪	۸/۲۲٪	۹/۹۵٪	۱۸/۳۴٪	۴/۳۳٪	۸/۴۸٪	۱۲/۸۱٪	۱۲/۴۰٪	-/۸۴٪	۵/۲۳٪
مرکزی	۷/۲۷٪	-/۰۳٪	۱۵/۳۳٪	۶/۴۹٪	۸/۰۲٪	۲۵/۳۹٪	۲/۴۳٪	۶/۳۵٪	۹/۸۱٪	۱۱/۵۹٪	-/۸۲٪	۶/۴۷٪
هرمزگان	۴/۴۵٪	-/۲۴٪	۲۰/۳۱٪	۷/۵۸٪	۶/۷۵٪	۱۶/۶۹٪	۳/۲۸٪	۱۲/۳۳٪	۱۲/۴۶٪	۶/۰۸٪	۱/۹۸٪	۶/۱۵٪
همدان	۵/۰۳٪	-/۸۳٪	۱۳/۶۵٪	۶/۲۹٪	۹/۰۲٪	۱۷/۶۰٪	۳/۴۳٪	۱۱/۸۸٪	۱۵/۱۵٪	۱۰/۵۹٪	۱/۲۹٪	۵/۲۴٪
یزد	۳/۲۸٪	-/۱۱٪	۱۹/۳۱٪	۸/۰۱٪	۳/۷۶٪	۲۷/۰۹٪	۲/۶۶٪	۶/۸۷٪	۱۳/۲۵٪	۸/۹۴٪	-/۵۰٪	۵/۱۲٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌های کشور برای آذر ماه ۱۴۰۳ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌ها- آذر ۱۴۰۳

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای آذر ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت نوین آراین" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

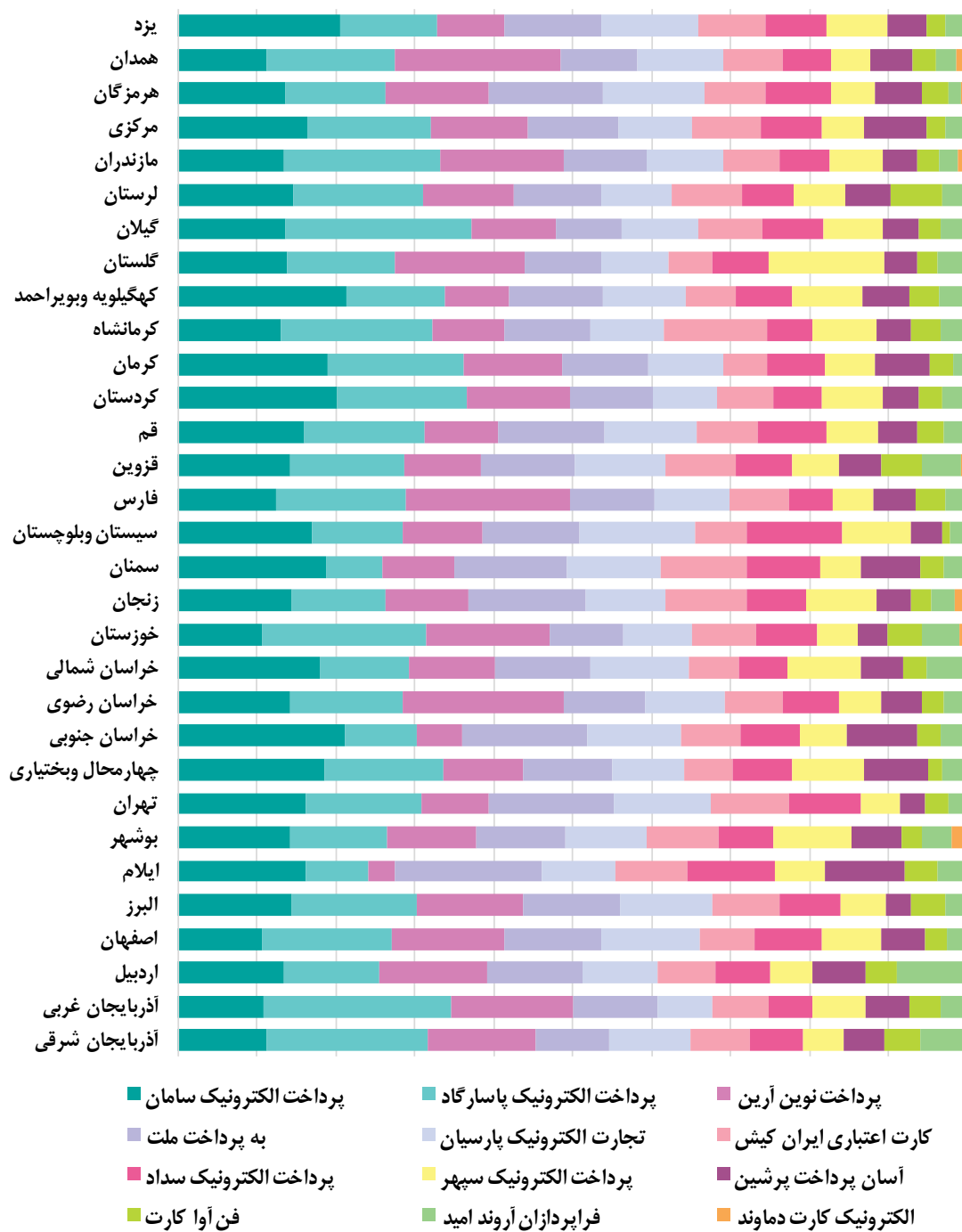
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - آذر ۱۴۰۳

کارت اعتباری ایران کیش	فن آو کارت	فراپردازان آروند امید	تجارت الکترونیک پارسپان	پرداخت نوین آریب	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاساگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت هموند	استان پرداخت پرشین	استان
۷/۳۹٪	۴/۷۰٪	۵/۶۶٪	۱۰/۳۱٪	۱۳/۵۴٪	۵/۲۷٪	۱۱/۳۷٪	۲۰/۳۳٪	۶/۷۳٪	۹/۴۳٪	۰/۲۵٪	۵/۰۳٪	آذربایجان شرقی
۷/۱۸٪	۳/۸۸٪	۳/۲۱٪	۶/۸۸٪	۱۵/۴۹٪	۶/۶۹٪	۱۰/۷۸٪	۲۲/۸۰٪	۵/۵۶٪	۱۰/۶۶٪	۰/۳۳٪	۵/۶۴٪	آذربایجان غربی
۷/۲۷٪	۳/۹۷٪	۸/۶۲٪	۹/۴۹٪	۱۳/۶۳٪	۵/۴۲٪	۱۳/۴۵٪	۱۲/۰۱٪	۶/۸۸٪	۱۲/۲۵٪	۰/۴۰٪	۶/۶۰٪	اردبیل
۶/۹۸٪	۲/۸۰٪	۲/۲۲٪	۱۲/۵۳٪	۱۴/۳۰٪	۷/۵۳٪	۱۰/۷۶٪	۱۶/۲۷٪	۸/۳۶٪	۱۲/۲۵٪	۰/۳۴٪	۵/۶۷٪	اصفهان
۸/۴۵٪	۴/۳۵٪	۲/۵۱٪	۱۱/۸۰٪	۱۳/۵۳٪	۵/۷۰٪	۱۴/۴۵٪	۱۵/۸۴٪	۷/۷۶٪	۱۲/۱۰٪	۰/۳۴٪	۳/۱۷٪	البرز
۹/۱۱٪	۴/۰۳٪	۳/۸۳٪	۹/۳۸٪	۳/۳۹٪	۶/۲۷٪	۱۶/۲۴٪	۷/۸۹٪	۱۱/۱۷٪	۱۸/۴۹٪	۰/۰۸٪	۱۰/۱۱٪	ایلام
۹/۱۱٪	۲/۴۶٪	۳/۸۸٪	۱۰/۳۷٪	۱۱/۲۱٪	۱۰/۰۰٪	۱۴/۳۲٪	۱۲/۲۱٪	۶/۸۷٪	۱۱/۳۰٪	۱/۹۷٪	۶/۳۱٪	یوشهر
۹/۹۲٪	۲/۹۹٪	۲/۰۹٪	۱۲/۳۷٪	۸/۴۵٪	۴/۸۶٪	۱۶/۲۲٪	۱۴/۶۷٪	۹/۰۶٪	۱۵/۹۰٪	۰/۳۰٪	۳/۲۶٪	تهران
۶/۱۲٪	۱/۸۲٪	۲/۷۹٪	۹/۲۵٪	۱۰/۱۱٪	۹/۰۵٪	۱۸/۶۸٪	۱۴/۸۹٪	۷/۵۷٪	۱۱/۲۳٪	۰/۴۶٪	۸/۰۳٪	چهارمحال و بختیاری
۷/۴۳٪	۲/۹۱٪	۲/۹۳٪	۱۱/۹۵٪	۵/۶۲٪	۵/۹۹٪	۲۱/۲۱٪	۹/۱۵٪	۷/۵۷٪	۱۵/۸۰٪	۰/۵۸٪	۸/۸۴٪	خراسان جنوبی
۷/۲۵٪	۲/۷۶٪	۲/۷۳٪	۱۰/۱۴٪	۲۰/۳۲٪	۵/۴۰٪	۱۴/۲۹٪	۱۴/۲۴٪	۷/۱۴٪	۱۰/۲۹٪	۰/۴۰٪	۵/۰۶٪	خراسان رضوی
۶/۳۸٪	۳/۰۰٪	۴/۶۹٪	۱۲/۴۴٪	۱۰/۹۷٪	۹/۲۰٪	۱۷/۹۸٪	۱۱/۳۰٪	۶/۱۹٪	۱۲/۰۱٪	۰/۵۱٪	۵/۳۴٪	خراسان شمالی
۸/۲۴٪	۴/۲۸٪	۴/۸۵٪	۸/۶۲٪	۱۵/۷۷٪	۵/۱۱٪	۱۰/۵۹٪	۲۰/۸۱٪	۷/۶۱٪	۹/۲۶٪	۰/۹۷٪	۳/۸۹٪	خوزستان
۱۰/۳۱٪	۲/۵۰٪	۳/۱۴٪	۱۰/۰۸٪	۱۰/۴۲٪	۸/۸۴٪	۱۴/۴۳٪	۱۱/۹۶٪	۷/۵۰٪	۱۴/۸۵٪	۱/۵۶٪	۴/۴۱٪	زنجان
۱۰/۹۴٪	۳/۰۸٪	۲/۸۵٪	۱۱/۸۵٪	۹/۱۲٪	۵/۰۱٪	۱۸/۸۰٪	۷/۱۵٪	۹/۳۷٪	۱۴/۲۵٪	۰/۱۵٪	۷/۵۳٪	سمنان
۶/۴۹٪	۱/۰۳٪	۲/۰۷٪	۱۴/۷۵٪	۱۰/۱۷٪	۸/۶۸٪	۱۷/۰۴٪	۱۱/۴۴٪	۱۲/۰۷٪	۱۲/۱۷٪	۰/۱۱٪	۳/۹۷٪	سیستان و بلوچستان
۷/۵۲٪	۳/۷۶٪	۲/۰۲٪	۹/۴۶٪	۲۰/۹۲٪	۵/۰۳٪	۱۲/۴۴٪	۱۶/۳۷٪	۵/۷۰٪	۱۰/۵۹٪	۰/۷۴٪	۵/۴۳٪	فارس
۸/۹۷٪	۵/۰۲٪	۵/۰۰٪	۱۱/۳۴٪	۹/۷۵٪	۶/۰۰٪	۱۴/۱۵٪	۱۴/۵۵٪	۷/۰۲٪	۱۱/۹۱٪	۰/۸۶٪	۵/۴۵٪	قزوین
۷/۵۶٪	۳/۳۸٪	۲/۹۴٪	۱۱/۸۱٪	۹/۳۲٪	۶/۵۲٪	۱۵/۹۷٪	۱۵/۲۷٪	۸/۷۸٪	۱۳/۴۱٪	۰/۰۶٪	۴/۹۸٪	قم
۷/۲۴٪	۲/۹۱٪	۲/۸۵٪	۸/۱۲٪	۱۲/۹۳٪	۷/۶۸٪	۲۰/۱۴٪	۱۶/۵۶٪	۶/۰۸٪	۱۰/۴۸٪	۰/۳۷٪	۴/۶۳٪	کردستان
۵/۶۴٪	۲/۸۶٪	۱/۷۳٪	۹/۴۴٪	۱۲/۳۴٪	۶/۲۹٪	۱۹/۰۳٪	۱۷/۳۳٪	۷/۲۹٪	۱۰/۹۳٪	۰/۱۵٪	۷/۰۸٪	کرمان
۱۳/۱۴٪	۳/۸۶٪	۳/۲۸٪	۹/۳۲٪	۹/۱۹٪	۸/۱۳٪	۱۳/۰۷٪	۱۹/۱۰٪	۵/۶۲٪	۱۰/۸۴٪	۰/۱۳٪	۴/۳۳٪	کرمانشاه
۶/۳۴٪	۳/۷۷٪	۳/۵۹٪	۱۰/۳۷٪	۸/۰۰٪	۸/۸۴٪	۲۱/۳۹٪	۱۲/۴۸٪	۷/۱۷٪	۱۲/۰۱٪	۰/۰۸٪	۵/۹۵٪	کهگیلویه و بویراحمد
۵/۶۶٪	۲/۷۴٪	۳/۲۰٪	۸/۵۴٪	۱۶/۴۲٪	۱۴/۶۸٪	۱۳/۱۵٪	۱۳/۶۳٪	۷/۱۱٪	۹/۶۴٪	۰/۵۳٪	۳/۹۹٪	گلستان
۸/۰۵٪	۲/۹۳٪	۲/۹۳٪	۹/۷۳٪	۱۰/۶۸٪	۷/۴۰٪	۱۲/۱۵٪	۲۳/۶۶٪	۷/۸۴٪	۸/۳۰٪	۰/۴۳٪	۴/۵۰٪	گیلان
۸/۹۳٪	۶/۵۰٪	۳/۱۷٪	۹/۰۴٪	۱۱/۴۶٪	۶/۵۲٪	۱۴/۶۰٪	۱۶/۴۸٪	۶/۵۵٪	۱۰/۹۹٪	۰/۰۳٪	۵/۷۲٪	لرستان
۷/۱۶٪	۲/۸۲٪	۲/۳۶٪	۹/۷۸٪	۱۵/۷۸٪	۶/۷۳٪	۱۳/۴۲٪	۱۹/۷۴٪	۶/۲۰٪	۱۰/۳۹٪	۱/۲۶٪	۴/۳۵٪	مازندران
۸/۶۵٪	۲/۳۶٪	۲/۷۶٪	۹/۳۹٪	۱۲/۳۳٪	۵/۳۳٪	۱۶/۵۱٪	۱۵/۵۴٪	۷/۸۱٪	۱۱/۳۷٪	۰/۱۵٪	۷/۱۸٪	مرکزی
۷/۷۹٪	۳/۳۷٪	۱/۵۷٪	۱۲/۷۳٪	۱۳/۰۲٪	۵/۶۶٪	۱۳/۶۳٪	۱۲/۷۵٪	۸/۲۶٪	۱۴/۴۷٪	۰/۸۸٪	۵/۸۵٪	هرمزگان
۷/۴۴٪	۳/۰۴٪	۲/۵۴٪	۱۰/۹۱٪	۲۱/۰۳٪	۴/۸۹٪	۱۱/۳۶٪	۱۶/۱۱٪	۶/۱۶٪	۹/۶۸٪	۱/۴۵٪	۵/۳۸٪	همدان
۸/۵۷٪	۲/۳۷٪	۲/۲۸٪	۱۲/۱۵٪	۸/۳۷٪	۷/۶۰٪	۲۰/۶۰٪	۱۲/۳۴٪	۷/۸۱٪	۱۲/۲۸٪	۰/۴۴٪	۴/۹۹٪	یزد

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور را برای دوره آذر ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر استان - آذر ۱۴۰۳

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۳۳} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در آذر ماه محاسبه شده است.

^{۳۳} این شاخص به عبارتی همان متوسط تعداد تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - آبان و آذر ۱۴۰۳

شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی	
	سهم از کل تعداد	سهم از کل تعداد ابزار	آبان	آذر
آسان پرداخت پرشین	۴/۲۵٪	۴/۹۲٪	۰/۸۸۳	۰/۸۶۵
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۵٪	۰/۵۱٪	۰/۴۹۵	۰/۴۹۰
به پرداخت ملت	۱۶/۶۸٪	۱۱/۸۶٪	۱/۴۴۲	۱/۴۰۶
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۸۲٪	۷/۵۱٪	۱/۰۶۰	۱/۰۴۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۴۷٪	۱۶/۳۳٪	۰/۵۰۶	۰/۵۱۹
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۸۴٪	۱۴/۳۶٪	۱/۴۶۸	۱/۴۵۱
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۴۳٪	۶/۳۶٪	۰/۵۳۶	۰/۵۳۸
پرداخت نوین آراین	۹/۰۶٪	۱۳/۳۲٪	۰/۶۶۱	۰/۶۸۰
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۸۴٪	۱۰/۵۳٪	۱/۲۲۲	۱/۲۱۹
فراپردازان آروند امید	۹/۵۴٪	۲/۹۶٪	۳/۲۹۶	۳/۲۲۴
فن آوا کارت	۱/۵۸٪	۳/۲۹٪	۰/۵۰۲	۰/۴۷۹
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۲۶٪	۸/۰۴٪	۰/۶۵۰	۰/۶۵۳

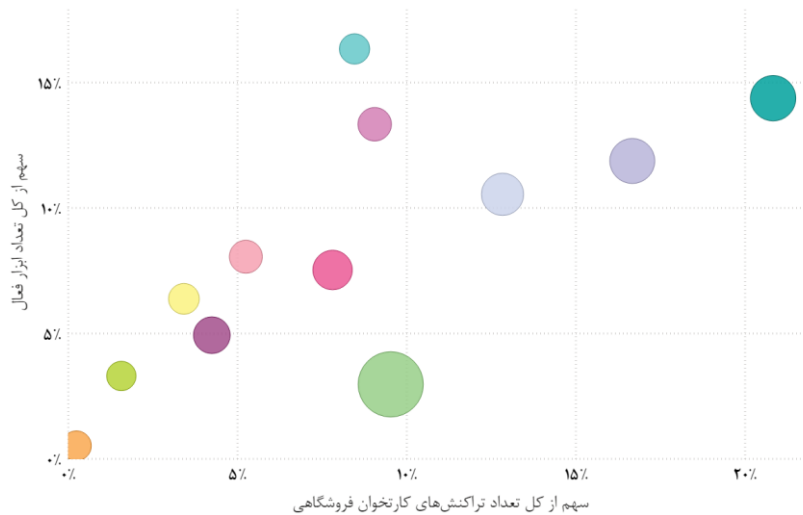
در آذر ماه شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای کشورهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در آذر ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در شرکت "فراپردازان آروند امید" با ۰/۰۷۲ واحد کاهش گزارش می‌شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد تراکنش‌ها و افزایش تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آنها، شاخص مذکور در هر یک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۱۰، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره آذر ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

راه‌نمای شاخص اثربخشی برای هر شرکت PSP		
۰/۸۶۵	آسان پرداخت پرفین	
۰/۴۹۰	الکترونیک کارت دماوند	
۱/۴۰۶	به پرداخت ملت	
۱/۰۴۰	پرداخت الکترونیک سداد	
۰/۵۱۹	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	
۱/۴۵۱	پرداخت الکترونیک سامان	
۰/۵۳۸	پرداخت الکترونیک سپهر	
۰/۶۸۰	پرداخت نوین آریا	
۱/۲۱۹	تجارت الکترونیک پارس‌بان	
۳/۲۲۴	فرابان آریا	
۰/۴۷۹	فن آوا کارت	
۰/۶۵۳	کارت اعتباری ایران کیش	

شکل ۴-۱۰ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP- آذر ۱۴۰۳

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۴} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های

^{۲۴} با حداقل یک تراکنش در ماه.

گزارش اقتصادی شاپرک

هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار در آذر ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

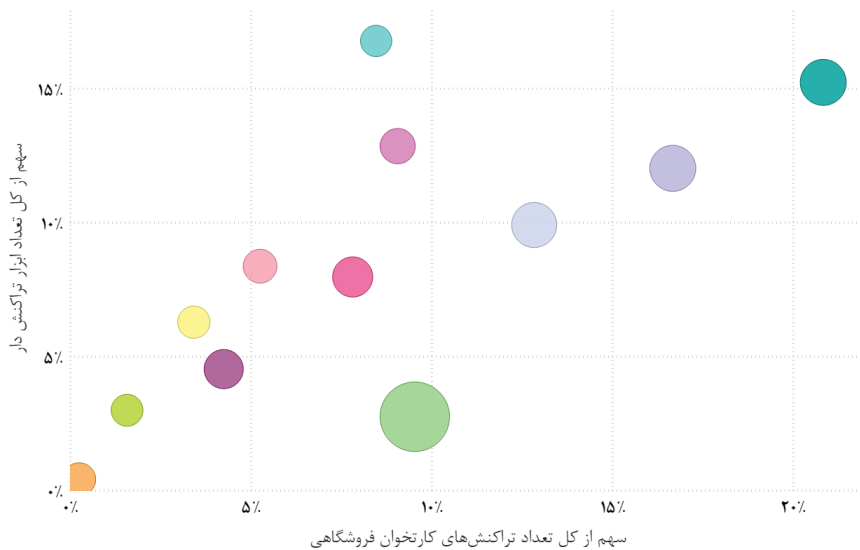
جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - آبان و آذر ۱۴۰۳

شرکت	کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار		اثربخشی کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار	
	سهم از کل تعداد	سهم از کل تعداد ابزار	آبان	آذر
آسان پرداخت پرشین	۴/۲۵%	۴/۵۲%	۰/۹۴۸	۰/۹۴۰
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۵%	۰/۴۱%	۰/۶۰۸	۰/۶۱۶
به پرداخت ملت	۱۶/۶۸%	۱۲/۰۱%	۱/۴۰۴	۱/۳۸۸
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۸۲%	۷/۹۶%	۰/۹۵۴	۰/۹۸۲
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۴۷%	۱۶/۷۷%	۰/۵۰۶	۰/۵۰۵
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۸۴%	۱۵/۲۲%	۱/۳۶۲	۱/۳۶۹
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۴۳%	۶/۲۷%	۰/۵۳۷	۰/۵۴۶
پرداخت نوین آراین	۹/۰۶%	۱۲/۸۴%	۰/۷۰۵	۰/۷۰۶
تجارت الکترونیک پارسپان	۱۲/۸۴%	۹/۹۰%	۱/۳۰۷	۱/۲۹۷
فراپردازان آروند امید	۹/۵۴%	۲/۷۵%	۳/۵۸۸	۳/۴۷۴
فن آوا کارت	۱/۵۸%	۲/۹۹%	۰/۵۴۹	۰/۵۲۸
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۲۶%	۸/۳۶%	۰/۶۳۰	۰/۶۲۹

در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار همانند ماه گذشته شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسپان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز در شرکت "فراپردازان آروند امید" با کاهش ۰/۱۱۴ واحدی مشاهده می‌شود. چرا که سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی کاهش و سهم تعداد ابزار افزایش داشته است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

راه‌نمای شاخص اثربخشی برای هر شرکت PSP		
۰/۹۴۰	آسان پرداخت پرشین	
۰/۶۱۶	الکترونیک کارت دماوند	
۱/۳۸۸	به پرداخت ملت	
۰/۹۸۲	پرداخت الکترونیک سداد	
۰/۵۰۵	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	
۱/۳۶۹	پرداخت الکترونیک سامان	
۰/۵۴۶	پرداخت الکترونیک سپهر	
۰/۷۰۶	پرداخت نوین آرین	
۱/۴۹۷	تجارت الکترونیک پارس‌یان	
۳/۴۷۴	فراپردازان آروند امید	
۰/۵۲۸	فن آوا کارت	
۰/۶۲۹	کارت اعتباری ایران گیش	

شکل ۴-۱۱ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP- آذر ۱۴۰۳

شکل ۴-۱۱، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره آذر ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "فراپردازان آروند امید" در تمام استان‌ها و شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌یان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی

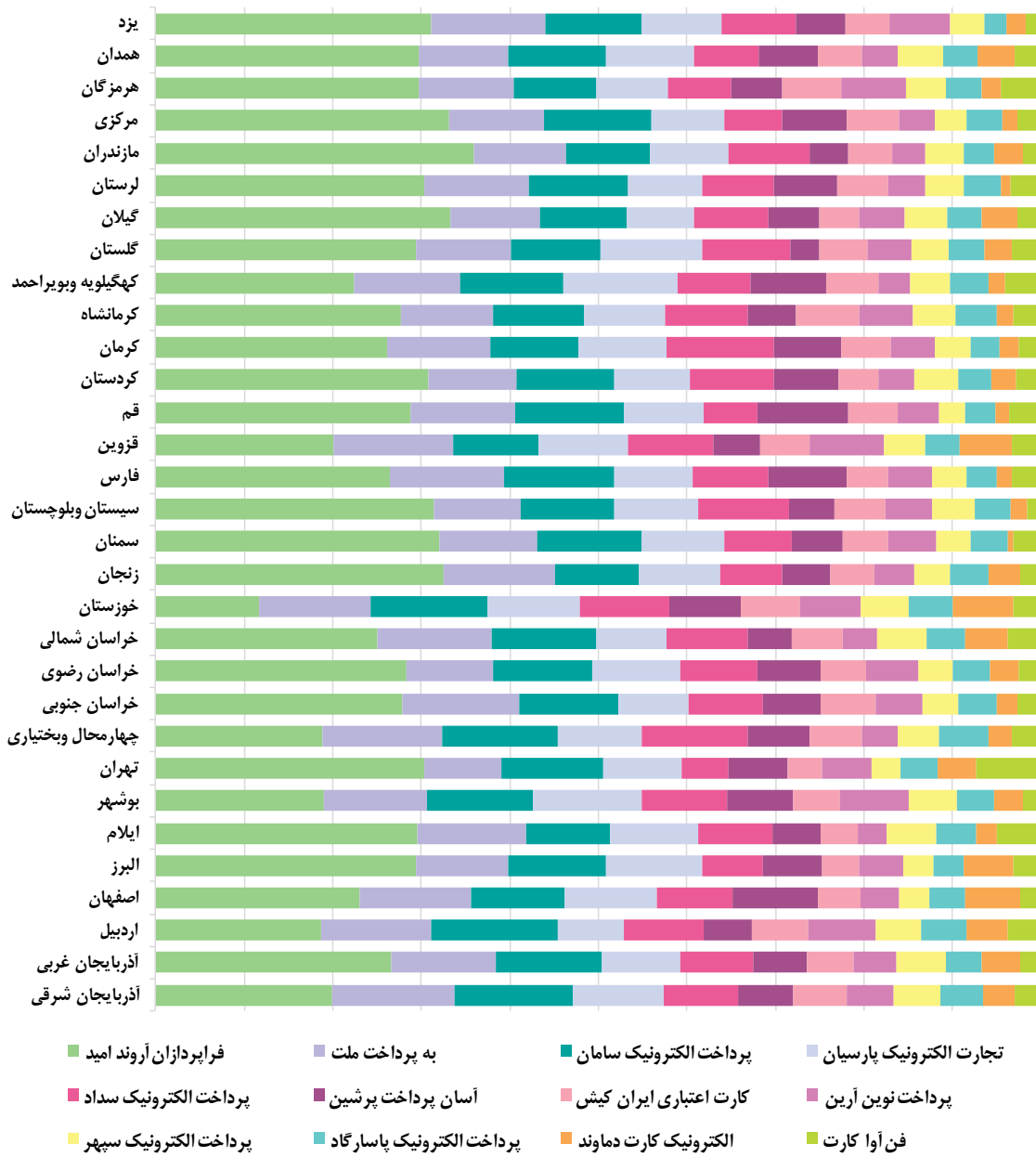
گزارش اقتصادی شاپرک

کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در آذر ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - آذر ۱۴۰۳

استان	اسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپدازان آروند امید	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۰/۷۴۵	۰/۴۳۰	۱/۶۴۸	۰/۹۸۸	۰/۵۶۲	۱/۵۸۱	۰/۶۲۱	۰/۶۲۲	۱/۲۲۳	۲/۳۴۸	۰/۳۵۴	۰/۷۱۷
آذربایجان غربی	۰/۸۳۲	۰/۵۸۰	۱/۶۰۲	۱/۱۲۰	۰/۵۴۹	۱/۶۱۵	۰/۷۶۱	۰/۶۵۱	۱/۱۹۴	۳/۶۱۴	۰/۳۲۸	۰/۷۱۳
اردبیل	۰/۵۷۷	۰/۵۰۵	۱/۳۳۷	۰/۹۷۶	۰/۵۴۵	۱/۵۳۹	۰/۵۴۶	۰/۸۱۹	۰/۷۹۴	۲/۰۰۹	۰/۴۰۵	۰/۶۹۷
اصفهان	۱/۲۴۰	۰/۸۲۳	۱/۶۲۷	۱/۱۰۸	۰/۵۱۱	۱/۳۶۶	۰/۴۴۵	۰/۵۷۶	۱/۳۶۲	۲/۹۹۵	۰/۲۹۹	۰/۶۲۱
البرز	۰/۸۹۳	۰/۷۲۷	۱/۳۷۹	۰/۹۰۴	۰/۴۵۱	۱/۴۷۴	۰/۴۵۷	۰/۶۶۸	۱/۴۳۵	۳/۸۸۴	۰/۴۲۱	۰/۵۴۸
ایلام	۰/۶۳۸	۰/۳۷۵	۱/۳۹۳	۰/۹۵۷	۰/۵۱۴	۱/۰۸۷	۰/۶۴۷	۰/۳۶۷	۱/۱۲۹	۳/۳۷۹	۰/۵۶۳	۰/۴۶۹
بوشهر	۰/۸۶۲	۰/۳۶۶	۱/۳۴۲	۱/۱۱۱	۰/۴۹۲	۱/۳۸۰	۰/۶۱۰	۰/۸۹۸	۱/۴۰۵	۲/۱۷۵	۰/۲۴۲	۰/۶۰۶
تهران	۰/۸۷۵	۰/۵۸۴	۱/۱۵۰	۰/۷۱۰	۰/۵۵۵	۱/۵۳۸	۰/۴۳۶	۰/۷۳۷	۱/۱۶۷	۴/۰۲۹	۰/۹۷۵	۰/۵۱۶
چهارمحال وبختیاری	۰/۷۷۶	۰/۳۰۲	۱/۵۱۷	۱/۳۴۰	۰/۶۲۹	۱/۴۷۱	۰/۵۰۶	۰/۴۵۹	۱/۰۵۶	۲/۰۹۸	۰/۳۶۶	۰/۶۶۹
خراسان جنوبی	۰/۷۳۱	۰/۲۷۰	۱/۴۷۶	۰/۹۲۸	۰/۴۸۸	۱/۲۶۱	۰/۴۴۳	۰/۵۹۷	۰/۸۹۰	۳/۱۱۵	۰/۲۹۵	۰/۶۹۷
خراسان رضوی	۰/۸۹۸	۰/۴۱۳	۱/۲۵۴	۱/۱۱۵	۰/۵۵۱	۱/۴۳۲	۰/۴۹۵	۰/۷۵۰	۱/۲۶۰	۳/۵۹۹	۰/۳۱۳	۰/۶۵۹
خراسان شمالی	۰/۵۷۵	۰/۵۶۰	۱/۴۹۵	۱/۰۶۲	۰/۵۱۵	۱/۳۷۰	۰/۶۳۸	۰/۴۵۶	۰/۹۲۷	۲/۹۱۷	۰/۴۳۳	۰/۶۷۴
خوزستان	۰/۹۶۵	۰/۸۱۴	۱/۵۳۸	۱/۲۲۲	۰/۶۰۰	۱/۵۹۱	۰/۶۵۸	۰/۸۳۶	۱/۲۶۵	۱/۴۰۱	۰/۳۸۵	۰/۸۱۱
زنجان	۰/۶۷۹	۰/۴۶۰	۱/۵۷۹	۰/۸۹۰	۰/۵۴۰	۱/۲۰۹	۰/۵۱۱	۰/۵۷۱	۱/۱۶۷	۴/۱۱۲	۰/۲۹۶	۰/۶۳۵
سمنان	۰/۶۷۸	۰/۰۷۱	۱/۲۸۵	۰/۸۸۱	۰/۴۹۲	۱/۳۶۶	۰/۴۴۹	۰/۶۴۳	۱/۰۹۷	۳/۷۲۷	۰/۳۶۰	۰/۵۸۲
سیستان وبلوچستان	۰/۶۲۵	۰/۳۲۷	۱/۱۸۵	۱/۲۵۰	۰/۴۸۲	۱/۲۸۰	۰/۵۷۵	۰/۶۴۳	۱/۱۲۹	۳/۷۹۲	۰/۱۹۵	۰/۶۸۶
فارس	۱/۱۶۹	۰/۲۴۵	۱/۷۲۵	۱/۱۴۰	۰/۴۳۵	۱/۶۴۳	۰/۵۲۰	۰/۶۷۴	۱/۱۷۷	۳/۵۰۳	۰/۴۲۷	۰/۶۱۱
قزوین	۰/۶۱۴	۰/۷۰۶	۱/۶۰۵	۱/۱۴۳	۰/۴۵۱	۱/۱۲۵	۰/۵۴۴	۱/۰۰۵	۱/۲۰۲	۲/۳۵۹	۰/۲۸۵	۰/۶۵۷
قم	۱/۲۴۰	۰/۲۰۲	۱/۴۳۴	۰/۷۴۱	۰/۴۱۷	۱/۴۹۸	۰/۳۴۴	۰/۵۸۳	۱/۱۱۱	۳/۵۲۰	۰/۴۲۵	۰/۶۸۲
کردستان	۰/۹۴۰	۰/۳۵۵	۱/۲۸۵	۱/۲۲۹	۰/۴۹۴	۱/۴۴۰	۰/۶۳۶	۰/۵۲۷	۱/۱۰۹	۳/۹۸۸	۰/۳۶۹	۰/۵۸۴
کرمان	۰/۹۸۲	۰/۳۹۲	۱/۴۸۰	۱/۵۵۳	۰/۴۲۱	۱/۲۷۵	۰/۵۰۲	۰/۶۴۷	۱/۲۸۶	۳/۳۵۶	۰/۳۱۳	۰/۷۱۰
کرمانشاه	۰/۶۹۳	۰/۲۴۵	۱/۳۳۴	۱/۱۷۲	۰/۵۸۲	۱/۲۹۵	۰/۶۰۶	۰/۷۸۱	۱/۱۶۳	۳/۵۰۱	۰/۳۹۵	۰/۹۰۹
کهگیلویه وبویراحمد	۰/۹۵۷	۰/۲۱۸	۱/۳۳۵	۰/۹۲۶	۰/۴۹۲	۱/۳۰۲	۰/۴۹۷	۰/۴۰۵	۱/۴۵۷	۲/۵۱۱	۰/۴۴۸	۰/۶۵۳
گلستان	۰/۴۱۹	۰/۴۱۱	۱/۴۰۲	۱/۳۲۷	۰/۵۲۷	۱/۳۴۱	۰/۵۶۱	۰/۶۵۵	۱/۴۹۹	۳/۸۷۰	۰/۴۳۳	۰/۷۱۱
گیلان	۰/۸۳۱	۰/۵۸۸	۱/۴۲۷	۱/۱۹۴	۰/۵۴۰	۱/۳۸۹	۰/۶۷۴	۰/۷۲۸	۱/۰۷۴	۴/۷۰۹	۰/۳۶۹	۰/۶۴۰
لرستان	۰/۹۳۷	۰/۱۴۷	۱/۵۲۳	۱/۰۳۳	۰/۵۳۳	۱/۴۳۸	۰/۵۶۹	۰/۵۳۴	۱/۰۸۲	۳/۸۹۷	۰/۴۴۱	۰/۷۳۳
مازندران	۰/۶۴۸	۰/۴۷۰	۱/۵۳۹	۱/۳۲۶	۰/۵۰۴	۱/۳۶۷	۰/۶۴۴	۰/۵۳۷	۱/۳۱۰	۵/۲۴۵	۰/۲۹۸	۰/۷۳۱
مرکزی	۰/۹۳۲	۰/۲۰۱	۱/۳۴۹	۰/۸۳۱	۰/۵۱۶	۱/۵۳۸	۰/۴۵۵	۰/۵۱۵	۱/۰۴۵	۴/۲۰۳	۰/۳۴۶	۰/۷۴۸
هرمزگان	۰/۷۶۰	۰/۳۷۶	۱/۴۰۳	۰/۹۱۷	۰/۵۲۹	۱/۲۲۵	۰/۵۹۷	۰/۹۴۷	۱/۰۵۷	۳/۸۶۰	۰/۵۸۸	۰/۸۶۷
همدان	۰/۹۳۴	۰/۵۷۵	۱/۴۰۹	۱/۰۲۰	۰/۵۵۹	۱/۵۴۹	۰/۷۰۲	۰/۵۶۵	۱/۳۸۸	۴/۱۶۴	۰/۴۲۳	۰/۷۰۵
یزد	۰/۶۷۷	۰/۲۵۲	۱/۵۶۰	۱/۰۲۶	۰/۳۰۵	۱/۳۱۵	۰/۴۸۱	۰/۸۲۰	۱/۰۹۰	۳/۷۵۵	۰/۲۱۲	۰/۵۹۸

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۲ آمده است.

شکل ۴-۱۲ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - آذر ۱۴۰۳

۴-۳-۵- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کم‌تراکشی و فاقد تراکشی

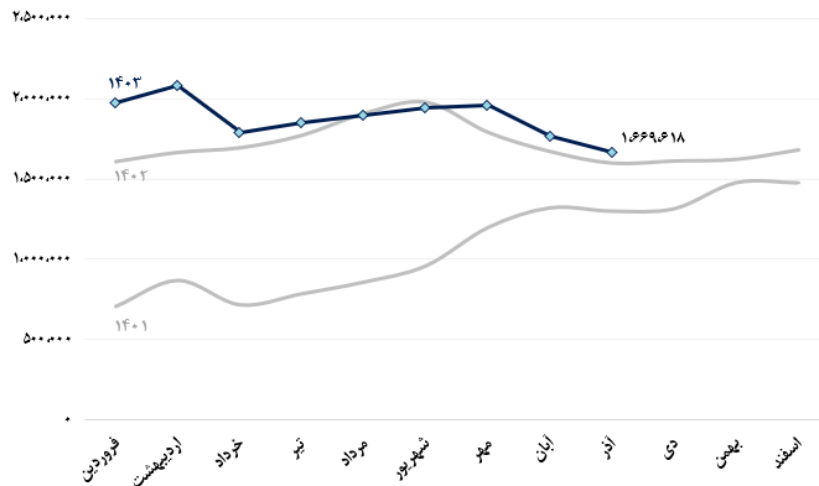
بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای

کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌های، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۵}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۳ از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا آذر ۱۴۰۳ رسم شده است.

^{۲۵} مدت زمان تعریف کارتخوان کم‌تراکنش در گذشته، سه ماه متوالی بوده است.

شکل ۴-۱۳ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در آذر ماه با تعداد ۱۶۶۶۹۶۱۸ عدد با کاهش ۵/۵۰ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۶۱ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپراک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در آبان ماه تنها ۰/۸۵ درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- آذر ۱۴۰۳

اختلاف	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال		نام شرکت
	آذر ۱۴۰۳	آبان ۱۴۰۳	
۰/۴۰٪	۲۲/۳۲٪	۲۱/۹۲٪	آسان پرداخت پرشین
۱/۳۸٪	۳۲/۵۵٪	۳۱/۱۷٪	الکترونیک کارت دماوند
۰/۶۲٪	۱۴/۲۷٪	۱۳/۶۶٪	به پرداخت ملت
۰/۳۳٪	۱۱/۴۴٪	۱۱/۱۱٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۳/۵۶٪	۱۳/۸۴٪	۱۷/۴۰٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۰/۴۲٪	۱۰/۰۱٪	۹/۵۹٪	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۶۰٪	۱۶/۸۳٪	۱۶/۲۳٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۲/۸۵٪	۱۸/۴۹٪	۲۱/۳۳٪	پرداخت نوین آراین
-۱/۱۰٪	۱۹/۸۴٪	۲۰/۹۴٪	تجارت الکترونیک پارسپان
-۰/۰۴٪	۲۱/۳۲٪	۲۱/۳۶٪	فراپدازان آروند امید
-۱/۲۸٪	۲۱/۵۰٪	۲۲/۷۸٪	فن آوا کارت
۱/۰۸٪	۱۴/۱۳٪	۱۳/۰۵٪	کارت اعتباری ایران کیش
-۰/۸۵٪	۱۵/۶۱٪	۱۶/۴۶٪	مجموع

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با کاهش ۳/۵۶ درصد، در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" رخ داده است. شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با ۳۲/۵۵ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۱۰/۰۱ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴ نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۱۹ نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - آذر ۱۴۰۳

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
پرداخت الکترونیک سداد	۸۶/۳۳٪	۲۰/۶۰٪	۳۹/۴۷٪	۸۴/۷۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۶/۳۸٪	۳۶/۷۵٪	۸/۴۴٪	۸۳/۲۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸۳/۷۰٪	۹/۰۹٪	۰/۰۰٪	۸۲/۳۷٪
به پرداخت ملت	۸۲/۵۵٪	۳۲/۵۲٪	۱/۵۰٪	۸۰/۵۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۴/۷۳٪	۴/۱۶٪	۰/۰۰٪	۸۰/۱۷٪
پرداخت نوین آرین	۷۸/۵۶٪	۲۵/۰۱٪	۰/۰۰٪	۷۸/۴۹٪
فراپردازان آروند امید	۷۵/۶۳٪	۱۳/۸۷٪	۰/۰۰٪	۷۵/۱۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۸۰/۳۳٪	۲۸/۸۷٪	۰/۰۰٪	۷۴/۲۸٪
فن آوا کارت	۷۳/۹۵٪	۲/۸۴٪	۰/۰۰٪	۷۳/۵۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۶۴/۹۱٪	۸/۳۳٪	۰/۰۰٪	۶۴/۸۵٪
تجارت الکترونیک پارسپان	۷۶/۶۲٪	۰/۵۰٪	۶/۳۷٪	۴۶/۷۶٪
آسان پرداخت پرشین	۷۴/۹۴٪	۱/۷۹٪	۰/۳۳٪	۴۵/۲۰٪
شبکه پرداخت	۸۱/۵۰٪	۶/۹۹٪	۲/۳۰٪	۷۲/۶۳٪

شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" دارای بیشترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در آذر ماه ۱۴۰۳ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "آسان پرداخت پرشین" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۶} پذیرنده^{۲۷} و صادرکننده^{۲۸} در شبکه پرداخت الکترونیک کارت می‌شود.

۲۹

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۶} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

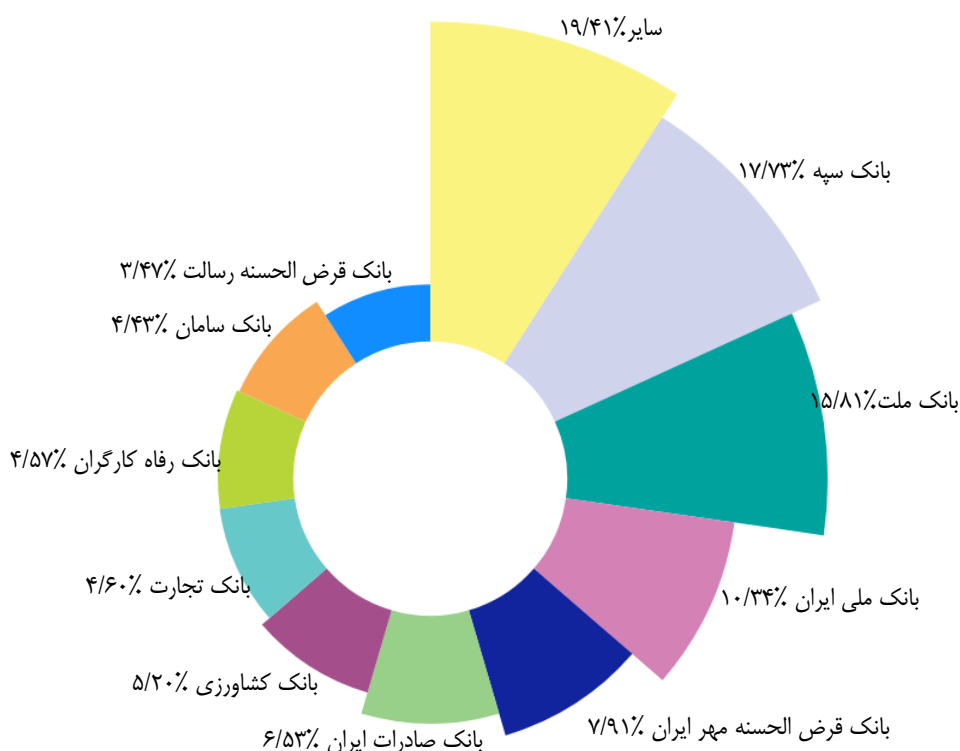
^{۲۷} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۸} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۹} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراققتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

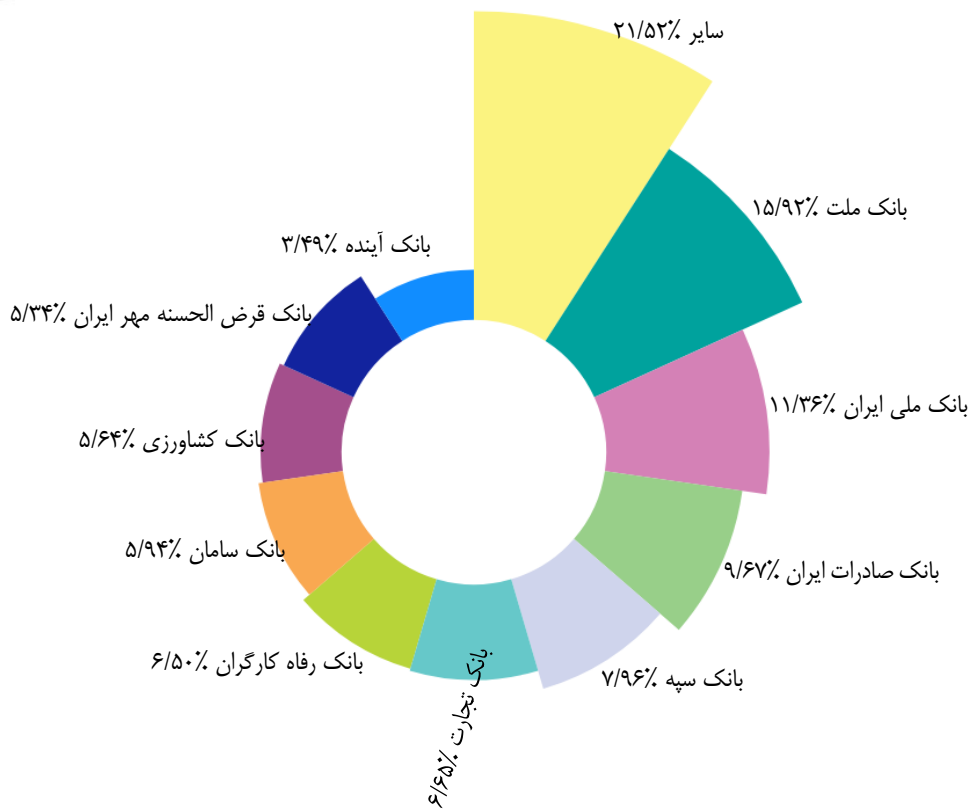
۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۴۰۳

همچنین شکل ۵-۱ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در آذر ۱۴۰۳ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۴۰۳

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک سپه" با سهم ۱۷/۷۳ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و "بانک ملت" با سهم ۱۵/۹۲ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته‌اند.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

گزارش اقتصادی شاپرک

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای آذر ۱۴۰۳ در جدول ۱-۵ ارائه شده است.

جدول ۱-۵ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۳

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۶٪	۰/۹۹٪	۰/۰۴٪	۱/۱۳٪	۰/۳۵٪	۰/۰۶٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۴۳٪	۵/۰۵٪	۲/۷۳٪	۱/۱۹٪	۱۰/۲۰٪	۲/۵۱٪
۴	بانک پارسیان	۳/۴۲٪	۳/۸۷٪	۱/۰۷٪	۲/۷۰٪	۲/۳۷٪	۲/۸۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۱۸٪	۱/۷۵٪	۰/۰۴٪	۳/۰۳٪	۴/۷۲٪	۰/۰۸٪
۶	بانک تجارت	۵/۰۰٪	۰/۹۲٪	۰/۰۰٪	۶/۴۸٪	۷/۱۹٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۱/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۹٪	۹/۹۳٪	۰/۰۰٪	۰/۱۹٪	۳/۲۳٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۰٪	۱/۴۲٪	۰/۱۴٪	۰/۳۰٪	۰/۲۰٪	۰/۲۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۷۴٪	۲/۱۲٪	۵/۴۱٪	۵/۰۹٪	۱۰/۶۵٪	۴/۶۲٪
۱۲	بانک سامان	۴/۲۰٪	۸/۶۶٪	۰/۸۱٪	۴/۴۴٪	۱۰/۳۲٪	۱/۷۹٪
۱۳	بانک سپه	۱۹/۲۰٪	۴/۰۹٪	۱/۰۷٪	۱۰/۰۷٪	۱/۸۴٪	۰/۵۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۷۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۸٪	۱/۴۵٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۴۸٪	۲/۸۳٪	۰/۰۰٪	۱/۵۱٪	۲/۲۳٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۰۹٪	۱/۴۲٪	۰/۰۰٪	۱۰/۱۳٪	۸/۴۰٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳/۰۳٪	۱/۷۷٪	۲۵/۸۴٪	۲/۵۰٪	۱/۰۲٪	۲۴/۲۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۸/۴۹٪	۰/۶۵٪	۷/۰۵٪	۶/۹۳٪	۰/۷۱٪	۷/۳۸٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۱٪	۰/۷۳٪	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۶۶٪	۰/۸۹٪	۰/۰۰٪	۷/۲۸٪	۰/۹۰٪	۰/۰۲٪

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهیم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاه‌های	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاه‌های
۲۳	بانک گردشگری	۰/۰۱٪	۰/۴۳٪	۰/۶۰٪	۰/۰۱٪	۰/۳۱٪	۰/۵۴٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۶/۲۴٪	۱/۹۴٪	۰/۰۰٪	۳/۴۴٪	۱/۱۱٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۱/۰۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۹۶٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزویلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۵۲/۲۵٪	۱۵/۷۸٪	۱۵/۹۱٪	۵۲/۰۰٪	۳۹/۳۵٪	۱۳/۰۸٪
۲۸	بانک ملی ایران	۳/۲۵٪	۱۰/۷۶٪	۱۱/۵۹٪	۳/۷۵٪	۹/۱۸٪	۱۰/۶۰٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۰۰٪	۰/۰۸٪	۲/۵۵٪	۰/۰۰٪	۰/۱۸٪	۲/۶۱٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۴۱٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک خاورمیانه"، "بانک ملی ایران" و "بانک سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک رفاه کارگران" و "بانک سامان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران" می‌باشد.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از

تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - آذر ۱۴۰۳

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوانی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوانی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۹۳/۷۸٪	۶/۱۴٪	۰/۰۹٪	۹۰/۲۷٪	۹/۷۳٪	۰/۰۱٪
۲	بانک ایران زمین	۹۹/۷۴٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۹۷/۳۱٪	۲/۶۹٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۷۵/۷۲٪	۲۰/۶۲٪	۳/۶۶٪	۲۵/۳۸٪	۷۴/۵۲٪	۰/۱۰٪
۴	بانک پارسیان	۹۱/۳۰٪	۷/۹۷٪	۰/۷۲٪	۷۶/۷۷٪	۲۳/۰۷٪	۰/۱۶٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۵/۸۹٪	۴/۰۸٪	۰/۰۳٪	۶۵/۱۳٪	۳۴/۸۷٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۵۹٪	۱/۴۱٪	۰/۰۰٪	۷۲/۴۱٪	۲۷/۵۹٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۶۶٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۹۲/۳۶٪	۷/۶۴٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۷۶/۹۱٪	۲۳/۰۹٪	۰/۰۰٪	۱۲/۵۲٪	۸۷/۴۸٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۱۰/۵۶٪	۸۹/۴۴٪	۰/۰۰٪	۱۴/۶۶٪	۸۵/۳۴٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۶۴/۳۵٪	۳۴/۵۲٪	۱/۱۳٪	۸۱/۰۵٪	۱۸/۷۹٪	۰/۱۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۰۳٪	۳/۲۵٪	۲/۷۲٪	۵۸/۱۲٪	۴۱/۷۸٪	۰/۱۰٪
۱۲	بانک سامان	۸۵/۹۰٪	۱۳/۶۸٪	۰/۴۲٪	۵۵/۵۷٪	۴۴/۳۹٪	۰/۰۴٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۲۵٪	۱/۶۱٪	۰/۱۴٪	۹۴/۰۸٪	۵/۹۱٪	۰/۰۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۹۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۱٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۶/۴۳٪	۳/۵۷٪	۰/۰۰٪	۶۶/۳۱٪	۳۳/۶۹٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۸۷/۱۱٪	۱۲/۸۸٪	۰/۰۰٪	۶۶/۳۱٪	۳۳/۶۹٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۸/۴۸٪	۱/۵۲٪	۰/۰۰٪	۷۷/۸۳٪	۲۲/۱۷٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۶۷٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۷۲/۴۸٪	۲۷/۵۲٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۷۹/۲۹٪	۳/۵۷٪	۱۷/۱۴٪	۸۶/۲۹٪	۱۲/۱۰٪	۱/۶۱٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۷/۳۷٪	۰/۵۸٪	۲/۰۵٪	۹۶/۴۳٪	۳/۳۷٪	۰/۲۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۶۵/۶۶٪	۳۴/۳۴٪	۰/۰۰٪	۶۲/۱۵٪	۳۷/۸۵٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۸/۸۰٪	۱/۲۰٪	۰/۰۰٪	۹۵/۹۱٪	۴/۰۹٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۵/۷۸٪	۴/۱۹٪	۰/۰۳٪	۸۰/۰۳٪	۱۹/۹۷٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۰/۷۶٪	۱۹/۲۴٪	۰/۰۰٪	۴۷/۵۱٪	۵۲/۴۹٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۷۲٪	۰/۱۹٪	۰/۰۹٪	۹۹/۷۴٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۹/۷۳٪	۸۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۶۸/۷۳٪	۳۱/۲۷٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۷۵/۰۱٪	۱۷/۴۲٪	۷/۵۷٪	۷۴/۲۴٪	۲۵/۲۹٪	۰/۴۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۲/۹۵٪	۶/۲۱٪	۰/۸۳٪	۷۵/۸۰٪	۲۴/۱۶٪	۰/۰۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۴۶٪	۰/۵۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۰۰٪	۱/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۱۸٪	۰/۸۲٪	۰/۰۰٪	۹۳/۱۳٪	۶/۸۷٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در آذر ۱۴۰۳ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک قرض الحسنه رسالت" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک ملت"، "بانک آینده" و "بانک رفاه کارگران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در آذر ۱۴۰۳ در تراکنش‌های بانک‌ها، به "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک دی" و "بانک کارآفرین" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

کلید این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۴-۱-۵ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرfindال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرfindال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - آذر ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۱	۲	۵	۲۵	۳	۷
۴	بانک پارسیان	۳	۱۲	۴	۱۵	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۰	۲	۳	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۵	۱	۱	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۱۰	۹۹	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۱	۲	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۵	۲۲	۲	۵	۵	۲۹
۱۲	بانک سامان	۴	۱۸	۹	۷۵	۱	۱
۱۳	بانک سپه	۱۹	۳۶۹	۴	۱۷	۱	۱
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۲	۳	۸	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۷	۵۰	۱	۲	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳	۹	۲	۳	۲۶	۶۶۷
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۸	۷۲	۱	۰	۷	۵۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۲	۱	۱	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۱	۳	۱۲	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S _i ⁺	S _i	S _i ⁺	S _i	S _i ⁺	S _i
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزولا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۳	۱۷۱	۳۹	۱۵۴۸	۵۲	۲۷۰۴
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱	۱۱۲	۹	۸۴	۴	۱۴
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳	۷	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۴	۰/۲	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۱۹	-	۱,۹۰۱	-	۳,۴۷۵

ملاحظه می شود در آذر ۱۴۰۳ شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانکهای پذیرنده تراکنشها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳,۴۷۵ و در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱,۹۰۱ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۳-۵ همچنان نشان دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی تعداد بسیار کمی از بانکها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنشهای بازار را در اختیار گرفته اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاههای ۹۱۹ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۳-۵، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانکهای پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانکهای پذیرنده در آذر ۱۴۰۳ نسبت به آبان ۱۴۰۳ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانکهای پذیرنده - آبان و آذر ۱۴۰۳

اختلاف	ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی		کارتخوان فروشگاهی		HHI		
	آذر ۱۴۰۳	آبان ۱۴۰۳	اختلاف	آذر ۱۴۰۳	آبان ۱۴۰۳	اختلاف			
-۱۴	۳,۴۷۵	۳,۴۸۹	-۶۱	۱,۹۰۱	۱,۹۶۳	-۱/۰	۹۱۹	۹۲۰	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانکهای پذیرنده برای هر سه ابزار پذیرش کاهش داشته است.

۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در آذر ۱۴۰۳، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۵۹،۹۶۶،۸۰۴ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۵۲،۱۵۵،۶۱۳ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۱۲ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۲،۲۰۵،۱۴۷ عدد و سهم ۱/۳۸ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card^{۳۲}

Credit card^{۳۳}

Prepaid^{۳۴}

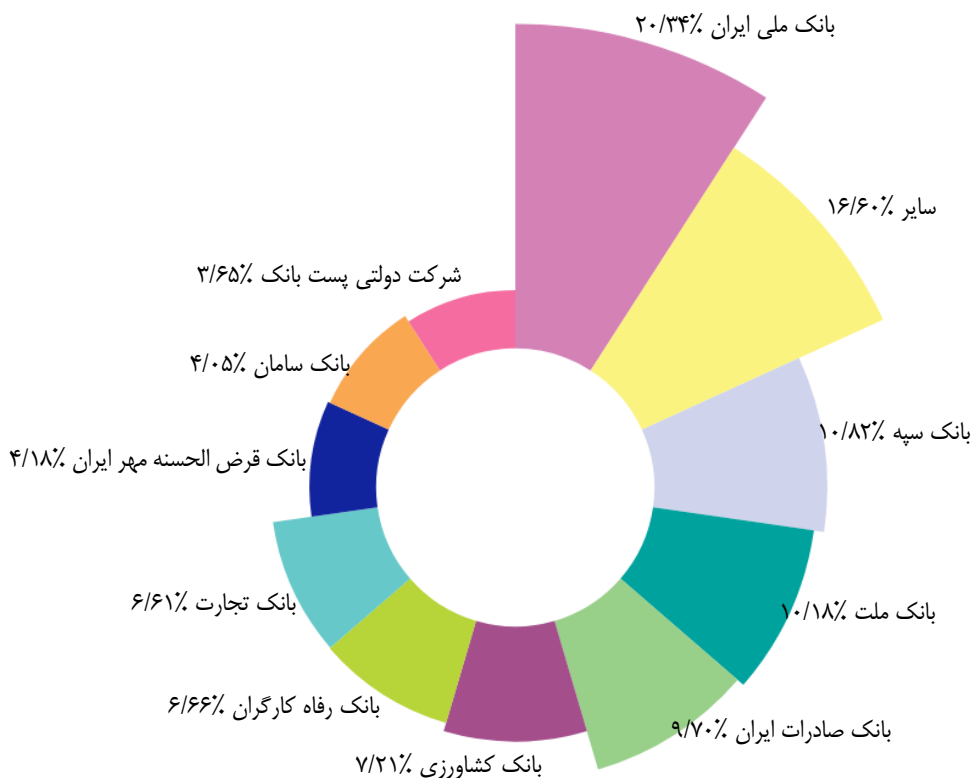
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آذر ۱۴۰۳

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
آبان ۱۴۰۳	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۵۹۷,۳۴۷	۲,۰۱۲,۸۵۹	۱۴۸,۸۵۲,۱۹۷	۱۵۶,۴۶۲,۴۰۳
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۵۸٪	۱/۲۹٪	۹۵/۱۴٪	-
آذر ۱۴۰۳	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۶۰۶,۰۴۴	۲,۲۰۵,۱۴۷	۱۵۲,۱۵۵,۶۱۳	۱۵۹,۹۶۶,۸۰۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۵۰٪	۱/۳۸٪	۹۵/۱۲٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		۰/۱۶٪	۹/۵۵٪	۲/۲۲٪	۲/۲۴٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته، ۲/۲۴ درصد افزایش داشته و نرخ رشد در هر سه نوع کارت افزایشی بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی آذر ۱۴۰۳ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۰ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - آذر ۱۴۰۳

ملاحظه می‌شود که در آذر ۱۴۰۳ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای آذر ۱۴۰۳ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک شهر"، "بانک سپه" و "بانک پارسیان" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آذر ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۸٪	۰/۷۲٪	۱/۴۲٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۵۲٪	۰/۴۱٪	۰/۷۴٪
۳	بانک آینده	۱/۰۹٪	۱/۲۱٪	۱/۸۲٪
۴	بانک پارسیان	۱/۵۵٪	۱/۲۹٪	۱۰/۵۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۴/۳۰٪	۲/۸۴٪	۲/۹۰٪
۶	بانک تجارت	۳/۸۵٪	۶/۶۷٪	۶/۲۳٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۰۰٪	۰/۹۱٪	۰/۷۷٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۳٪	۰/۱۲٪	۰/۱۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۶۵٪	۰/۵۲٪	۰/۵۶٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۸۹٪	۶/۷۵٪	۴/۱۱٪
۱۲	بانک سامان	۳/۱۰٪	۴/۰۹٪	۳/۲۷٪
۱۳	بانک سپه	۱۲/۷۲٪	۱۰/۷۹٪	۱۰/۷۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۴۶٪	۰/۲۰٪	۰/۲۶٪
۱۵	بانک سینا	۱/۳۹٪	۰/۶۴٪	۱/۱۵٪
۱۶	بانک شهر	۳/۳۱٪	۱/۴۴٪	۱۲/۰۴٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۴۷٪	۹/۷۸٪	۶/۹۱٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۱۰٪	۱/۷۹٪	۱/۳۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴/۱۸٪	۴/۱۱٪	۶/۰۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۷٪	۰/۱۰٪	۰/۳۱٪
۲۲	بانک کشاورزی	۳/۸۴٪	۷/۳۹٪	۳/۵۴٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۳۰٪	۰/۲۵٪	۰/۵۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۷۵٪	۲/۹۸٪	۱/۲۷٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۵/۳۲٪	۱۰/۱۸٪	۸/۰۳٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۳/۰۲٪	۲۰/۶۸٪	۱۳/۹۷٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴/۹۴٪	۳/۷۲٪	۱/۱۴٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱/۱۴٪	۰/۳۹٪	۰/۲۱٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در نوع کارت اعتباری با ۱۵/۳۲ درصد متعلق به "بانک ملت" و در نوع کارت برداشت و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۶۸ درصد و ۱۳/۹۷ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای آذر ۱۴۰۳ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - آذر ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۸۱٪	۹۱/۵۰٪	۶/۶۹٪
۲	بانک ایران زمین	۱/۷۱٪	۹۲/۱۲٪	۶/۱۶٪
۳	بانک آینده	۱/۲۲٪	۹۳/۵۸٪	۵/۲۰٪
۴	بانک پارسیان	۱/۳۲٪	۷۵/۸۶٪	۲۲/۸۲٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۰۸٪	۹۴/۳۷٪	۳/۵۶٪
۶	بانک تجارت	۰/۸۰٪	۹۵/۸۹٪	۳/۳۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۵۱٪	۹۵/۵۴٪	۲/۹۵٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۵۶٪	۹۱/۲۷٪	۸/۱۷٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۳۵٪	۹۶/۶۷٪	۲/۹۸٪
۱۰	بانک دی	۱/۷۲٪	۹۴/۵۰٪	۳/۷۸٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۱/۴۳٪	۹۶/۴۱٪	۲/۱۶٪
۱۲	بانک سامان	۱/۰۵٪	۹۶/۱۲٪	۲/۸۳٪
۱۳	بانک سپه	۱/۶۲٪	۹۴/۹۱٪	۳/۴۷٪
۱۴	بانک سرمایه	۳/۱۰٪	۹۲/۴۰٪	۴/۵۰٪
۱۵	بانک سینا	۲/۸۴٪	۹۱/۱۴٪	۶/۰۲٪
۱۶	بانک شهر	۲/۴۹٪	۷۴/۵۲٪	۲۳/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱/۶۳٪	۹۵/۸۷٪	۲/۵۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۲/۹۸٪	۸۵/۷۷٪	۱۱/۲۵٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۸۶٪	۹۶/۴۰٪	۲/۷۴٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۳۸٪	۹۳/۵۶٪	۵/۰۶٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۹۰٪	۸۸/۴۶٪	۱۰/۶۴٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۷۳٪	۹۷/۵۵٪	۱/۷۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۵۵٪	۹۱/۷۲٪	۶/۷۳٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۸۲/۵۹٪	۱۷/۴۱٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۳۰٪	۹۷/۱۸٪	۱/۵۳٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۸۶٪	۸۷/۱۵٪	۱۱/۹۹٪
۲۷	بانک ملت	۲/۰۷٪	۹۵/۱۶٪	۲/۷۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۰/۸۸٪	۹۶/۷۱٪	۲/۴۱٪

ردیف	نام بانک صادر کننده	سهام کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهام کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهام کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۸۷٪	۹۷/۰۴٪	۱/۱۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۳/۹۶٪	۹۴/۱۹٪	۱/۸۴٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هر فیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت های صادر شده، از کارت های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هر فیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت های بانکی تراکنش دار - آذر ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۲	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۱	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۱	۱	۱	۱	۳	۲
۴	بانک پارسیان	۲	۲	۲	۱	۱۱۰	۱۱
۵	بانک پاسارگاد	۴	۱۹	۳	۸	۸	۳
۶	بانک تجارت	۴	۱۵	۷	۴۴	۳۹	۶
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۱	۱	۱	۰	۰	۱
۱۱	بانک رفاه کارگران	۷	۴۷	۷	۴۶	۱۷	۴
۱۲	بانک سامان	۳	۱۰	۴	۱۷	۱۱	۳
۱۳	بانک سپه	۱۳	۱۶۲	۱۱	۱۱۶	۱۱۵	۱۱

گزارش اقتصادی شاپرک

کارت هدیه و بن کارت		کارت برداشت		کارت اعتباری		نام بانک پذیرنده	ردیف
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i		
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک سرمایه	۱۴
۱	۱	۰	۱	۲	۱	بانک سینا	۱۵
۱۴۵	۱۲	۲	۱	۱۱	۳	بانک شهر	۱۶
۴۸	۷	۹۶	۱۰	۱۳۳	۱۱	بانک صادرات ایران	۱۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک صنعت و معدن	۱۸
۲	۱	۳	۲	۱	۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۹
۳۶	۶	۱۷	۴	۱۷	۴	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک کارآفرین	۲۱
۱۳	۴	۵۵	۷	۱۵	۴	بانک کشاورزی	۲۲
۰	۱	۰	۰	۰	۰	بانک گردشگری	۲۳
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۲۴
۲	۱	۹	۳	۸	۳	بانک مسکن	۲۵
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۶
۶۵	۸	۱۰۴	۱۰	۲۳۵	۱۵	بانک ملت	۲۷
۱۹۵	۱۴	۴۲۸	۲۱	۱۶۹	۱۳	بانک ملی ایران	۲۸
۱	۱	۱۴	۴	۲۴	۵	شرکت دولتی پست بانک	۲۹
۰	۰	۰	۰	۱	۱	موسسه اعتباری ملل	۳۰
۸۱۵	-	۹۶۴	-	۸۷۴	-	شاخص هرفیندال - هیرشمن	

همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای هر سه دسته کارت در طبقه "رقابتی" قرار گرفته است. میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آذر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-آبان و آذر ۱۴۰۳

کارت هدیه و بن کارت			کارت برداشت			کارت اعتباری			HHI
اختلاف	آذر ۱۴۰۳	آبان ۱۴۰۳	اختلاف	آذر ۱۴۰۳	آبان ۱۴۰۳	اختلاف	آذر ۱۴۰۳	آبان ۱۴۰۳	
-۱/۱	۸۱۵	۸۱۶	۳	۹۶۴	۹۶۱	۱۶	۸۷۴	۸۵۸	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹، ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در آذر ماه در دو دسته کارت اعتباری و برداشت افزایشی و کارت هدیه و بن کارت کاهش‌ی بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

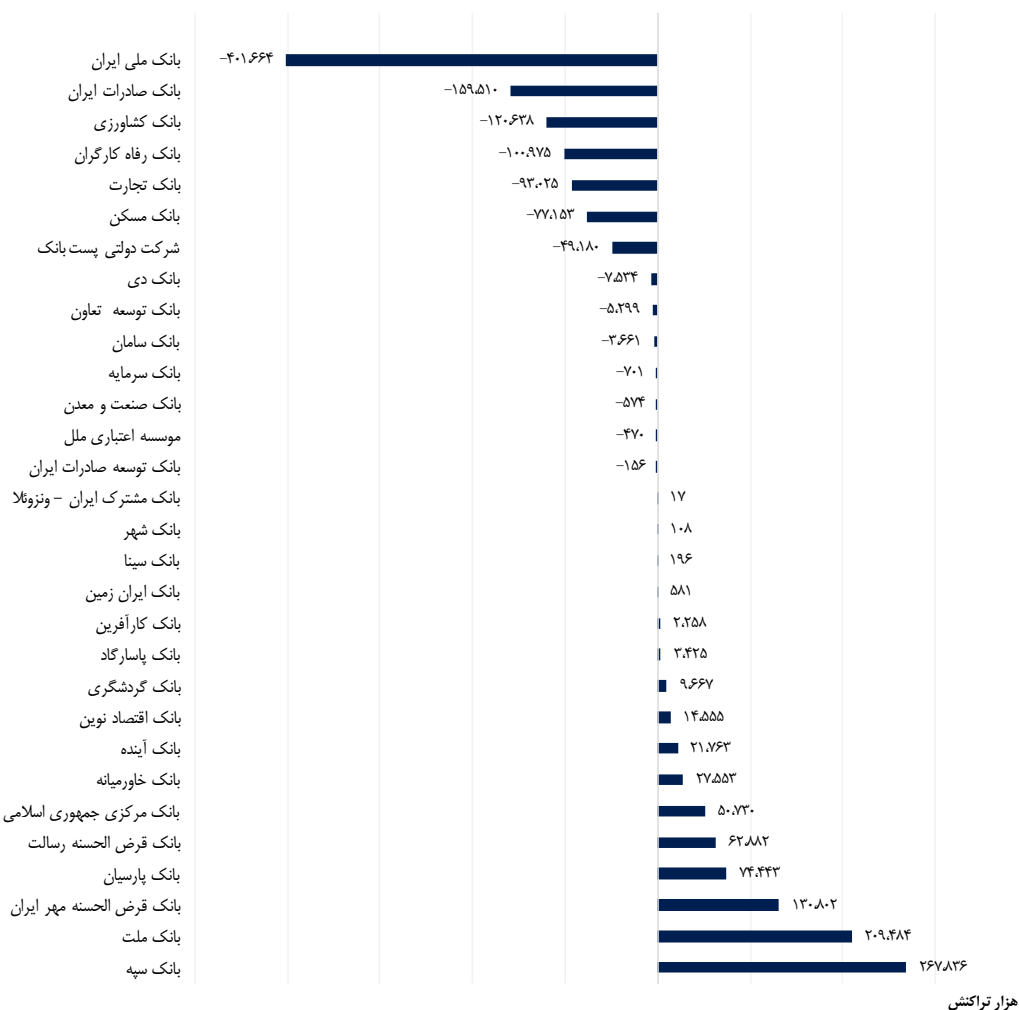
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - آذر ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۷۴٪	۱/۱۲٪	۰/۹۳٪	۰/۹۳٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۳۹٪	۰/۴۲٪	۰/۴۶٪	۰/۳۹٪
۳	بانک آینده	۱/۱۴٪	۱/۷۱٪	۱/۶۲٪	۳/۴۹٪
۴	بانک پارسیان	۱/۵۱٪	۳/۳۹٪	۱/۹۶٪	۲/۶۲٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۸۲٪	۳/۰۱٪	۳/۵۹٪	۳/۴۶٪
۶	بانک تجارت	۶/۶۵٪	۴/۶۰٪	۶/۲۳٪	۶/۶۵٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۸٪	۰/۷۸٪	۰/۸۴٪	۰/۸۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۰٪	۰/۷۸٪	۰/۱۲٪	۰/۹۷٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۶٪	۰/۲۹٪	۰/۴۶٪	۰/۲۷٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۸۱٪	۴/۵۷٪	۵/۵۵٪	۶/۵۰٪
۱۲	بانک سامان	۴/۳۷٪	۴/۴۳٪	۳/۹۳٪	۵/۹۴٪
۱۳	بانک سپه	۱۰/۷۶٪	۱۷/۷۳٪	۹/۷۱٪	۷/۹۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۶٪	۰/۲۲٪	۰/۱۸٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۶۵٪	۰/۷۵٪	۱/۱۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۴۸٪	۱/۵۴٪	۱/۸۷٪	۱/۶۹٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۱۰٪	۶/۵۳٪	۹/۶۴٪	۹/۶۷٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۴٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۸۶٪	۳/۴۷٪	۳/۰۷٪	۲/۱۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴/۵۳٪	۷/۹۱٪	۶/۱۱٪	۵/۳۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۵٪	۰/۱۸٪	۰/۲۶٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۸۹٪	۵/۲۰٪	۶/۸۵٪	۵/۶۴٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۷٪	۰/۵۱٪	۰/۴۶٪	۰/۵۵٪

سهام مبلغی تراکنش‌ها		سهام تعدادی تراکنش‌ها		نام بانک	ردیف
سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل		
۳/۰۳٪	۰/۰۱٪	۱/۲۵٪	۰/۰۰٪	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۲۴
۰/۷۹٪	۲/۱۲٪	۰/۸۷٪	۲/۶۷٪	بانک مسکن	۲۵
۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۶
۱۵/۹۳٪	۱۲/۵۹٪	۱۵/۸۱٪	۱۰/۳۰٪	بانک ملت	۲۷
۱۱/۳۶٪	۱۷/۷۳٪	۱۰/۳۴٪	۱۹/۵۲٪	بانک ملی ایران	۲۸
۱/۹۲٪	۲/۵۵٪	۲/۳۸٪	۳/۴۷٪	شرکت دولتی پست بانک	۲۹
۰/۳۲٪	۰/۴۰٪	۰/۳۷٪	۰/۳۷٪	موسسه اعتباری ملل	۳۰

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در آذر ۱۴۰۳ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" تعلق داشته است. در ادامه شکل ۵-۴ نشان‌دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر داده شده است.

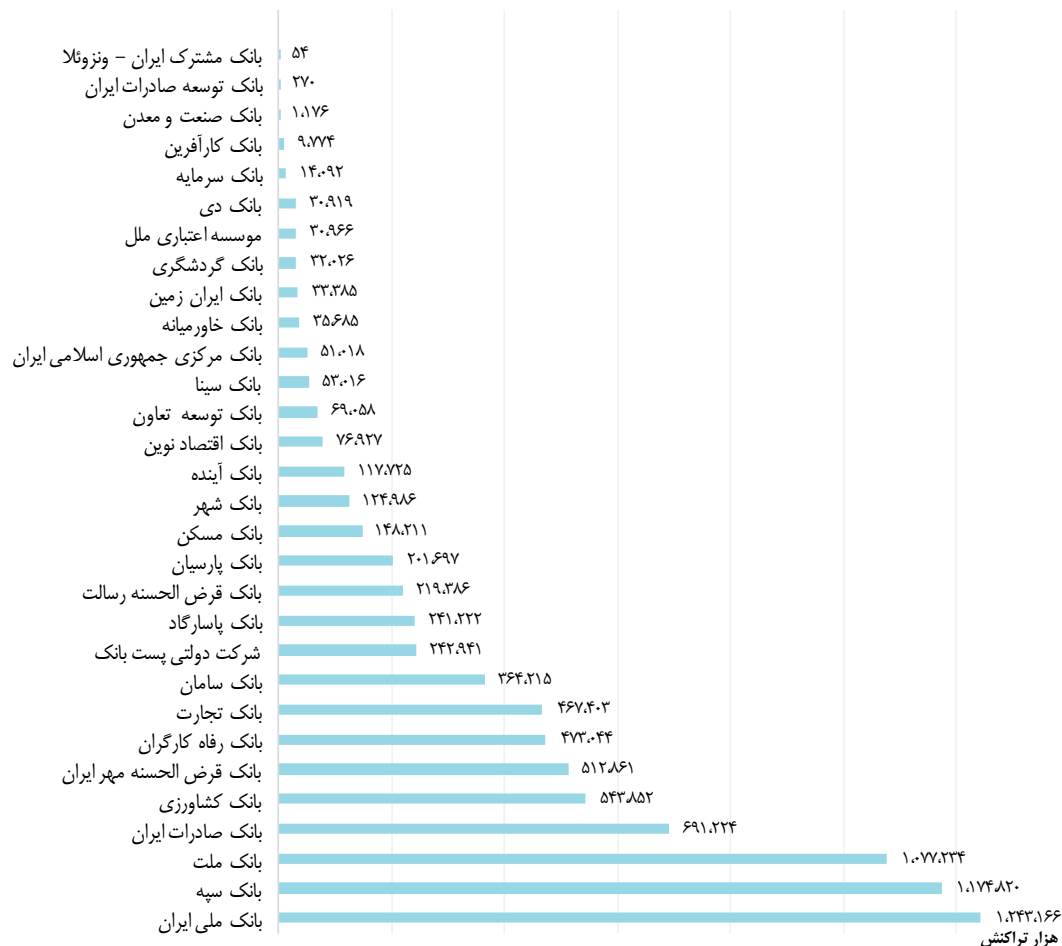

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۳

براساس این شکل، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارت را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد

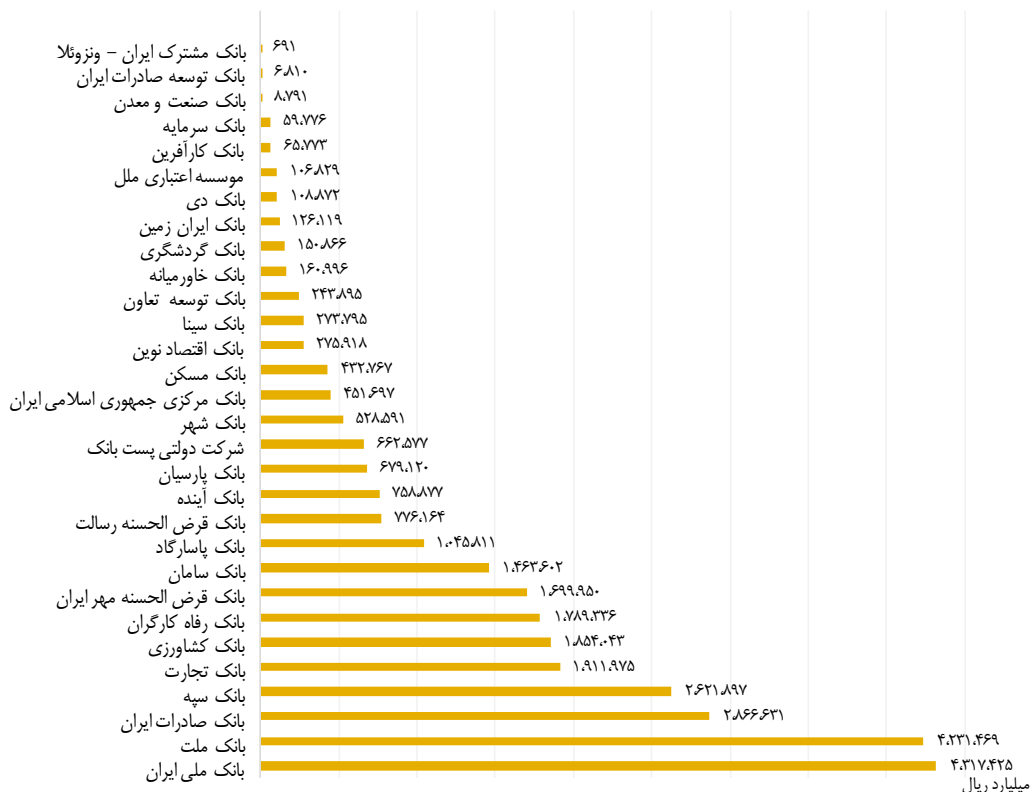
تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپراک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} آمده است.

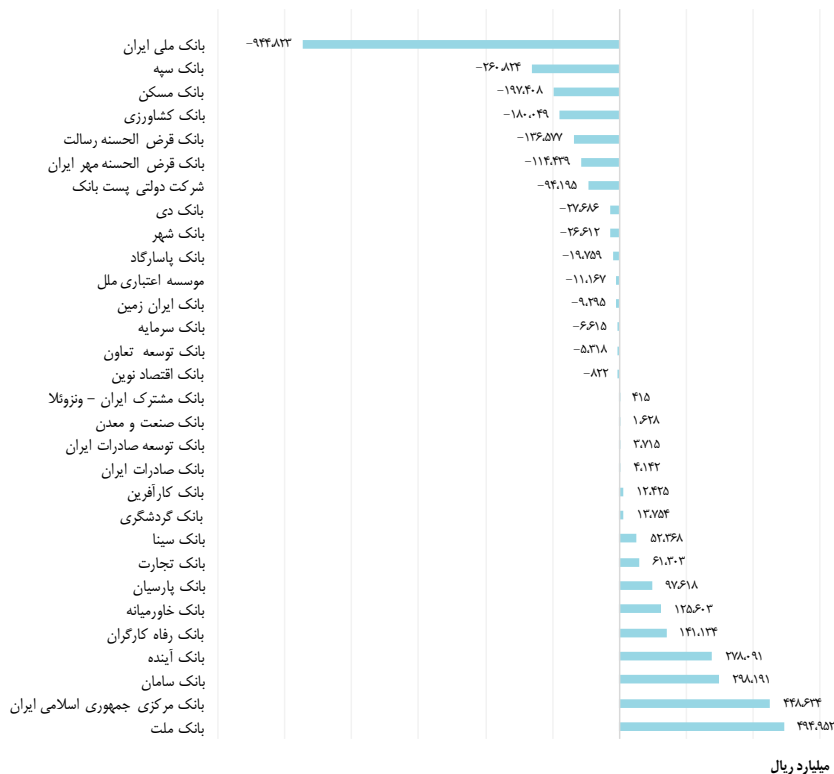
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپراکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - آذر ۱۴۰۳

^{۳۵} Turnover

^{۳۶} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۷} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریزوجه مربوط به دادو سندهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی آذر ۱۴۰۳ در "بانک ملی ایران"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" بوده و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" و "بانک توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۳

بر اساس این شکل، "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" به سمت "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" در حال انتقال است.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط، امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی آذر ۱۴۰۳ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارت به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با مدنظر قراردادن دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به آبان ۱۴۰۳ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۴۰۳ بوده و تمامی ارقام ارائه شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام ارائه شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های آذر ۱۴۰۳ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴،۲۱۳ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱۴،۸۴۱ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۲۸- و ۸۸/۰ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در آذر ۱۴۰۳ با رشد ۱۴/۰- درصدی به نزدیک به ۱۲،۱۳۷ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۸/۱۱ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی، ۱۱/۸۴ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۰/۰۵ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های آذر ۱۴۰۳ با ۹۰/۷۹ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاهی و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۹/۸۸ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۰۵، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴،۲۹۶ و متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی ۳۵۸ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۲۳/۰ و ۱۳/۸۹ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاهی ۰۲/۳ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۹۶۳ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاهی با ۱،۷۳۰ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۶۸/۱۵ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول آذر ۱۴۰۳ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاهی با ۶۱/۸۸ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آذر ۱۴۰۳ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۸۳/۷۲ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاه‌های و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۱ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۸۸/۸۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳,۳۹۷,۰۸۲,۶۵۸ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۶/۵۲ درصد تراکنش‌ها معادل ۲۴۹,۵۹۲,۳۴۸ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۱۳ درصد معادل ۴,۸۹۶,۵۵۸ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشند.

شاخص دهکی آذر ۱۴۰۳ در قیاس با آبان، رشد ۲/۳۰- درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۴/۱۴ درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی آذر ۱۴۰۳ نسبت به آبان ماه به سبب رشد ۲/۹۱ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۵/۳۳ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادرکنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۱۸/۴۴- درصدی، ۰/۱۰ درصدی، ۰/۶۱- درصدی، ۱۱/۶۵- درصدی و ۲۸/۹۰- درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان کیفیت خدمات محاسبه شده آذر ۱۴۰۳ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۸ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه آبان دارای رشد ۰/۰۰۶ درصدی و همچنین میزان کیفیت خدمات محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در آذر ۱۴۰۳، ۹۹/۱۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در آبان ماه رشد ۰/۰۹۷ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۰۱۵ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در آذر ماه ۱۴۰۳ نسبت به آبان در مولفه سهم مبلغی، بین دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "پرداخت الکترونیک سپهر" جابجایی صورت گرفته است. در سهم تعداد تراکنش‌ها جابجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در آذر ماه شرکت "به پرداخت ملت" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی و موبایلی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی در ابزار پذیرش موبایلی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. همچنین در ابزار پذیرش اینترنتی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" دارای بیشترین سهم مبلغی می‌باشد.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری به ترتیب دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم و مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده‌اند. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" از بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری برخوردار بوده است.

در ماه آذر شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "به پرداخت ملت" و پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "به پرداخت ملت" و پس از آن، شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار

تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال - هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار در هر سه خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری سرویس است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های هر سه سرویس در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. تغییرات شاخص در هیچ یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در آذر ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به ترتیب به بالاترین رتبه در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که اکثر شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. به طور کلی در آذر ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۶۱ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در آذر ۱۴۰۳ "بانک سپه" به لحاظ تعدادی و "بانک ملت" به لحاظ مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی در هر سه ابزار، "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" نشان‌دهنده تمرکز بالا و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در

طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک های پذیرنده می باشد. میزان شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده تراکنش های کارتی، در این ماه نسبت به ماه گذشته در هر سه دسته ابزار پذیرش کاهش یافته است.

در بحث صادرکنندگی کارت های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت های بانکی تراکنش دار در آذر ۱۴۰۳ نسبت به آبان ماه افزایش ۲/۲۴ درصدی داشته و نرخ رشد تنها در سه دسته کارت مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک های صادرکننده کارت های بانکی تراکنش دار در آذر ۱۴۰۳، "بانک ملت" بیشترین سهم از تعداد کارت های اعتباری صادر شده تراکنش دار در شبکه شاپرک را داشته و بیشترین کارت "برداشت" و "هدیه و بن کارت" متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار از مجموع کارت های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و "پس از آن" کارت هدیه و بن کارت "اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه هر سه دسته ابزار همانند ماه گذشته در طبقه "رقابتی" قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش های صادر شده در آذر ۱۴۰۳ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و تعداد تراکنش های پذیرش شده در آذر ۱۴۰۳ به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و مبلغ تراکنش های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش های شاپرک، مشاهده می گردد که "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش های پذیرش شده و "بانک

ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملی ایران"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیک پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیک پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۸}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۹}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۰}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"^{۴۱} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۲} شبکه پرداخت

خدمات اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۳}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیک

^{۳۸} Purchasing Good/Services

^{۳۸} Payment Service Provider

^{۳۹} Issuer Bank

^{۴۰} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۱} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۲} Service Type

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۴}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۵}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۶} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۷}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۸}

^{۴۷} Balance Inquiry

^{۴۸} Transaction Status

^{۴۴} Bill Payment

^{۴۵} Reload

^{۴۶} Top-up

تراکنش خطای شاپرکی

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۹}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۰} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

^{۵۰} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۲} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۳} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۱}Internet Payment Gateway

^{۵۲}Mobile Payment Gateway

^{۵۳}In-Store

فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتا قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۹} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۶۰} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلا ببر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۱}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

طریق وب از روی موبایل^{۵۴} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۵}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۶}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۷}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۸}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام

^{۵۸} prepaid

^{۵۹} online

^{۶۰} offline

^{۶۱} Credit card

^{۵۴} Web-Mobile

^{۵۵} In-App Purchase

^{۵۶} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۷} Debit card

تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۲}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه

^{۶۲} Reconciliation Account (RA)

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۳} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۴} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه‌پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$= \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} * 100$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$= \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} * 100$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

^{۶۴} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها = شاخص توزیع مبلغی دهکی
متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۵}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین‌ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy
Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	16/36%	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	1/59%	▼

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,213,296,187	▼
Value of transactions (mill IRR)	14,841,340,057	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Dec compared to Nov)	0/88%	▼
Monthly real growth of value of transactions(Dec compared to Nov)	-1/10%	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	42/32%	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	8/32%	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	6/98%	▲
Mobile Payment Gateway	2/22%	▲
EFTPOS	90/79%	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	98/83%	▲
Bill payment & purchase mobile charge	1/17%	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	89/88%	▼
Bill payment & purchase mobile charge	5/48%	▲
Balance Inquiry	4/63%	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,963/27	▼
EFTPOS	1,729/85	▼
Mobile Payment Gateway	1/06	▼
Internet Payment Gateway	232/36	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	68/15	▼
EFTPOS	61/88	▼
Mobile Payment Gateway	1/52	▼
Internet Payment Gateway	4/76	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	Tehran	1,809,96	▼
The most change in the number of active EFTPOS	Tehran	-11,164	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	Mazandara	0/215	▼
The most number of EFTPOS transactions per capita	Hormozgān	83/72	▲

Decile ratio

he ratio of average value of the tenth	495/70	▼
--	--------	---

3

The quality of card e-payment services

Quality of services

The ratio of successful transactions to total	92/68%	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	99/78%	▼

The share of each types of errors in transactions

Acquirer error	0/77%	▼
Shaparak network error	3/05%	▼
Issuer error	7/54%	▼
Cardholder Error	88/35%	▲
Business error	0/29%	▲

Services sensed availability

Network sensed availability	99/15%	▲
Shaparak sensed availability	99/78%	▲

Reconciliation account (RA) transactions

Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	0/012%	▼
percent change of reconciliation account transactions	-17/30%	▼

4

Electronic card payment network market indices in Dec 2024

Active EFTPOS Value effectiveness

The highest effectiveness	Farapardazan Arvand omid	3/224	▼
The lowest effectiveness	Fan Ava Card	0/479	▼

The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions

The highest ratio	Electronic Card Damavand	0/700%	▲
The lowest ratio	Pardakht electronic Pasargad	0/022%	▼

The ratio of Low Transaction to active EFTPOS

The Highest ratio	Electronic Card Damavand	32/55%	▲
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Saman	10/01%	▲

The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks

The highest market share

highest value	22/72%	▲	15/92%	▲
	Pardakht Electronic Saman		Mellat Bank	
highest numerical	20/70%	▲	17/73%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Bank Sepah	

The highest value share of transactions in each terminal

Internet Payment Gateway	34/02%	▼	15/78%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Mellat Bank	
Mobile Payment Gateway	48/36%	▲	52/25%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
EFTPOS	18/96%	▼	15/91%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	

The highest numerical share of transactions in each of terminals

Internet Payment Gateway	38/85%	▼	39/35%	▼
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
Mobile Payment Gateway	46/01%	▲	52/00%	▼
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
EFTPOS	20/84%	▲	19/20%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Bank Sepah	

Herfindahl-Hirschman Index

Internet Payment Gateway	2,488	▲	1,901	▼
Mobile Payment Gateway	3,254	▲	3,475	▼
EFTPOS	919	▲	919	▼

The highest share of issuing banks in number of active cards

Prepaid card	Bank Melli Iran	15/32%	▲
Credit card	Mellat Bank	15/32%	▼
Debit card	Bank Melli Iran	20/68%	▲

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچم دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.